

„Viața se aseamănă cu o spirală. Nu știm în ce direcție este ținta ei,
dar trebuie să mergem în direcția pe care o credem cea justă.”

C. Brâncuși

SPIRICON

SPIRALA CONTINUĂ

AN IV * NR. 9

REVISTĂ DE LITERATURĂ, ARTE ȘI ISTORIE CULTURALĂ

Editată de Asociația Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni „Al. Doru Șerban”

AUGUST

2023

TÂRGU-JIU

ADINA ANDRITOIU ELENA-CARMEN BOBOCESCU BOGDAN BOERU GEORGIANA DIJMĂRESCU
MARIA DINU ION ELENA MIHAI FIRICA DORU V. FOMETESCU DIANA GĂVAN GEORGIANA IANOȘI
GIULIA-NICOLA LUNGESCU ALEXANDRU SEBASTIAN MANEA ONISIFOR OLARU ANDREI POPESCU
GEORGETA POPESCU PETRU RADULEA VIOREL SURDOIU RADU ILIE ȘERBAN VICTOR TROACĂ
MARIUS MARIAN ȘOLEA ANNA ZORILĂ

**REVISTĂ DE LITERATURĂ,
ARTE ȘI ISTORIE CULTURALĂ**

Editor: Asociația Cercetătorilor
și Autorilor de Carte Gorjeni
"Alexandru Doru Șerban"
Târgu-Jiu

Director:

Victor TROACĂ

Redactor-șef:

Viorel SURDOIU

Colegiul redacțional:

**Ion MOCIOI, Gelu BIRĂU, Alex
GREGORA, Adina ANDRIȚOIU,
Cătălin NEGREA, Ion ELENA,
Doru V. FOMETESCU,**

Layout&Tehnoredactare:

Viorel Munteanu

Biblioteca Județeană

„Christian Tell” Gorj

e-mail: spiralaconica@gmail.com

Responsabilitatea pentru conținutul
articolelor revine în exclusivitate
semnatarilor acestora. Manuscrisele
primite nu se înmăntază.

**Mulțumim artistului plastic
IONUȚ-CĂTĂLIN ALEXANDRESCU
din Târgu-Jiu, pentru imaginile
lucrărilor din revista SPICON, nr. 9**

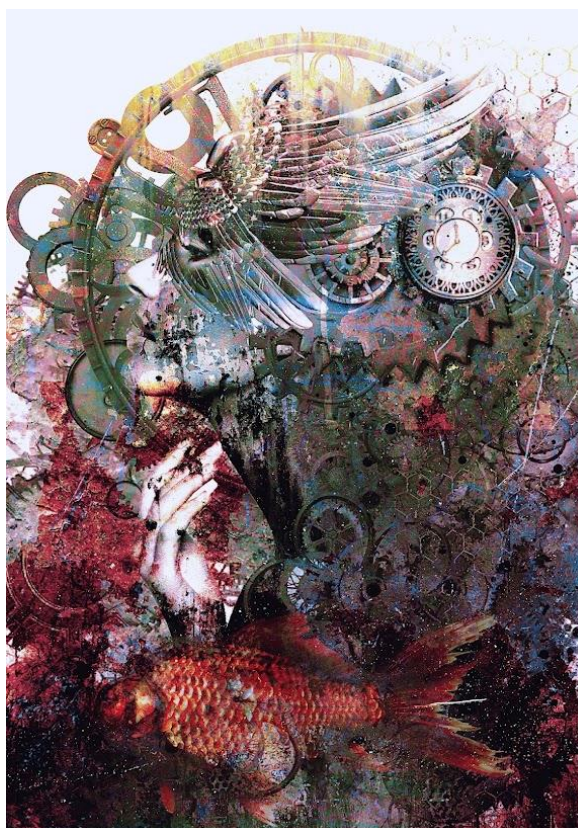
ISSN 2601 - 2936

ISSN-L 2601 – 2936

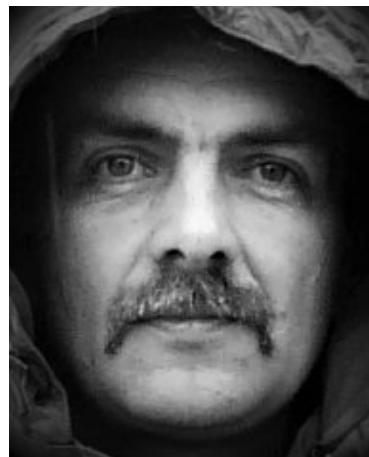
Nr. 9 – AUGUST 2023

SUMAR

VIOREL SURDOIU: Editorial.....	pag. 1
VICTOR TROACĂ: Evocatio.....	pag. 2
GIORGIANA DIJMARESCU: Noeme.....	pag. 4
GIULIA-NICOLA LUNGESCU: Eseu.....	pag. 5
MIHAI FIRICA: Poezii.....	pag. 9
SEMNAL EDITORIAL: PETRIȘOR MILITARU.....	pag. 12
ELENA-CARMEN BOBOCESCU: poezii.....	pag. 13
GEORGETA POPESCU: De poesi et poetis.....	pag. 15
DIANA GĂVAN: Studium.....	pag. 18
AL. SEBASTIAN MANEA: Eseu.....	pag. 21
SEMNAL EDITORIAL: MARIUS MARIAN ȘOLEA.....	pag. 24
MARIA DINU: Poezii.....	pag. 25
GIORGIANA IANOȘI: Poezii.....	pag. 27
CENACLUL „TELL”: poezii.....	pag. 29
RADU ILIE ȘERBAN: Debut.....	pag. 31
ANDREI POPESCU: Dramaturgie.....	pag. 36
ION ELENA: Reportaj.....	pag. 39
DE LIBRIS: DORU V. FOMETESCU.....	pag. 42
ANNA ZORILĂ: Ad theatrum	pag. 46
DE LIBRIS: BOGDAN BOERU.....	pag. 47
PETRU RADULEA: Pro memoria	pag. 49
ONISIFOR OLARU: Historia.....	pag. 51
ADINA ANDRITOIU: De libris	pag. 60

EDITORIAL

VIOREL
SURDOIU

„PRISOS DE OMENIE”

Dintre multele definiții date cuvântului erou, mai plină de semnificație îmi pare aceasta: „Eroismul este o atitudine morală alcătuită din aceeași plămadă ca și sacrificiul de sine” - oferită nouă de Dimitrie Gusti. În fapt, fiecare om este eroul propriei vieți, a nu se înțelege că mă refer la ideea de actor al unei piese, regizorul fiind altcineva. Dintotdeauna zicala ”cum îți așterni așa vei dormi” a fost și este expresia dependenței de alegerile făcute, numai că toate depind și de contexte sociale. Individul este o frunză în păienjenişul de ramuri al imensului arbore existențial. Eroul reprezintă o paradigmă - își trage din calendarul sorții momentul acela în care introduce o schimbare de atitudine, rezolvare altfel obișnuitul aducându-l în zona ineditului și se face cunoscut, devine un nod - o potențială ramificare. În principiu eroul este entitatea bună, o legendă vie, nu doar imaginată - așa cum se prezintă în mitologie (chiar dacă avem reținerea față de acel dram de adevăr, de la care înflorește povestea), dar, pentru că totul este clădit pe lupta dintre contrarii, există și așa zisul „erou” negativ - cumva instigatorul apariției eroismului, factorul perturbator, cel care forțează un dezechilibru, intenționat.

Din vorbirea curentă, din dialogul despre acțiunea socială au dispărut câteva cuvinte care descifrau cumva portretul civic al unui om, comunitate sau popor. Printre ele se detașează în plan istoric noțiuni ca - sacrificiu/jertfă, camarad, patriot, jurământ...

- clăditoare identitate și de profil sufletesc al unui spațiu, acel SPIRITUS LOCI pe care Anna Sewell, autoarea nuvelei Black Beauty, îl intuia în reflecția: „Oamenii buni sunt cei care fac locuri bune.” Ori, tocmai pentru astfel de locuri s-au ivit eroii având drept armă DEMNITATEA. Așadar, în timpul și în spațiul în care ne aflăm noi, acum și mereu, putem să fim eroii fiecărei clipe doar aplecându-ne cu nădejde către ceea ce a încercat Ernest Bernea, în volumul „Îndemn la simplitate”, să ne spună prin Prisos de omenie: „Adevărata bucurie vine din prisos de omenie, vine din bogăție interioară. Nu te bucuri cu adevărat decât prin dăruire. Ești mare și puternic prin ceea ce poți dăruia altora, nu prin ceea ce poți lua de la ei. Ești câtă putere de depășire, câtă putere de jertfă ai. Numai cel ce dă dovedește că este cu adevărat bogat. (...) A fi superior înseamnă astăzi a fi situat pe treaptă socială înaltă. Acesta este semnul cel mai obișnuit al superiorității. Pentru cei dedați artelor și științelor, adică pentru intelectuali, a fi superior înseamnă a fi inteligent și instruit. Adevărata superioritate, aceea a valorilor morale, este cu totul ignorată astăzi. Dacă se mai află printre noi vreun om superior în acest înțeles, îl privim cu milă ca pe o ființă sărmană, ca pe un naufragiat pe marea sbuciumată a vieții.”

Eroul de azi este acaparată de lupta continuă cu exteriorul, prins în plasa înstrăinării de sine, expulzat în deșertul lui acum și niciunde.

EVOCATIO

VICTOR
TROACA

ALEXANDRU DORU ȘERBAN - 75

La începutul lunii iulie a acestui an (2023), se împlinesc 75 de ani de la nașterea scriitorului, cercetătorului și juristului gorjean Alexandru-Doru Șerban, moment ce ne determină să-i scriem, drept omagiu și recunoștință, câteva rânduri cu referire la viața și activitatea de cercetare și scriitoricească a acestuia.

Aceasta cu atât mai mult cu cât Al. Doru Șerban a fost inițiatorul iar actualmente este mentorul spiritual al Asociației Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni, asociație care îi poartă numele cu recunoștință și conștiință scriitoricească profundă.

Alexandru Doru Șerban s-a născut la 4 iulie 1948 în Preajba, azi localitate aparținătoare a municipiului Tg-Jiu, fiind fiul lui Ilie și al Paraschivei – născută Lumânaru. Părinții săi au fost amândoi inițial agricultori, apoi tatăl s-a angajat muncitor la Combinatul pentru Prelucrarea Lemnului Tg-Jiu.

Copilăria și-a petrecut-o în satul natal, cunoscut ca unul de păstori, veniți în Gorj din zona Sibiului. Localitatea natală, deosebit de pitorească, s-a remarcat și prin păstrarea tradițiilor păstorești. Cadrul natural și viața păstorească a localității și-au pus pecetea asupra sen-

sibilității copilului Doru Șerban, iar în familie tatăl și bunicul dinspre mamă îi spuneau multe povești și chiar versuri. Urmează cursurile Școlii Primare din Preajba, unde, cu sufletul pregătit pentru creație, a început să rimeze primele cuvinte și să scrie primele versuri.

Prima sa poezie scrisă s-a intitulat „Satul meu” și a fost recitată la serbarea de premiere de la sfârșitul anului școlar, după terminarea clasei a treia la Școala Primară Preajba.

A continuat să scrie poezii în stil popular iar la 14 ani a întocmit un text pentru brigada artistică, prezentată la un concurs, în faza județeană, pe scena Sălii 23 August Tg-Jiu.

După școala primară, a absolvit pe rând, Școala Generală nr. 4 Tg-Jiu și Liceul „Tudor Vladimirescu” Tg-Jiu. Elev la liceu fiind, Doru Șerban a continuat să scrie versuri adunate într-o copertă de caiet, pe

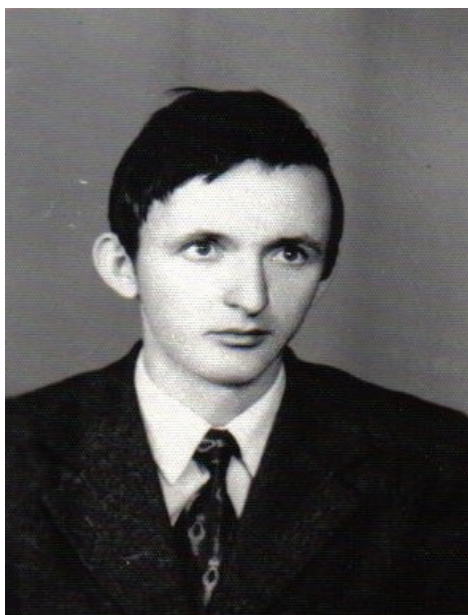
care colegul său de bancă, azi renumitul Prof. dr. chirurg C. Copotoriu, a scris cu majuscule „Păcatele tinereții”.

La invitația profesorului de literatură română Titu Rădoi, care conducea Cenaclul

Al. Doru Șerban cu tatăl Ilie și mama sa Chivuța
(1.07.1951)

„Columna” a participat la câteva ședințe. După absolvirea secției reale a Liceului „Tudor Vladimirescu” s-a înscris pentru examenul de admitere la Facultatea de Chimie Industrială a Universității din orașul Timișoara. Fiindcă nu a reușit, deși a avut media 7,20, ca să nu fie încorporat, s-a înscris în sesiunea de toamnă la examenul de admitere la Facultatea de Filologie, secția fără frecvență a Universității din Craiova. Deși au fost aproximativ 7 candidați pe loc, a reușit al 4-lea, dovadă că i-a plăcut româna (în liceu a participat frecvent la olimpiadă).

Al. D. Șerban la 28 de ani
(oct. 1976)

Ca student la filologie, după primul an având media cea mai mare a avut posibilitatea să treacă la cursurile de zi, dar postul de suplinitor de la Școala Generală Strâmba-Jiu, care-i convenea, și teama ca după absolvire, el băiat singur la părinți, va fi obligat să se prezinte la postul repartizat de Comisia guvernamentală l-au determinat să rămână la fără frecvență.

În cei 3 ani petrecuți la Strâmba-Jiu a continuat activitatea de creație și mai ales pe cea de culegător de folclor, înființând un cerc literar cu care a colindat satele din zona sud-vestică a Gorjului. Toate aceste materiale culese și interpretate i-au servit la facultate, fiind folosite ca surse de informare de prof. dr. Sina Dănciulescu, care i-a înlesnit studentului Al. Doru Șerban publicarea unor creații folclorice în „Revista de etnografie și folclor”. În această perioadă a devenit colaborator al „Gazetei Gorjului”.

De la Școala Generală Strâmba-Jiu, Al. Doru Șerban a fost transferat la Școala Generală Valea Sadului, unde a predat 2 ani, timp în care a înființat și a condus un cerc literar.

După absolvirea, cu nota 10 la examenul de licență, a Facultății de Filologie în anul 1972, a fost numit profesor titular de română-franceză la Școala Generală nr.1 Pojogeni, oraș Tg-Cărbunești, unde a activat până la 21 martie 1981, când s-a angajat secretar principal (prim grefier) la Procuratura (Parchetul) Gorj, unde și-a desfășurat activitatea până în mai 2006, când conform unei legi speciale (vechime de minim 25 ani în sistem) a avut dreptul de pensionare. De menționat faptul că Al. Doru Șerban a urmat și cursurile Facultății de Drept din cadrul Universității din Craiova (1994-1997), obținând astfel și licența în drept cu lucrarea „Infrațiunile de corupție – cauze și condiții favorizante”.

Aplecat spre creație, documentare și scris, a îmbinat activitatea profesională cu cea de creație, în timpul liber, Astfel în toată această perioadă a continuat să scrie. Înainte de anul 1989 a publicat săptămânal epigrame în „Gazeta Gorjului”, dar și în publicații de umor ori cu pagini de umor din țară („Urzica”, „Albina”, „Pentru Patrie”).

După anul 1989, încurajat de libertatea de exprimare obținută prin schimbarea regimului politic, și-a extins preocupările creatoare, devenind recunoscut : epigramist, poet, prozator, cercetător etnograf și al aspectelor culturale ale Gorjului. A fost director sau redactor șef al publicațiilor „Ager”, „Hohote”, „Nomazii”, „Gazeta de Jiu”(pe care le-a și înființat) și redactor la „Gazeta de Sud”, „Opinia”, „Observator”, „Luceafărul de Florești”, „Coloana lui Brâncuși”(Timișoara) ș.a. A colaborat cu peste 40 de publicații județene și naționale.

În perioada 1992-1996 a colaborat cu Radio Oltenia Craiova, având intervenții în emisiunile stabile „La noi în sat”, „Veniți cu noi” și „Cazuri de pe banca acuzării”. A colaborat la emisiuni culturale cu posturile de televiziune locale.

Alexandru Doru Șerban a fost autorizat al Ministerului Culturii, îndeplinind în perioade diferite funcția de director la editura „Rhabon” și de consilier cultural la editurile „Ager”, „Scrișul gorjean” și „Măiastra”.

continuare în pag. 57

NOEME

GIORDIANA
DIJĂRESCU

BRĂNCUȘI PRINTRE DESLUȘIRI

Dacă mergem spre drumul șerpuitor dintre Hobița și Paris, care nu e propriu-zis un drum, ci mai degrabă o serie nesfârșită de întrepătrunderi, putem observa un pribeag.

Un român neaș, cum îl va portretiza mai târziu Negulesco. O călătorie de trei ani la pas nu poate totuși să se autodefinească decât

într-un fel, în speța unei ambiții metafizice. Deci să adresăm întrebarea: ce caută această figură dilatată în paginile istoriei? Unde duce acest drum, care de fapt nu s-a terminat niciodată? **Eu nu am căutat toată viața mea decât esența zborului.** Și unde va găsi acest zbor? Printre sculpturile marelui Rodin? La umbra marelui copac doar iarba crește. Care a fost „mansarda” lui Brâncuși? Prietenii, atelierul din Montparnasse, numeroasele păsări? Un al doilea Pygmalion poate, îndrăgostit până peste cap de propria-i artă. Și ce e mai aproape de Divin, de Absolut, decât creația? Îl voi aștepta pe bunul Dumnezeu în Atelierul meu. Care este legătura dintre artist și sine? Măsură tuturor lucrurilor și oglindirea prin celălalt, dar continuul zbor spre sine: Proporția interioară - este ultimul adevăr inerent, în absolut toate lucrurile. În maniera existențialismului de factură sartriană și pentru Brâncuși sinele este singurul adevăr al lumii, o reflecție a creației divine. Atunci cum rămâne cu realitatea? Mai are dânsa vreun sens sau devine doar o distorsiune a lumii interioare? Arta nu este o evadare din realitate, ci o intrare în realitate, cea mai adevărată, poate în singura realitate valabilă. Pare deci că singura esență a existenței este arta. Wilde spune despre aceasta că nu este altceva decât un alt nume pentru viață. Putem vorbi astfel de o distorsiune lexicală, o sinonimie ancestrală între artă și viață, în cazul sculptorului? Dacă adevărul e măsură a tuturor, nici că poate fi vorba despre altceva.

Atelierul din Montparnasse a căpătat mirosul figurilor culturale ale secolului trecut: Ionesco, Tzara și Modigliani. Păsările lui Brâncuși au depășit granițele Europei, ajungând departe, peste ocean până în SUA.

Raportul dintre om și artă nu este altceva decât o continuă dilatare în spre pătrundere, în spre esență: Păsările de aur, Măiestrele și Coloana fără de sfârșit... sunt niște proiecte care, o dată mărite (agrandies), ar putea să umple toată bolta cerească și să o susțină. Jelul sculpturii rămâne o nobilă simplitate și o grandoare caldă. Eviscerarea sinelui în numele frumosului, modelarea sa spre a deveni o expresie a acestuia reprezintă un mozaic al curajului autodefinirii. Imitarea nu-și are locul, creația brâncușiană își are fundamentele în procesul unei construcții eliberatoare, sub semnul respectului pentru tot ce a fost creat.

Reproducerea înseamnă îmbătrânire, iar singurul mod de a crea este de a integra natura actului artistic la Universal: Să dai senzațiile realității, astfel cum ni le procură Natura însăși, fără însă a reproduce sau a imita, este astăzi cea mai vastă problemă a Artei. A crea un obiect care îți dă prin propriul său organism ceea ce natura face prin miracolul ei etern, este ceea ce arta își dorește. Și a realiza aceasta, înseamnă a intra în spiritul universal al lucrurilor și nu a te limita la imitarea imaginii lor. O operă de artă astfel concepută va tinde către echilibrul absolut; iar echilibrul absolut rămâne perfectă expresie a Frumosului.

ESEU

GIULIA-NICOLA
LUNGESCU

VIATA ÎNTRE COMPROMISUL CONȘTIENT SI CEL INCONȘTIENT

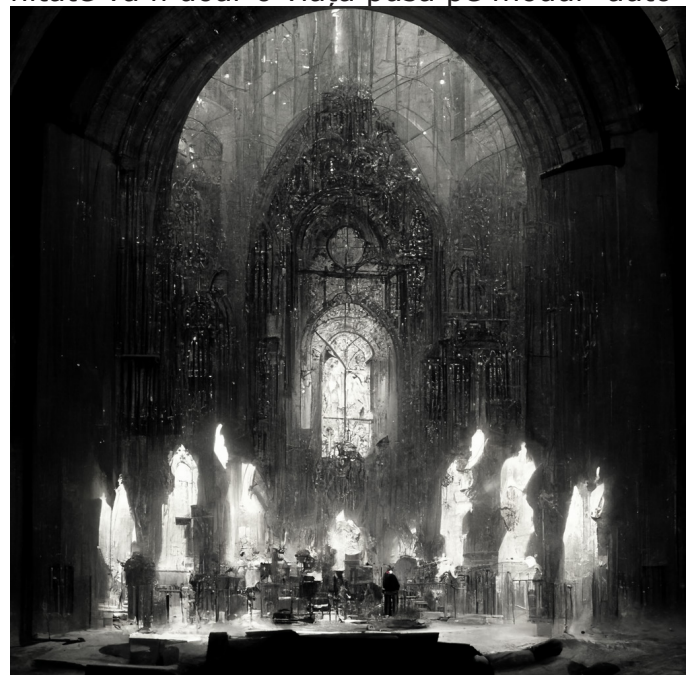
Concepția omului asupra propriei vieți este întotdeauna diferită față de comportamentul său în etapele parcurse de-a lungul acesteia. De cele mai multe ori, noi, oamenii, avem impresia că sensul și consensul sunt complet opuse. Suntem de părere că una poate să fie rațiunea, și alta tot ce se află în jurul ei. Însă, chiar dacă suntem mereu în căutarea unei stabilități a propriei firi și a unui echilibru între aceasta și viața cunoscută de noi, o ușoară, dar semnificativă schimbare a percepției va naște de fiecare dată întrebări noi cu speranța că vor aduce și răspunsurile mult căutate sau cu riscul că vom pune, din nou, alte întrebări. "Între haos și formă, universal și particular, viața încetează să fie viață când cade cu totul în una dintre contrarii, creîndu-se o multitudine de forme derivate, atunci când viața este împinsă într-o parte a contrariilor." (Karl Jaspers)

"Viața" este un termen exagerat de comprimat. Un singur cuvânt reprezintă totul, iar totul este reprezentat, de fapt, de un singur cuvânt. Viața este ilustrată atât de frumosul sufletesc, cât și de urâtul vicios, atât de lumina moralității, cât și de întunericul rațiunii, dar și de elementele primordiale, simbolurile purității, apa și focul.

Toate sunt clădite într-o antiteză egală, nefiind niciuna mai presus de alta, iar existența uneia fiind lipsită de valoare fără existența opusei ei, "drumul care duce în sus și cel care duce în jos sunt unul și același." (Heraclit). O definiție concisă și clară a vieții ar fi că aceasta reprezintă echilibrul suprem, echilibrul care ne ghidează natura firii spre deciziile în provocările apărute inevitabil. Pentru a desluși cu adevărat tainele vieții

este necesar să curgi odată cu ea. Să pășești înainte și să te întorci unde este cazul, să pornești din nou și să schimbi ruta, totul asemenea proceselor zilnice și a conexiunilor strânse dintre ele cum ar fi greșitul și învățatul, iubitul și iertatul, care sunt, de fapt, deghizate într-o formă superficială a pofunzimii parcurgerii vieții.

Orice ai face, studiezi viața. Asemenea conceptului lui Heraclit că "totul curge", orice gând care apare sau dispăre, orice privire apropiată sau depărtată și orice sunet liniștit sau gălăgios îți predau lecțiile fundamentale ale vieții. De la Thales până la Descartes, Kant, Nietzsche, Blaga s-a studiat întotdeauna viața, fie că era analizată esența ei sau valorile morale din care este constituită. Valorile morale sunt necesare pentru analiza consensului, deoarece o viață lipsită de umanitate va fi doar o viață pusă pe modul "auto-

pilot". Fără valori morale și fără exemplele ce ne înconjoară riscăm să acționăm asemenea unui televizor pornit într-o cameră goală, să funcționăm în limita generalizării și să consumăm resursele de care dispunem, fără să avem vreun impact asupra întregului aparat. Simțim că viața ne împinge de la spate. Suntem împinși de traficul autostrăzii în mașina în care frâna și accelerația sunt doar niște metafore, iar volanul este singurul concept real, deoarece viața se simte de parcă ai fi la volanul unei mașini în continuă mișcare, fără să ai acces la pedala de accelerație sau la cea de frânare. Suntem conștienți că singurul lucru pe care îl putem face este să ne ținem de volan și să îi dăm ce direcție vrem astfel încât putem continua pe traseul conturat în concordanță cu alegerile, motivele și acțiunile noastre atât din trecut, cât și cele care vrem să urmeze, însă, fără să realizăm, o facem într-o manieră stresantă și tensionată, creându-ne singuri consecințe tulburătoare. Accelerația și frâna sunt doar iluzii ale dorințelor născute din frustrări, ale nesiguranței sufletului și ale fricii rațiunii. Apar frustrări, deoarece ne dorim să înțelegem ceva supraomenesc, acționând, de multe ori, mai puțin omenesc: „Suntem incapabili de a nu dori adevărul și fericirea; însă nu suntem capabili nici de certitudine, nici de fericire.” (Blaise Pascal). În lupta cu aceste frustrări avem impresia că putem rămâne pe loc apăsând în disperare o pedală de frână creată de mintea noastră, singurul impact fiind faptul că ne blocăm stingheri într-o buclă temporală în care gândurile aleargă într-un trecut ireversibil în timp ce corpul înaintează cu secunde ce trec la fel de ireversibil. Riscăm să ne aflăm într-un labirint ai cărui pereți sunt construiți din setea de a schimba esența lucrurilor, din refuzul de a învăța cum să nu se mai repete ce ne macină și din falsa impresie că putem schimba algoritmul deciziilor luate. "Accelerația" reprezintă nerăbdarea până la atingerea scopului, sărind peste etapele esențiale. Odată ce vom atinge ideea noastră de împlinire, vom fi incapabili să simțim satisfacția mult dorită, deoarece aceasta va fi doar o aparență creată de lipsurile noastre. Fuga de realitate și implicit de provocările ei ne va crea iluzia scopului atins în care toate s-au rezolvat, iar ridicarea așteptărilor de la bun început într-o măsură infinit de mare va induce starea de dezamăgire. Ne așteptăm să câștigăm un campionat

pentru care nu ne-am antrenat deloc. Vom aștepta să treacă timpul ocolind orice formă de pregătire, doar ca să ne prezentăm direct la începerea acestuia. Rezultatul este evident, iar pereții unui nou labirint se vor reliefa. Cu pașii speriați în alergarea haotică spre finish vom șterge orice urmă din care să putem învăța, iar „viața nu poate fi înțeleasă decât dacă privim în urmă și nu poate fi trăită decât dacă privim înainte.” (Soren Kierkegaard)

Nu suntem pregătiți să învățăm. De ce facem toate acestea? Din dorința de a fi fericiți. "Oamenii vor să devină și să rămână fericiți." (Sigmund Freud). Sensul ipotetic al vieții este fericirea de care suntem capabili să ne dăm seama. Fericirea care răsare din lucruri mărunte sau lucruri mărețe, fericirea mărginită de fiecare în concordanță cu nivelul de cunoaștere și așteptările create. Această fericire este diferită pentru fiecare dintre noi, deoarece "Fiecare om consideră limitele propriului său câmp vizual drept limite ale lumii." (Arthur Schopenhauer). Așadar, analizând din această perspectivă, este viața între sens și consens un compromis inconștient între dorința de a desluși sensul și capacitatea de a-l înțelege? Sensul este obiectiv, astfel încât să îl putem analiza în relația cu orice individ, însă consensul depinde de filtrul fiecăruia de procesarea informațiilor și concluzionarea lor. Din aceeași perspectivă totul poate fi o obiectivitate falsă, un subiectivism deghizat care ne împiedică să găsim cu adevărat răspunsurile. Dintotdeauna s-a studiat viața și întotdeauna s-a ajuns la concluzii diferite. Faptul că ne conștientizăm existența ne face să dobândim o curiozitate asupra oricărui gând atât conștient, cât și inconștient. Suntem ființe superioare față de viața înconjurătoare, însă inferioare față de viața de dinăuntru nostru, "Omul e doar o funie întinsă între bestie și Supraom – o funie peste un abis." (Friedrich Nietzsche). Gândirea care ne caracterizează ca ființe superioare este destul de puternică pentru a percepe fenomenele de pretutindeni, dar, în același timp, și destul de limitată pentru a nu conștientiza esența lor. Cu toate acestea, noi continuăm, deoarece conexiunea absolută pe care o putem crea cu viața va fi prin starea de fericire. Suntem însetați după acest sentiment, de multe ori având impresia că rolul vieții este de a ne asigura starea de bine dorită,

însă, dimpotrivă, aceasta nu ne îndrumă așa cum ne așteptăm și de aceea, nici nu ne așteaptă. Trebuie să învățăm să parcurgem totul alături de aceasta, să intervenim simultan cu ea acolo unde va fi cazul și, cel mai important, să nu atentăm la esența ei cu vicii și dorințe aprige. Viața este unică, dar totuși colectivă. Este unică pentru fiecare ființă și totuși, toate au parte de ea. Toți o dobândim, dar o trăim diferit, la fel cum toți suntem oameni și niciunul nu e la fel. Viața te ghidează și te împiedică, te ridică și te coboară, te ajută și îți întoarce spatele. Viața este totul, iar pentru noi, totul suntem noi. Poate din această cauză devenim incapabili de a realiza legătura

completă dintre sens și consens. Analizăm subiectiv într-o lume obiectivă. Ca și exemplu, analizăm viața personală în raport cu societatea sau cu un singur gând ne raportăm la o întreagă gândire. Totul se întâmplă natural dintr-o timidă chemare a subconștientului de a pune în balanță ce ține de fiecare și ce ține de noi toți. De multe ori partea inconștientă a rațiunii noastre este mai "trează" și mai rapidă decât cea conștientă. Ne lăsăm purtați de valurile calme ale unei mări agitate și stăm liniștiți, chiar lipsiți de griji în soarele arzător care anunță potopul, doar ca să ignorăm compromisul conștient, și anume, acela

de a învăța. Căutăm scuze pentru a ocoli antitezele prezente, deoarece neștiind de unde să pornim credem că drumul cel bun are o singură direcție. "Nenorocirea omului este că nu se poate defini în raport cu ceva, că el n-are în existență un punct stabil și un centru de determinare." (Emil Cioran). Ce ne surprinde de fiecare dată și ne amețește sentimentele este că până și fericirea se află într-un raport de antiteză. Continuând citatul lui Freud, aspirația la fericire "are două fațete, un scop negativ și unul pozitiv: pe de o parte, evitarea durerii și a neplăcerii, iar pe de altă parte, trăirea unor plăceri

intense." Ne simțim amețiți, deoarece suntem înșelați de impulsul grăbit dat de partea inconștientă în a acționa spre împlinirea limitată a unui suflet la fel de grăbit, urmând severa consecință de a ignora compromisul conștient, cel care ne asigură stabilitatea rațiunii. "A fi fericit înseamnă a avea timp pentru fericire atunci când ești vrednic de ea." (Albert Camus).

Ne place să deținem controlul. "Fiecare vrea să fie totul pentru el." (Blaise Pascal). Suntem inhibați de consensul acțiunii de a greși, ne credem slabi și neputincioși în fața entității consacrate într-un timp nedeterminat și într-un spațiu vag, ne este teamă să greșim. Într-o fracțiune de secundă ne dorim, ezităm și regretăm. Credem că ni se vor executa rațiunea și sentimentele doar dacă ne permitem cumva să încercăm ceea ce vrem să ne propunem. Suntem pregătiți pentru o pedeapsă inexistentă, devenind râvnitori după putere. Astfel, o ceață deasă va acoperi împrejurimile fără de care viața ar însemna doar o potecă. O potecă pe care ești fugărit constant de sentimentul de frică, fără posibilitatea de a te întoarce și a înfrunța-o. Suntem "conștientizați" de către subconștient că unde căutăm binele putem găsi răul, astfel încât ne construim un

mecanism de autoapărare inutil pentru a ne da impresia că totul se află sub controlul nostru. Dar viața nu este controlabilă. Nu îi poți schimba sensul cu un consens aparent. Nici nu ar trebui să se întâmple un așa fapt. Viața este o armonie între sens și consens. Viața ilustrează un pian ale cărui clape suntem noi, o chitară ale cărei corzi suntem noi, o melodie ale cărei acorduri suntem noi. Împreună cu viața alcătuim o orchestră al cărei dirijor este format din echilibrul dintre noi și aceasta. Viața nu reprezintă nimic mai mult decât vioara principală care redă o idee de început a partiturii, alegerea de

a continua armonia pentru o melodie reușită fiind a noastră. Dacă ne încăpățănăm și vrem să ieșim în evidență vom distruge ritmul cântecului, urmând consecința de a fi excluși pentru totdeauna din acea orchestră. Mai departe ar urma ca drumul ales să se împartă în alte două drumuri: să trăim cu impresia că am procedat corect și să distrugem armonii până nu va mai exista niciuna sau să conștientizăm greșeala, iar pe viitor să respectăm armonia, adică să căutăm atât sensul în consens, cât și consensul în sens, în niciun caz unul separat de celălalt. Dacă vom continua în aceeași manieră nu vom atinge niciodată dezvoltarea pe care o puteam cunoaște alegând celălalt drum, deoarece vom fi de părere că cel pe care îl cunoaștem este deja maximul atins de stăpânire, fiind doar o împlinire falsă. "Multe persoane ar fi putut ajunge la înțelepciune, dacă nu ar fi crezut că au atins-o deja." (Seneca). Alegând traseul celui de-al doilea drum vom deveni capabili să concentrăm compromisul conștient cu cel inconștient pentru a îndeplini partitura sentimentelor împreună cu acordurile rațiunii în armonia ideală.

În concluzie, suntem împiedicați de rațiune, dar salvați de sentimente. "Rațiunea umană este tulburată de întrebări la care nu poate renunța și nici nu poate răspunde." (Immanuel Kant). La fiecare pas străbătut ne ghidează un instinct născut din trăirile interioare, din perspectiva rațiunii devenind o noțiune înșelătoare care ne va contura întreaga viață atât în sens, cât și în consens. Suntem conectați cu lumea lăuntrică și cu universul absolut. Întotdeauna simțim viața, într-un subconștient imposibil de accesat aflându-se, cu siguranță, cheia unui cufăr în care sunt puse răspunsurile tuturor întrebărilor care nu ne dau pace. Simțim de fiecare dată când ceva este greșit, simțim dacă suntem grăbiți, simțim dacă suntem încetiniți, simțim dacă nu suntem. Noi, oamenii, nu creăm nicio conexiune din punct de vedere rațional la prima vedere, însă ceva ne leagă. Nu avem nicio legătură unul cu celălalt, și totuși, suntem așa de conectați. Simțim empatie ori de câte ori ne vedem și un sentiment timid de încredere, parcă, renaște. Renaște din speranță, din iubire, din viață. Suntem unul și de fapt constituim un tot. Aceasta este definiția armoniei. "Trăim alături unii de alții, totalitate lângă totalitate, într-o lume care nu totalizează, dar care

se totalizează, parcă, în noi." (Constantin Noica). Fără sentimente rațiunea ar fi irelevantă, deoarece nu am avea ce să analizăm, fapt ce ar duce la inexistența conceptelor de bine și rău, corect și greșit, speranță și disperare. Sentimentele nasc armonia, rațiunea o analizează, iar împreună o ghidează.

Consider că într-o lume aflată într-o continuă mișcare, nu putem cunoaște sensul fără consens și nici consensul fără sens, iar viața nu ar avea nici sens, nici consens fără compromisul dintre acestea. Avem nevoie de un compromis echilibrat pentru a înțelege viața, deoarece chiar dacă am putea fi, nu suntem nici deasupra, nici dedesubt, nici urcați, nici coborâți. Compromisul conștient se află între împlinirea absolută și cea posibilă, fiind cel în care conștientizăm că am putea fi, dar nu suntem, și în care alegem drumul pe care am putea să învățăm viața cu adevărat. Compromisul inconștient este născut din contradicția cunoașterii: se află între ce vrem să cunoaștem și capacitatea noastră de a percepe. Astfel, viața între compromisul conștient și cel inconștient ar reprezenta cea mai bună cale de a realiza conexiunea supremă între trup și suflet, între noi și alți noi. Însă, având în vedere că tot ce ne înconjoară funcționează cu algoritmul antitezei egale, dacă cineva ar afirma că știe răspunsul absolut pentru ce reprezintă viața între sens și consens, oare am fi capabili să îl credem sau am rămâne în rutina noastră paradoxală? Asemenea Mitului Peșterii (Platon), pe cel care este convins că dobândește cunoștințe asupra tainelor vieții îl vom considera un om mai prejos ca noi, care trăiește în iluzia propriei lumi, sau unul mai presus, care tinde la statutul de Supraom? Așadar, totul depinde de percepție.

Bibliografie:

- Emil Cioran-"Tristețea de a fi"
- Blaise Pascal-"Cugetări"
- Constantin Noica-"Jurnal filosofic"
- Albert Camus-"Sensul vieții"
- Sigmund Freud-"Angoasă și civilizație"
- Immanuel Kant-"Critica rațiunii practice"
- Fr. Nietzsche-"Dincolo de bine și de rău"
- Seneca-"Liniște, vă rog"
- Platon-"Alegoria Peșterii"
- Karl Jaspers, Soren Kierkegaard, Heraclit

POEZIE

MIHAI FIRICĂ

din volumul:

„DRAGOSTEA CU PARFUM DE MIGDALE AMARE„

Editura Vinea, București, 2023

ACOLO UNDE NU TE GĂSESC

M-am trezit și uitasem toate limbile
pământului.
Asta mi se întâmplă de fiecare dată
când nu te găsesc lângă mine.
Nu mă vei crede,
privind în urma ochiului scurs și tot îmi pare
firesc
– o rană golită de carnea albastră.
Și dacă n-am avut norocul să mă sting de
tânăr,
să mă reaprind din dragoste de tine și tot
așa,
cu carnea arzând,
toate orele mi-au rămas înfipite adânc
în creier,
litere care ustură ca fierul încins.
În măruntaie,
viitorul citit în viscere de femei ascunse în
focul negru.
Împachetez visul de insectă
în mii de gesturi cu care vreau să te
surprind.
Mi-am văzut trupul plutind,
zburam paralel lângă mine,
un eu dublu.
M-am întrebat dacă altcineva ne privește.
Cine Dumnezeu știe câți suntem pe lumea
asta,
câți rămânem și câți ajungem la capăt.
Dansator pe sârmă la ultimul pas,
călător în neant.
Cad în vid.
Totul în jur e de revizuit,
nu-mi vine ușor să vorbesc și să rescriu.
Cad și nu mai vreau să visez că mă ridic.

TU ZÂMBEȘTI DOAR SEARA

Tu zâmbești doar seara.
 Pereții de ceară absorb rugăciunea,
 pe coji de nucă stau de vorbă cu Dumnezeu,
 silabisesc în șoaptă, mângâi cuvintele.
 Sfinții îmi erau prieteni înainte de a fi
 sus-puși,
 lângă El să-i fie de folos la o adică
 – îmi deveniseră inutili oricum.
 Poate că unii vor reveni prin decădere,
 se vor ascunde printre rădăcini
 tânjind după lumină.
 Din orașul răsturnat cad sori.
 Inima ta e un animal cald ghemuit în brațele
 mele,
 noaptea e rece, are stele rotunde și palide,
 se desface în zeci de petale dimineața
 când nu ne mai știm numele
 și de ce, de când și ale cui sunt toate aceste
 fotografii
 din care ne privesc străini.
 Înot într-o puzderie de cioburi strălucitoare
 – o pasăre care ne acoperă cu aripile întinse
 ne lovește cu clonțul de aur –
 nu-ți vei aminti numele meu
 când vei privi fotografia decolorată și
 îngălbenită.
 Asta se întâmplă când femeile tinere își taie
 părul
 și-l poartă vântul de colo până colo.

INELE DE IARBĂ PIERDUTE ÎN OCEANE
NECUNOSCUTE

Amintirile – mirese rătăcite,
 le las în sertarul secret
 – inele de iarbă pierdute în oceane necu-
 noscute.
 Uităm lucrurile și anii plâng peste noi.
 Desenăm ziduri și construim drumuri de
 hârtie,
 colorăm zilele,
 însă astăzi ne învăluim în poleială și fum.
 Sfinți mărunți,
 dominați de prezent și luciditate,
 ne pierdem când stelele cad
 în nopțile de iarnă.
 Să nu te uiți la mine ca la o piatră,
 sunt doar un jurnal în care scrii în fiecare zi,
 dar asta se învață la universitate
 din cărți cu file îngălbenite.
 Două lumi sunt unite prin oameni,

așa cum timpul trece prin clepsidră
 contopind secole.
 Colecționez ficțiuni rafinate și istorii rătăcite,
 nu port vina și îmi retez limba în joacă.
 Alejandro, numele tău plutește peste oraș,
 agățat printre frunze de cristal,
 purtat de păsări cu pene de aur,
 rostogolit de pietrele râului care iubește mal-
 urile.
 Sunt un pescar care așteaptă în tăcere.
 O imagine ruptă de mine,
 purtată de ape din ce în ce mai adânci.

UN PUMN DE ȚĂRÂNĂ

Am împărțit femeile, cărțile, anii,
 le-am dat pietrele rinichilor mei.
 S-au lepădat de mine,
 s-au înălțat pe vârfurile mocasinilor –
 pigmei prin vocație, simbriași ai versului
 cafeniu.

Apetrecut până în zori sub magnolia,
 la masa pe care agro-poetul își puse picio-
 arele
 Spre a fi filosofard și filfizon authentic.
 În timp ce recita bont, din gură i se scurse
 Un pumn de șărână.

DRAGOSTEA CU PARFUM DE MIGDALE AMARE

Ai fost aici,
 te aștept chiar dacă nu te vei întoarce.
 Culeg migdale amare,
 recitesc tot,
 netezesc paginile scrisorilor,
 las la urmă jurnalul.
 Chipuri de copii,
 grupuri de tineri cu aripi
 care au dragostea la purtător,
 în zeci de fotografii neștiute.
 Ai fost aici,
 rochii viu colorate,
 inele cu pietre mărunte și strălucitoare,
 șiraguri de perle,
 foșnetul hainelor tale pretutindeni.
 Cobor în vis și acolo ești tu,
 surâzătoare, cea care pleacă și vine,
 așa cum diminețile lovesc întunericul.
 Am văzut ce mi-au spus vocile,
 câteva zile păstrez numele tău în minte.

Mihai Firică

Dragostea cu parfum
de migdale amare

Vinea

U2

Pe asfaltul sfărâmat de bombe
conturul de cretă al cprpului tău.
Număr și altele, mai mici,
calc iar tălpile simt cum zvâcnesc
Inimi ascunse în piatră.
Un carusel care se învârte și se tot învârte,
chipuri care apar și dispar
în fumul tot mai gros.
bono fredonează în stația de metrou
Sunday Blody Sunday
împreună cu soldații în albastru.
Mă voi opri din alergat împreună cu ploaia,
într-un târziu,
la marginea lumii,
acolo unde focul și apa sălăjluiesc.

UNDEVA ÎN ÎNTUNERIC

Undeva în întuneric mă văd,
cel care așteaptă cu zâmbetul înghețat,
ironia în colțul gurii.
Crizantema de cenușă și casa ferecată,
un tablou alb atârnat cu susul în jos
și oase sfărâncioase la simpla atingere –
din vis cad în vis când chipul îmi dispare
când tu renunți să-mi mai strigi numele
strivit de uitare.
O zi cât mai lungă mi-am urat,
am regretat că nu l-am oprit să-l strâng în
brațe,
să mi-l lipesc de piept,
să ne sincronizăm bătăile inimilor
Muma pădurii se joacă –
găsirea locului e o artă
ca misiunea de a supraviețui între prieteni și
mese rotunde,
plecări de acasă niciunde și reîntoarceri cât
mai târzii.
Lacrimă după lacrimă – dar încă respir.
Și dacă voi fi stană de piatră viața întreagă
și dacă nici anii prea mulți nu-mi vor ajunge,
tot stăruitor ca lacrima pe obrazul unui copil
rătăcit
am să te aștept.

SEMNAL
EDITORIAL

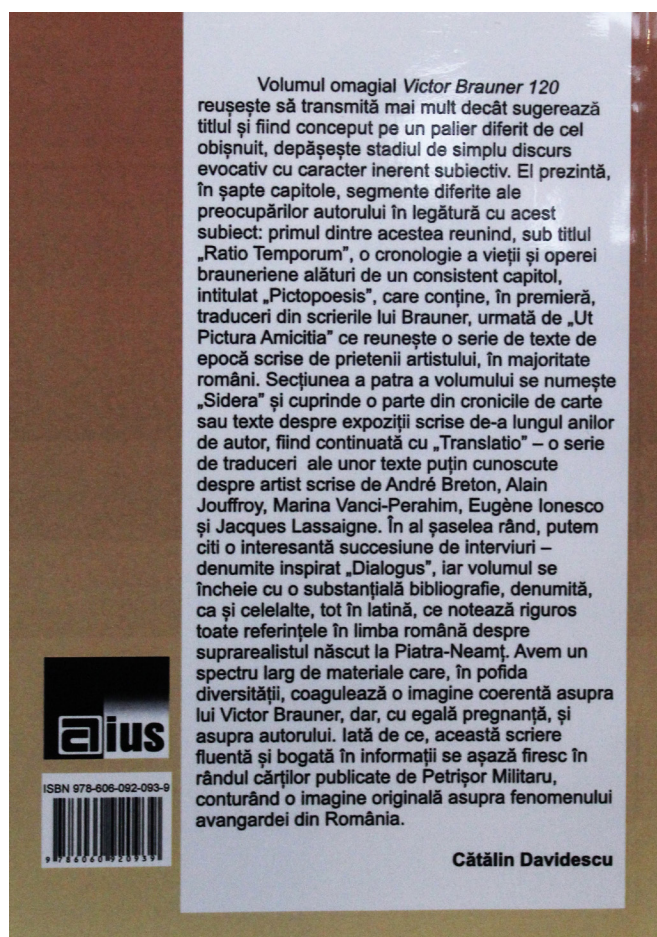
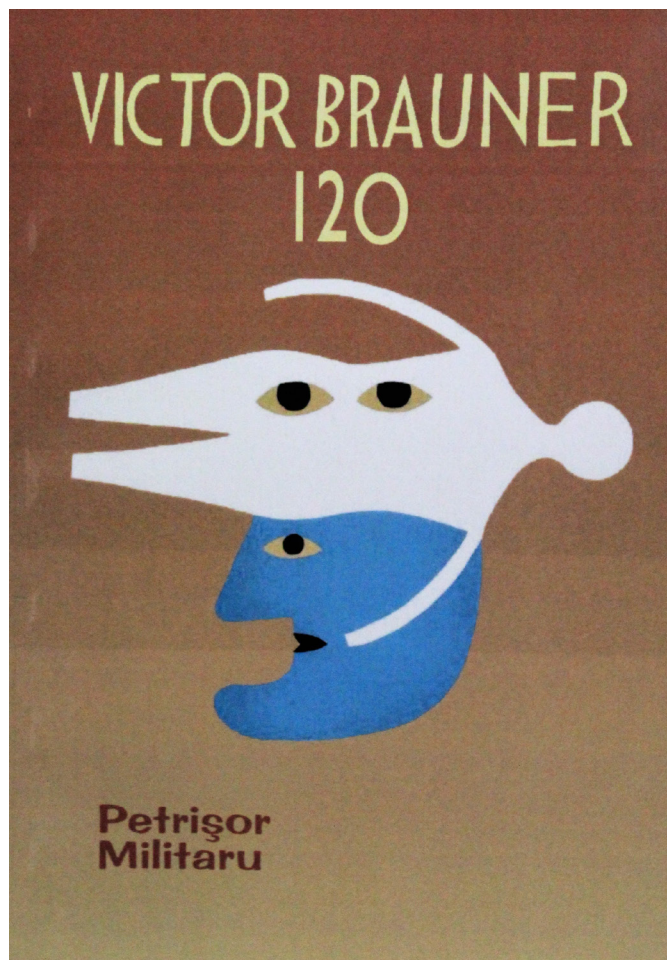
Nu mult după împlinirea a 120 de ani de la nașterea lui Victor Brauner, pictor, sculptor și poet suprarealist, am avut parte de o plăcută surpriză - o carte deosebită. Pentru mulțimea neindiferenților (nu că ar fi o apostrofare, în general, nesimulată, ci doar o instigare/ ghionț/ ademenire pentru cei ce se trag spre/dinspre cele ale artelor 7+...) este binevenită apariția, găsierea și prinderea volumului "Victor Brauner - 120", autor **Petrișor Militaru**, editura Aius, Craiova, 2023. O excelentă trecere în revistă (puțin spus) prin ce a reprezentat în artă Victor Brauner "marele iluminator totemic" - așa cum l-a titularizat Fabrice Maze într-un film documentar realizat în 2014 sau „Șamanul lumii modern” (Șarane Alexandrian), iar colecționarul e artă Florin Colonaș remarca într-un interviu acordat lui Petrișor Militaru, autorului volumului prezentat aici, în continuarea stimulării interesului nostru: "Pe de altă parte românii nici azi nu știu să își pună în evidență propriile valori, dat fiind faptul că după Brâncuși, Victor Brauner este cel mai cunoscut artist roman în Occident".

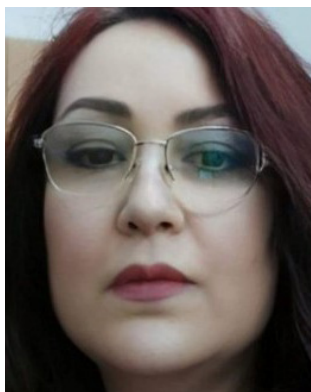
Și încă: "Avem un spectru larg de material în limba română care, în pofida diversității, coagulează o imagine coerentă asupra lui Victor Brauner, dar, cu egală pregnanță, și asupra autorului. Iată de ce, această scriere fluentă și bogată în informații se așează firesc în rândul cărților publicate de Petrișor Militaru, conturând o imagine originală asupra fenomenului avangardei din România." Cătălin Davidescu

VICTOR BRAUNER

„Artistul este eroul în luptă cu angoasele fundamentale și care, învingându-le, îi dă omului un exemplu eliberator.”

„Fiecare lucrare pe care o fac este proiectată din cele mai profunde surse ale neliniștii mele pentru că asta este, este o poveste în care încerc să perfecționez un câmp radiant protector fundamental”

 POEZIE
ELENA-CARMEN
BOBOCESCU**sine-stezic**

îmi crește ceva între degete
treptat
îmi pierd simțul tactil
nu mai știu cum se simte o mîngâierea unei
pisici
nu știu ce strâng la piept
un as de inimă roșie
sau un turn întors de tarot

am început să torc
invizibil
printre atâția oameni
închipuiți
în parcările pline
cu jaguaruri și șobolani
mănânc pe săturate
dorm
respir liber
mă umplu de endorfine

azi plec la plimbare
s-a deschis parcul în sfârșit
pe lacul murdar
o lebădă cântă

sunt șaiszeci de zile de când n-am mai privit
cerul

Poem psihedelic

Deschid scrinul vechi al bunicii
scot din portfard un ruj expirat
și desenez apăsat un graffitti obscen
pentru fiecare zi nememorabilă -
în cel mai obscur loc de pe abdomen.
Pe umărul stâng tatuat un tramvai comunist
se pierde scrâșnind reumatic în ceață...
Ridic privirea spre cer, din Nirvana deschisă
cu un surâs cât o gaură de Magnum 38
Kurt Cobain ma invită la veșnica viață.
Închid ochii și trag -
un graffitti de vată de zahăr.

**Foarfecă
hârtie
piatră**

închid ochii
și deschid palma
înfiorată -
știu ce va fi
de astă dată -

o foarfecă bine ascuțită
în inima mea de hârtie
creponată.

Damen Tango

un ultim tangou la Paris
Argentina e prea departe
pentru doi novici întârziați
abia am învățat
poziția corectă a brațelor
cum să ținem capul pe spate ușor înclinat
distanța recomandată între inimi
când corpuri flămânde se întâlnesc
pentru cinci minute de dans ritualic
sufletele noastre scrâșnesc la unison
în vârtejul patimii
iubirea hrănește boboci carnivori
gemem îndelung sub povara celor
21 de grame de argint coclit
pași apăsați sting pe trotuar
sentimente arse până la filtru

continente albite de frică
își cheamă oceanul în ajutor
doi ghețari plutind în derivă
așteaptă un titanic mereu întârziat
e poate timpul să exerseze un tangou sin-
gură....
Don't cry for me, Argentina!

Cinema noir

M-au asaltat amintirile
aruncă în mine săgeți ascuțite
din morminte în care nu mă mai pot întoarce
să mă apăr de larvele atâtor greșeli trecute...
deasupra dau muguri
inutile păreri de rău
și timide eseuri de resuscitare
a ceasornicelor cu arcuri stricate
de prea multe întoarceri.
Degeaba vremea își mai fardează
pielea cea veștedă
cu pudra fostelor primăveri
în urma pașilor mei
timpul se evaporă discret
lăsând în cutia poștală
factura zilelor de ieri.
Cu teamă deschid insectarul de poze
de unde moartea familiar mă privește
umbre firave îmi aruncă în poală
miozotis buchete-buchete...
Din vitrinele magazinelor închise definitiv
de falimentul iubirii
îmi zâmbesc știrb
manechine chele
iar în cinematografe rulează
aceleași filme mute
cu personaje desuete ce fac
aceleași gesturi grotești
când se iubesc sau se ceartă.

Stau la fereastră și-mi sorb pe-ndelete
cafeaua resemnării
de plictiseală îmi dau în ghioc
ca un proroc orb încercând să ghicesc viitorul
prescris acum o veșnicie -
E ceață la capătul tunelului
unde apa cea neagră pândește
să mă bea neînceptută
în oricare zi de miercuri...
Mi-e frig, mamă!
Lasă-mi în noaptea aceasta
jumătate din giulgiul tău cald -

trivia

//toate întrebările mele
la care lumea nu a găsit încă răspuns//

din copaci au crescut degete
zgârie pleoapele cerului orb

oare câte stoluri de păsări rătăcite
scutură o furtună în deșert

mările sterpe se scurg tânjind de sete
spre apus ochii tăi

port infinitul pe coapse stingher
un opt deschis ca un covrig cu sare și mac

ai mușcat din el odată
și ți-au crescut coarne de cerb
somnia lacom pândește în colțuri
viermele cel neadormit

nu mai e timp de confesiuni și regrete
noaptea-și adună umbrele în păr

//niciodată n-am aflat
în ce direcție circulă ultimul tren//

Pas de deux

o ultimă gondolă așteaptă
mereu goală ape legănând

luna-i cuțit de argint între pleoape
aerul se sufocă în geode

doar o stea mai privește pieziș
foamea mării

drumul îmi caută pașii pierduți
printre oase plângând

cântecul greierilor îmi alina femurul
doar el cunoaște viitorul

păianjenul țese vălul miresei
adormind pe cruce

lumina se scurge în canale obscure
visul se umple de sânge

o cât de adânc este cerul
deasupra noastră

//nemurirea se numără-n pas de deux//

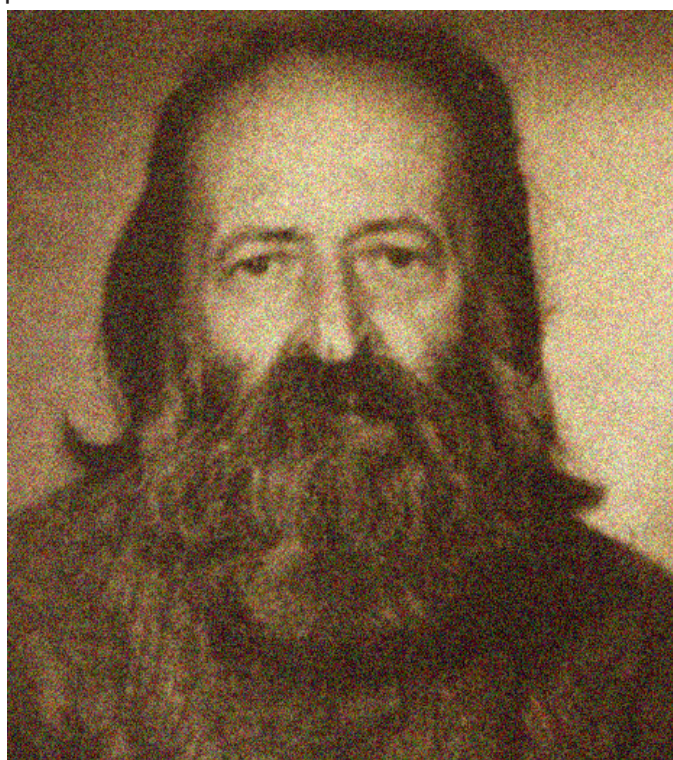
DE POESI
ET POETIS

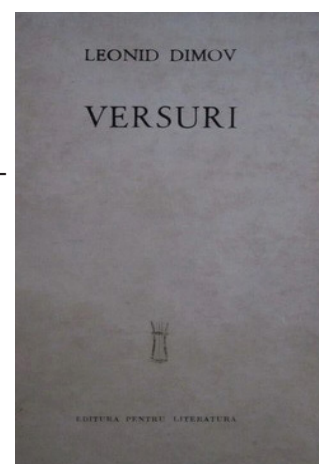
GEORGETA
POPESCU

LEONID DIMOV - ce rămâne în afara visului

La sfârșitul anilor `60, Leonid Dimov și D. Țepeneag teoretizează și lansează mișcarea onirică, individualizată în contextul literaturii din acea vreme prin principiile estetice care o apropie de suprarealism, de Novalis sau de Mateiu Caragiale. Emil Brumar, Sorin Titel, Virgil Mazilescu, Daniel Turcea, Iulian Neacșu, Florin Gabrea, Vintilă Ivăncianu se întâlnesc la cenaclul coordonat de Eugen Barbu, ce se își desfășoară activitatea în jurul revistei „Luceafărul”. Ei rezonează cu acest curent, completează și deschid universul liric cu viziuni inedite despre lume și viață, asumându-și conexiuni vagi cu onirismul universal, intermediare de romantismul german, apropiindu-se de suprarealism și regăsindu-se până mai târziu în postmodernism.

Leonid Dimov publică în 1966 primul său volum, „Versuri”, fiind sprijinit la debut de Șerban Cioculescu. Cele 47 de mici poeme sunt considerate de Eugen Simion, în „Scriitori români de azi”, „muzicale, admirabil caligrafiate, de o frumusețe ușor vetustă”. Creația sa este evident diferită de aceea a „generație pierdute” din care face parte, deoarece se detașează de tendințele expresioniste și de discursul antiretoric. Nu aderă nici la poezia confesivă șaizecistă, dar stabilește conexiuni cu ea prin intertextualitatea care îi permite să revendice filonul spiritual comun cu Ion Barbu, cu George Bacovia și cu Tudor Arghezi. Temele abordate în acest volum se vor fi regăsi în toate celelalte, au un caracter recurent și anunță elementele care îi definesc stilul. Versurile sale definesc condiția umană proiectată pe un „spațiu curbat” a cărui intruziune în real se produce brusc: cititorul este pus față în față cu irealitatea, cu visul, cu miraculosul. Tema eminesciană a „lumii ca vis” devine „visul ca lume”, singura dimensiune în care omul contemporan mai poate supraviețui, evolua. Universul este uneori un ospăț, alteori un melanj insolit de elemente naturale, artificiale, exotice și autohtone, vii sau moarte, privite de aproape, pentru a fi oglindite exacerbat. „Veșnica reîtoarcere” este altă temă care trimite la Nietzsche și

la Mircea Eliade, reflectând ipostaza solitară a eului poetic care trăiește destine damnate, în ruptură față de orice divinitate și în căutări involuntare, inconștiente ale arhetipului, ale miticului.

Putem considera că formula estetică a fost definitivată odată cu primele volume și autorul a refuzat programatic înnoirea, optând pentru un demers artistic ce presupune alergare în cerc, probabil mereu pe altă parte a lui, în altă curbă, uneori inaccesibilă ochiului obișnuit cu banalul cotidian. A doua culegere „7 poeme”, și volumul „Pe malul Syxului”, apărute în 1968, confirmă câteva principii estetice clare, sintetizate de Nicolae Manolescu în „Istoria critică a literaturii române”. Himerismul operelor lui Leonid Dimov este manifestat în temele abordate: transfigurarea, maladivul, călătoria, prin care autorul speră să recupereze utopia romantică și să o transforme în alternativă ontologică. Manierismul se manifestă în modul în care este conceput imaginarul poetic, ca o proiecție simultană în mai multe planuri, multiplicând imagini, renunțând la coerența lor, tocmai pentru a deschide noi posibilități semantice. Simbolurile sunt complexe, traseele sunt sinuoase și imprevizibile, contorsionate, proporțiile sunt modificate, iar detaliile copleșitoare. Barochismul se reflectă în imaginile

motorii, în forța lor cromatică, în amănuntele exuberante, în măreția perspectivei pe care o adoptă artistul, care construiește lumea ca un arhitect fascinat de maiestruozitatea construcției ce pare ivită din alte dimensiuni ale ființei, interzise celor care nu pot păși în vis. Nucleul epic întrerupe descrierile, transformând poemul amplu în „similiepic”, bazat pe relațiile neobișnuite pe care le poate stabili „dicteul automat” (André Breton), în încercarea de a reda fluxul spontan al gândirii, nemediate rațional.

Al patrulea volum, baladesc, („Cartea de vise” -1969) este conceput în cicluri („Hipnagogice”, „7 proze”, „La capătul somnului”) care coboară în zona absurdului, a grotescului, într-o lume populată cu vârcolaci albaștri, centurioni, medici, alvițari, în care artistul este măcelarul care eliberează spiritul cu prețul durerii și al morții: „Azi sunt parlagiul cu trei eșarfe/De cu seară furișat în abator/ Să sloboezesc sufletele tuturor”.

Poemul „Decompoziții” este subintitulat „Triptic oniric” și cuprinde trei episoade aparent fără legătură între ele, redată ca o aglutinare produsă în vis, fără bariere, fără treceri, fără poduri sau portaluri. Demersul poetic începe cu o supoziție ce funcționează ca o invitație: „Dacă ocolim dealul n-o să ne mai pese”. Omul nu pare un erou ce escaladează și explorează, ci o ființă comodă care trece discret dincolo de suprafețele curbate ale existenței, cu speranța că aceste contorsionări ale direcției îi vor permite accesul într-o lume unde prioritățile vor fi reierarhizate. Planul visului se instalează deplin, brusc și florăresele reprezintă primul element uman, cu simbolistică profundă: ele comercializează sentimente, frumusețe absolută, feminitate. Epitetul „funerare” le plasează mai aproape de moarte decât de viață, lângă un reper („cenotaf”) ce comemorează pe cineva pierdut, ale cărui rămășițe sunt departe, poate chiar rătăcite. Visul pare a fi o înscriere idilică într-un continuum spațiu-timp și de aceea nu este ciudat ca strămoșii să tulbure prezentul cu adierea ființei lor volatile, reconfigurând temporar și iluzoriu („cum mai viscolesc aneștrii prefăcuți în praf”) identitatea urmașilor. Lumina este diafană, specioasă, de sorginte necunoscută pământescului, măsurată într-o materialitate uimitoare. („Prin lumina arămie, închisă litru cu litru”) - Ea există parcă pentru a fi înghițită de om, pentru a-i potoli setea de ceva de dincolo de omenesc. Pe de altă parte, pare captivă, administrată în doze mici, sechestrată în ființă doar pentru a-i garanta funcționarea. În plan oniric, un dezechilibru intervine doar când omul crede că poate deține

controlul ace-stei lumi („să terminăm cu problema liberului arbitru”). Acceptarea, resemnarea, integrarea în noua realitate este soluția pentru a înțelege sensurile, subtilitatea substanței.

Decorul este funebru, cu mesaje ce nu contează decât cromatic: violetul inscripțiilor reprezintă un reper al dimensiunii în care nimic nu mai are valoare: nici emoția, nici rațiunea. Imaginile artistice au ruperi de ritm: de la vijelie la încremenire, cu coborâri și îndemnuri la așezare, la „ședere”. Planul auditiv este cel mai intens; „cadavrul cu magnetofon în torace” rostește „anateme vehemente”, oamenii sunt chemați să asculte „orologiile bocănind în amurgire” și „limba păsărească” pe care o vorbesc plantele și nălucile animalelor nocturne. Acest limbaj va fi accesibil doar o jumătate de oră (cam cât durează un vis) și călătoria se va încheia cu „țipătul zalelor din armura lui Hamurabi”. Poezia transgresează spre Babilon, în timpul când se scria primul cod de legi, în speranța că arta va reuși să redea norme morale, juridice și religioase, într-o manieră intrinsecă.

În tabloul al doilea, imaginarul poetic are coordonatele unui edificiu antic, măreț, cu coloane și îmbinări spectaculoase care pot distrage călătorul de la esența drumului său:
 „Să-ntoarcem spatele arhitravelor de toriu,
 Capitelurilor de gadolin de la crematoriu,
 Să nu mai privim ornamentele selenare,
 Șlefuite în T întors cu intars de metale rare.”

Elemente scumpe sau radioactive definesc acest spațiu, atenționând asupra caracterului său ambivalent (moarte-viață; vis-veghe). Traseul pare unul inițiativ, de coborâre în Infernul propriei ființe sau chiar în Infernul speciei, nu se știe cu ce scop: pentru a se salva pe sine însuși, ca artist, sau pentru a-i salva pe receptorii săi, pe cei care mai cred în artă („să coborâm în visul vostru fără țintă, cu labirint”). Repere reale (observator, strada Cuțitul de argint; simigieria) se împletesc ireal cu cele exotice (insula Hiva Oa), cu repere cinematografice („câinele Dingo plimbat de Shirley Temple”). Identitatea este confuză sau neimportantă („trec amazoni de braț cu conchistadore”) iar privitorul pare fericit, împlinit, pentru că nu este singur („Să facem”, „Ne-am luat”), fără a se mai sinchisi că din trupurile oamenilor nu au mai rămas decât schelete de plastic verzui. Plecând din Bucureștiul nocturn, „Cu cerul ovoid mai vânat ca pruna.” străbate cu luntrea „oceanul înverzit de palolo”.

Cromatismul contribuie la realizarea atmosferei de reverie, de miraculos și redă trepte

ale subconștientului, libertatea absolută a artistului de a le sonda.

În a treia parte, eul este solitar, nu într-un turn de fildeș, ci într-o „clopotniță trandafirică”, configurată „pe un Caucaz de șapte ori mai înalt”. Acest simbol poate fi asociat cu existența, percepută ca un cronotop smuls din coordonatele normale. De acolo, lumea pare un tablou baroc, cu detalii infinitezimale, cu mișcări stăpânite de o entropie nebănuită, cu proporții ce se modifică pentru a perpetua, un spectacol grotesc în care se reunesc personaje ale mitologiei (inorogi) cu personaje din teatrul popular creștin (irozi). Femeile despletite se colorează în geam; nevăstuicile urcă printre candelabre știind ceva ce nimeni nu mai știe. Poetul rămâne surd la „răsuflul pământesc” pustiit, în sfârșit, de „o înțelepciune străvezie”. Locul unde se află pare un Parnas, de calcedonie și bazalt, încremenit într-o frumusețe mitică, inaccessibilă, înscrisă în timpul mitic, ciclic, rotitor („În zodii calculate de șapte ori/Numărând câte șapte.”).

Finalul amplului poem atenționează pragmatic asupra a ceea ce rămâne în afara visului: „Apoi n-a mai fost nimic, decât răcoare și noapte.”

STUDIUM

DIANA
GĂVAN

GOETHE CA FILOZOF AL NATURII

Prin echivalarea naturii cu spiritul, Goethe subliniază imaginea naturii ca forță, ca tot, în slujba ei punându-se atât filozofia, cât și știința. Se resimte aici influența panteismului spinozist, care este rezumat în formula generică: „Deus sive Natura”.

De asemenea, deosebit de interesantă este concepția lui Goethe despre poezie, filozofia naturii și mistică. În viziunea lui, acestea au misterul ca obiect de investigare: „Poezia ne îndreaptă ființa spre tainele naturii, încercând să le dezlege prin imagini. Filozofia ne îndreaptă spre tainele rațiunii, încercând să le dezlege prin cuvânt (Filozofia naturii, filosofia experimentală). Mistica ne îndreaptă atât spre tainele naturii, cât și spre cele ale rațiunii, încercând să le dezlege prin cuvânt și imagine”. Astfel, poezia este natură plus imagine; filozofia naturii este rațiune plus cuvânt, iar mistica este totodată natură, rațiune, cuvânt și imagine. Aceștia sunt termenii prin care Goethe schițează cele trei forme de cunoaștere. Judecata lui este rezultatul structurii sale enciclopedice, el este un reprezentant al științei romantice, dar și al artei, cu înclinații clare către ocultism sau mistică.

În știință, Goethe a avut o serie de contribuții științifice în anatomie, optică, zoologie și geologie. O contribuție științifică însemnată, de mare anvergură pentru filozofia naturii, este teoria culorilor. Goethe studiază culoarea și, prin cercetările sale, se opune opticii lui Newton. Goethe nu matematizează fenomenele naturii, așa cum proceda Newton; el are o altă viziune asupra cunoașterii. Friedrich Gundolf sesiza că Goethe „a ajuns la culori pornind de

la v și a căutat în ele nu obiecte calculabile și analizabile, ci efecte ale unor forțe unitare: << Acțiunile și suferințele luminii >>”.

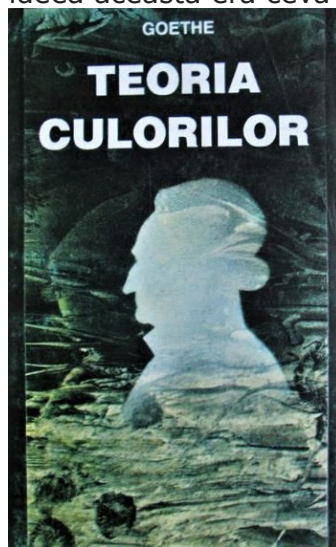
Goethe se raportează la univers diferit de cum se raportează Newton. El privește subiectiv natura, cercetătorul este implicat, face parte din ea, spre deosebire de Newton care observă obiectiv natura.

Gundolf explică astfel viziunea celor doi: „Goethe vedea și căuta adevărul ca un fenomen vizibil și ca efect, Newton ca număr și relație”. Goethe nu substituie științelor cunoașterea artistică, „el se străduiește mai degrabă să abordeze rațional câmpul științific propunând o cunoaștere sistematică ce tinde să se mențină cât mai aproape de experiență, dar și să țină cont de contribuțiile unei relații estetice cu natura”.

Deoarece cercetarea newtoniană a fost interpretată ca fiind filozofie romantică a naturii, este necesară o trecere în revistă a contribuției lui Newton în privința unei teorii a culorilor. Optica este un studiu publicat în 1704, în care Newton studiază culorile, numărul culorilor și semnificațiile acestora. Prin intermediul unei analogii cu muzica, Newton hotărăște că există șapte tonalități principale. Despre teoria lui Newton, Goethe comenta: „Asemuiim teoria newtoniană a culorilor cu o cetate veche, clădită de întemeietor, la început, cu o grabă juvenilă, dar care a fost totuși lărgită și înzestrată de el după nevoile timpului și împrejurări, fiind mereu întărită și tot mai asigurată și cu prilejul unor vrajbe și ostilități”. Despre denunțarea teoriei newtoniene, Goethe scrie în partea a doua a lucrării sale.

În partea întâi, filozoful analizează o descriere a culorilor. Autorul concepe o clasificare a culorilor, astfel: culori fiziologice, culori fizice, culori chimice. Goethe a studiat culorile după întoarcerea lui din Italia, dar a fost fascinat de studiul lor până la sfârșitul vieții. Rudolf Steiner descrie perioada în care Goethe începe să studieze culoarea, în felul următor: „Încă din scrisorile pe care le trimitea din Italia, el dăduse a înțelege că o plantă este plantă doar pentru că poartă în ea <<ideea de plantă>>. Pentru el ideea aceasta era ceva concret, o unitate plină

de conținut spiritual existentă în toate plantele particulare. Ea nu putea fi surprinsă cu ochii trupești, ci doar cu ochiul spiritului. Cine o poate vedea, o vede în fiecare plantă”. După cum se observă, Steiner accentuează latura teozofică a gândirii lui Goethe.

Esențial este că în sistemul teoriei culorilor, un rol important îl ocupă ochiul privitorului. Acesta este elementul care declanșează și cauzează apariția unei culori. Acest organ vizual este studiat în detaliu de Goethe. El consideră că „ochiul nu vede nicio formă - întrucât numai luminozitatea, întunecimea și culoarea fac laolaltă ceea ce deosebește, pentru văz, un obiect de altul și părțile obiectului între ele”. În strânsă legătură cu lumina, ochiul este locul de apariție a culorii. În el țâșnesc lumină și culori, așa cum remarcă Goethe. Pentru filozof, culorile aparțin ochiului, iar pentru producerea culorii, Goethe crede că „se cere lumină și întuneric, luminozitate și obscuritate sau - dacă dorim să folosim o formulă mai generală - lumină și nelumină”.

Culorile fiziologice sunt percepute de Goethe ca fiind „fugare” și cele fizice „trecătoare”.

Culorile fiziologice, adică ocular spectra, așa cum le numea Darwin, aparțin ochiului și în ele transpare o armonie cromatică. Sunt numite așa, fiindcă „aparțin ochiului sănătos, fiindcă le considerăm ca fiind condițiile necesare ale văzului; ele ne trimit la acțiunea reciprocă, vie a acestuia, în sine însuși și spre exterior”.

Culorile fizice sunt acelea care se produc prin mijloace materiale, sunt determinate de cauze exterioare ochiului, au un caracter efemer și nu pot fi fixate. Goethe atrage atenția că în trecut erau numite de către naturaliști „colores

apparentes, fluxi, fugitivi, phantastici, falsi, variantes”. Filozoful precizează că lor li se atribuie și denumirea de „speciosi” și de „emphatici”, datorită splendorii lor.

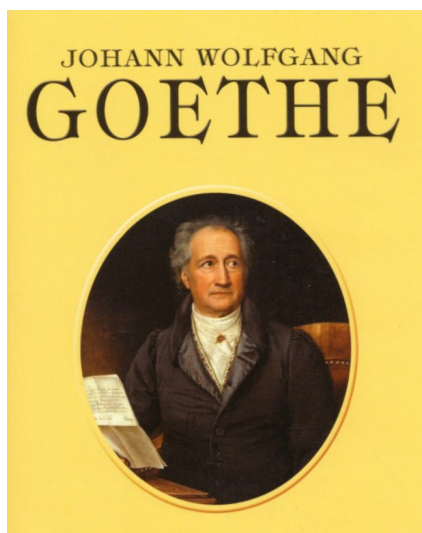
Trăsătura fundamentală a culorilor chimice este, după Goethe, durata. Ele pot fi fixate sau intensificate, chiar îndepărtate de pe corpuri, care pot primi o culoare. Numite în trecut „colores proprii, corporei, materiales, veri, permanentes, fixi”, aceste culori „se fixează pe materiale într-un mod mai mult sau mai puțin durabil, superficial sau penetrant”.

După teoretizarea culorilor, Goethe insistă asupra relației teoriei culorilor cu matematica, cu științele naturii, cu fizica generală, cu acustica, cu filozofia sau patologia. Dorința autorului este de a salva teoria culorilor de la izolarea la care a condamnat-o știința, iar acest lucru îl expune vădit: „Am felicitat cunoașterea, știința, meșteșugurile și arta, dacă ar putea desprinde frumosul capitol al teoriei culorilor din marginea și izolarea atomistică, în care a fost izgonit până acum, și l-ar reda cursului dinamic general al vieții și al acțiunii, de care se bucură epoca actuală”. După Goethe, electricitatea și galvanismul sunt inferioare culorii. Ea „se înalță totuși mult mai sus și deoarece acționează asupra nobilului simț al vederii, își demonstrează natura în avantajul său”.

În analiza optică a culorilor, Goethe se oprește și asupra unor fenomene cromatice, dar și asupra refracției. Concluzia filozofului este: „Ceea ce este văzut nelimitat, fie o suprafață lipsită de culoare, fie una simplu colorată - oricât ar fi de deplasat prin refracție - nu face să apară totuși, în interior, nicio culoare”. Goethe își justifică raționamentul prin intermediul experimentului cu ciobul de sticlă în care privește perpendicular, dar în care culoarea nu apare. Și cerul privit printr-o prismă îl conduce spre aceeași concluzie: nu apare nici un fenomen cromatic pe prismă. Filozoful german studiază atât imaginile cenușii deplasate prin refracție, cât și pe cele colorate.

Ca un fizician desăvârșit, Goethe face multiple observații legate de soare și lumină, lucrarea sa reprezentând un scurt compendium al unor noțiuni astrofizice: „Lumina noastră vine de la corpuri mărginite, iar soarele care e la originea celor mai multe dintre fenomenele noastre prismatice obiective, este el însuși doar o mică imagine, ce luminează în mod limitat”.

De asemenea, câmpul semantic al cromaticii este exploatat exhaustiv, breviarul lui Goethe conținând explicarea unor noțiuni ca: intensificare, amestec, culminare, cumpănire,

răsturnarea și fixarea culorii, transmiterea culorii, extragerea culorii, nomenclatura culorilor etc.

Cu toate acestea, tratatul lui Goethe asupra culorilor nu este doar știință, ci și trăire. Se poate citi, printre rânduri, pasiunea scriitorului pentru cromat-

ică, pentru natură, naturalețea și viziunea sa poetică. Goethe este atât un observator obiectiv al naturii, cât și un poet vizionar, cu o mare forță creatoare atunci când scrie despre ea. Are dreptate Wilhelm Dilthey când îl plasează pe Goethe la loc de cinste în istoria gândirii omenești: „Astfel, locul lui Goethe nu se situează printre marii cercetători ai naturii, printre iluștri filozofi sau oameni de stat, ci alături de Eschil, Dante și Shakespeare”.

Într-adevăr, în orice ar scrie, Goethe își păstrează firea de artist și exprimă adevăruri științifice prin mijloace poetice. Totul este la acest gânditor trăire și poezie. W. Dilthey crede că viața lui nu este diferită de scriitura lui, întrucât: „scrisorile sale prezintă aceleași trăsături ca și poeziile sale”. Aceste creații, produse ale fanteziei poetice, cuprind, totuși, un câmp lexical al filozofiei naturii. Semnificativă este aici poezia *Sufletul lumii*: „Porniți spre patru puncte cardinale/ Din locu - acestor falnice ospete/ Și întocmiți prin zonele astrale/ Un univers cu mii și mii de fețe! / [...] Înaintați, puternice comete, / Porniți tot mai departe și mai sus, / Un labirint de sori și de planete/ Vă taie calea voastră spre apus”.

Viața, natura, binele, răul, toate aceste concepte filozofice sunt îngemănate ca într-un amestec în versurile poeziei Dumnezeiesc: „Căci fără simțire/ Este natura;/ Soare-ncălzește/ Răul și binele. / Pe răufăcător/ Și pe cel mai bun ins/ Îi luminează luna și stelele/ Vânt și puhoai, / Tunet și grindini/ Vâjâie-n cale, / Și-n goană/ Ele înșfacă/ Pe unul sau altul”. Spiritul, firea omenească, locul omului în univers, tot ceea ce ține de raportul dintre macrocosmos și microcosmos sunt evidențiate în poezia *Parabaza*: „Spiritul, de multă vreme/ Vesel și febril trudind, / Vrea să afle, vrea să cheme/ Taina Firii, vieți urzind. / Una veșnică-n

schimbare/ În multiplu revelată: / Ce e mare-i mic, și-i mare / Ce e mic în legea dată. / Pururi schimb, statornic normă, / Ici și colo parcă-ar fi; / Transformare, dar tot formă. / Uluiți ne-aflăm aci”.

În esență, întreaga poezie goetheană trimite la conceptul lui Giordano Bruno – „sufletul lumii”, concept neoplatonician care încorporează ideea de existență umană. Rudolf Steiner rezumă idealismul empiric al lui Goethe, astfel: „o unitate spirituală subîntinde lucrurile multiplicității sensibile, în măsura în care ele sunt asemănătoare, această unitate le determină analogia și omogenitatea”. Este procesul multiplicității revelat și de poezia *Parabaza*. Titlul poeziei este simbolic. Din punct de vedere denotativ, reprezintă acea secvență a comediei grecești în care autorul transmite teoriile sale în ceea ce privește realitatea înfățișată în piesă. Din punct de vedere conotativ, în textul goethean, parabaza este pledoaria autorului prin care înfățișează propria teorie asupra existenței umane, asupra multiplicității în unitate. De fapt, Goethe lasă aici să se strecoare fascinația pe care o manifestă pentru cunoașterea supra-sensibilă. Să nu se uite faptul că, în viziunea lui, lumina era o entitate spirituală. O spune și Rudolf Steiner: „În viziunea lui Goethe, lumina - în care el vede contrariul întunericului, căruia o opune - este o pură entitate spirituală, elementul comun tuturor senzațiilor colorate”.

Dacă lumina este spirit, el se regăsește în natură - iată raționamentul pe care Goethe își construiește filozofia naturii. El supune natura unei cunoașteri autentice, deoarece doar acest tip de cunoaștere este în măsură să reprezinte „o descriere integrală a realității empirice”.

Bibliografie:

- Dilthey, Wilhelm, *Trăire și poezie*. Lessing. Goethe. Novalis. Holderlin, Traducere de Elena Andrei și I. M. Ștefan. Prefață de Marian Popa, București, Editura Univers, 1977.
- Gândirea lui Goethe în texte alese, vol. II, București, Editura Minerva, 1973.
- Goethe, *Contribuții la teoria culorilor*, Traducere de Val. Panaitescu, Iași, Editura Princeps, 1995.
- Goethe, *Poezii*, Antologie, cuvânt înainte și note de Ion Acsan, București, Editura Univers, 1974.
- Gundolf, Friedrich, *Între Newton și Goethe, în Goethe, Contribuții la teoria culorilor*, În românește de Val. Panaitescu, Iași, Editura Princeps, 1995.
- Lecourt Dominique (coord.), *Dicționar de istoria și filozofia științelor*, Iași, Editura Polirom, 2009.
- Steiner, Rudolf, *Teoria cunoașterii în concepția goetheană despre lume*, București, Editura Univers Enciclopedic. Inițieri. Triade, 2014.

ESEU

ALEXANDRU
SEBASTIAN
MANEA

VIAȚA- ÎNTRE SENS ȘI CONSENS

Viața este un substantiv comun și legendar care nu posedă o definiție stabilită ori o explicație înrădăcinată într-un singur sens al cuvântului, ci se remarcă prin multitudinea de voroave care o împletesc într-o coroană a trăirii vii, oferită de mama tuturor creaturilor târâtoare, blănoase, uriașe, semețe, reptiliene și umane, al cărei nume magnific este însăși natura, și de Tatăl care cunoaște toate tainele universale, păzind sufletele cinstite și preamărite de fiarele sălbatice ale păcatului, cu denumirea evlavioasă de Dumnezeu sau de Împărat Ceresc, zis și Mântuitorul. Aceasta este caricaturizată de ochii sfidători care străbat neîncetat căile vizuale ale întregului din mediul înconjurător, de urechile clăpăuge care se transformă în coarde de vioară sau de harpă ce își cântă valsul melodic sau operetele de basm în momentul experimentării pentru ca individul să acumuleze cunoașterea necesară, de nasul simțitor care convoacă și invocă mireasma tăinurii din crepusculul și înaltul copac al cunoașterii din Rai, de membrele superioare și inferioare care muncesc neconținut, fără oprire, din zi și până-n noapte, în așa fel încât mobilul gânditor să socotească însemnătatea propriilor sale acțiuni, dar și de inima dăinuitoare care prezintă rolul de un al doilea coordonator conștient și inconștient, întocmai creierului, în sistemul viețuirii.

Pentru a putea concretiza termenul biografic, este necesară o analiză siderurgică cu voluminoase transcendențe care pot verifica însemnătatea și simbolistica acestui grup de slove, care o dată ce sunt aliniate una lângă alta, precum o linie de militari pe care datoria îi cheamă, vor fi capabile de strălucirea nestematei care e mult mai prețioasă decât oricare altă piatră scumpă sau giuvaier, căci dacă e

vorba, nu banul ori aurul îi oferă dulceață celui care se înfruptă din izvorul anilor, ci sunetul de ostaș al cornului abundenței ce îi poruncește insului să locuiască în statul tuturor făpturilor pământene și liniștea colibei personale, generate de fericire, bucurie și zâmbete, cum spunea un mare scriitor al literaturii române și anume, Ioan Slavici. La fel ca Noe, care s-a îmbarcat cu familia sa și cu animalele de toate chipurile când Potopul a adâncit ținuturile, din cauza greșelilor celorlalți, pricinuite de ignorarea conștiinței care se referă la glasul angelic al Celui de Sus, așa și cuanta temporală, intitulată "viață".

În ceea ce privește extensia infinită a timpului care ne dă cel mai mult de cugetat în diverse episoade ecranizate și constituite din numerale care denotă vârsta, viața devine ca un șir de evenimente, dorințe, țeluri și scopuri ce scuză mijloacele, unde omenescul parcurge drumul spre maturizarea împărțită în: copilărie, în cadrul căreia junele face primii pași în societatea din care provine și de unde își începe călătoria spațială prin silogismele necunoscutului din afara căminului, apoi sosesc pubertatea și adolescența, care clădesc principiile în care crede tânărul explorator, trecând prin focul mistuitor al urii riscante de la care ea ori el ar presupune că le-a ajuns, că nu mai au niciun rost, însă din suferința ce trezește stările puternice de dor, de jale, de înstrăinare, de dragoste blajină, se va procrea voioșia smerită, după aceea, caracterul de adult va îmboldi responsabilitățile pe care fiul lui Adam și fiica Evei vor trebui să și le asume, doar dacă vor cu îndârjire, ca în cele din urmă, bătrânețea să fie una împăciuitoare și moralizatoare. Poate că trecutul cu prezentul și cu viitorul sunt stâlpii de susținere ai legii temporale, dar aceasta,

are catadicește că un timp șters duce la dezastrul exterior, la hazarde neînchipuite, la apocalipse neimaginabile asemănătoare evenimentului biblic, scris de Sfântul Ioan, însă ceea ce e sigur e că persoana ar trebui să elaboreze planuri de a prețui și de a proteja ce se află în jurul său, dar și pe alții, căci mâna umanoidului poate decima până și cea mai inocentă ființă, poate să stârpească totul din calea sa, dar trebuie să înceteze din a mai privi spre un viitor plin de clădiri și de poluare, căci și el e un factor, un membru al ecosistemului dirijat de moralitatea comandată de legile rațiunii pure, iar dușmanul dușmanului său, se poate transforma într-un aliat de nădejde. De aici, suntem în stare de a clădi ideea conform căreia timpul este doar o iluzie prefigurativă a vocii interioare și că nu trebuie să sărim cu capul înainte, fiindcă existența mai are ași în mână, gata oricând să îi atașeze pe tabla de șah, precum monarhii și reginele, apărați și apărați de cavalerii, arhiepiscopii mesageri, care își duc regatele spre consensul armoniei și al veșniciei.

Când ne referim la politica cuvântoasă și la înprejumiile lumesti de actualitate, subiectivitatea memoriilor se distinge ca un calculator care stochează toate datele interceptate de utilizator, într-un spațiu al sacralului și al profanului, accentuat de globul astral al existențialismului care își dorește, cu orice preț, să se manifeste liber ca acvila boltei cerești, aidoma cetățenilor francezi care s-au răsculat și au obținut egalitatea între stările și clasele sociale, în vremea Revoluției Franceze, din anii 1789-1799, pentru care jertfa binelui și a realului patriotism au condus spre dreptul natural al verbului "a fi viu". În continuarea acestor fraze, am putea să dovedim acest argument paragrafic, gândindu-ne la marele filozof și scriitor german Friedrich Nietzsche, care "a urlat" din străfundul inimii și din tezaurul omului singuratic, dezvăluind naturalitatea acestei podoabe, deși se afla într-un conflict cu el însuși și ne rezervă nouă, celor de astăzi, sensul conform căruia războiul soldat pe notele duioase ale stidirii, nu

se desfășoară numai în planul terestru, acvatic, aerian, social, politic, ci și în amploarea subiectivă, care va conduce spre pacea infinită, doar dacă individul este dispus să meargă până la un capăt tiranic, pentru a ridica oda armoniei, măsurată cu ajutorul și prin intermediul eului.

Ca orice lucru, obiect, numen, fenomen, activitate fizică, directă și/sau indirectă, viața poate conține și dezavantaje pentru oameni, demne de a fi înlăturate de cei ce se tem de provocări, de consecințele alegerilor, deciziilor și se rezumă la o credință a cărei rezonanță pecetluiește soarta și că destinul le-a fost proscris, cu precizarea că acest val se ciocnește de turnurile de susținere ale evocării pentru cei care au rămas imobilizați, cu răni, cu traume și se aplică și geniilor neînțelese la vremea respectivă. Un exemplu care succedă polul opus și negativ, este fix creatorul unei filozofii personale, structurată în eseuri de aceeași natură, Emil Cioran, numit și un "mare român care a schimbat lumea", deși s-a dezagregat încet, sporind suspinul de pe "culmile disperării". Fix în "Ispita de a exista", reprezentantul generației '27, conferă un crez al destinului ce aprofundează temeinicul vis de

trăire, pe care el îl respinge din toate puterile, văzând în acesta doar viclenia unui eu laș, o scuză pentru toate renunțările care cerșesc o necruțătoare și nestrămutată învinuire îndepărtată de adevărul din afară, o expresie a bunului-simț și a funebrei sale existențe care nu mai are nicio noimă, dar care se reflectă și se refractează, se frânge într-un neant sau într-o materializare a imposibilului, ca "un soi de Spanie fără secol de aur, fără cuceriri și fără nebunie, fără un Don Quijote al amărăciunilor noastre". Din aceste alcătuirii de emoții, de experiență acumulată, de cultură aprofundată, de mentenanță care clevește o ghidușie silogistică, suntem în stare de a consolida o frază lungă cât un paragraf, ce mărturisește importanța identității personale în lumea de astăzi, în nenumăratele culturi pământene și în atâtea state, metropole, cetăți, monarhii, imperii, colonii, republici constituționale, par-

lamentare, populare, totalitare ale căror vioiciune, spiritualitate și ambiție nu au voie să se risipească în monotonia când mohorâtă, când veselă și simandicoasă a oamenilor care nu au habar despre substantivul care se transformă într-unul unic și care se numește viață simțită dintr-un punct diferit. Tot aici, naționalitatea cetățeanului dintr-un stat oarecare, fie că este român, englez, francez, neamț, italian, american, rus, chinez, filipinez, brazilian, spaniol, portughez, mongolez, indian etc. nu se exprimă prin documente fățișe, mâzgălite de cerneala stiloului sau de pasta pixului cotidian, ci mai mult decât atât, prin actele de patriotism pe care le desăvârșește alături de cei ce posedă podoaba cuvântată a încrederii, de curajul eroic de a ieși din mormanul de carne, organe, oase, funcții organice și de a grăi prompt și veridic că țara este cea mulțime de inși care trăiesc în pace, unul alături de celălalt, pentru comoara dăinuirii liniștite în tihna împrejurimilor curate și nepătate de corupție și prin dovezile la lume, care solicită aranjamentul de subiectivitate, luată de o infinitate de ori (ciclul vieții care străbate și meleagurile de după moarte).

Această enigmă dogmatică a existenței nu a aflat încă un răspuns la veșnica întrebare care se desprinde treptat de lumea materială ca astrul selenar și solar al unui romantic ce se străduie, din răspuțeri, să își convingă iubita de dragostea sa absolutistă, prin antiteza caracterului ori, în acest caz, prin antiteza omenescului, în raport cu sensibilitatea viețuirii, dar trebuie să sosească și clipa care să aprofundeze corola lumească, pentru ca întrebarea sacadată și urmărită de o multitudine de adepți ai cunoașterii să devină vie ca Phoenixul dumnezeiesc.

Ca fapt direct, fiecare persoană are propria sa poziție pământeană, care este dependentă în mare măsură de percepțiile pe care și le atașează pe soclul bustului glorios, iar mulți văd viața ca pe o distracție, dar de-a lungul trecerii ireversibile a anilor, se stabilește o varietate largă de obiective, merită să-l dezvolte și să-l sprijine pe umanoidul interior și exterior, precum: să termine o școală pentru a merge la colegiu, la facultate și la o universitate, să citească o carte groasă ca oceanul planetar sau să sară cu parașuta. Toate acestea constituie epicul omului, iar sensul complex devine un vis real, pentru a atinge și a obține valoarea lui "dorit". Se pare că de fiecare parte, Colosul Rhodosian al vremurilor, localizat în scopul său, trăiește de dragul performanței lor, chiar și în cazul în care comanda cerebrală și cardiacă nu se observă. Din alt unghi, în societatea zilelor actualizate, sunt oameni numiți altruiști. Ei sunt

personajele dispuse de sumedenia de sacrificii pentru alții. Astfel, devin importanți pentru rasa umană și pentru a-i ajuta pe cei care au nevoie de sprijinul lor. Conotația și denotația acestor „eroi” este de a-i ridica, cât mai mult posibil, pe cei care au uitat să trăiască și pe cei ce cutează a se marginaliza la capătul Universului, iar această dorință nu este însoțită de auto-interes, ci de biruința credincioasă a lui "a vrea" și "a putea". Doar pentru a face mai multe, pentru a zidi un țel și o împărțășanie a eului, este vitală existența acestor altruiști angelici și dacă bardul povestirilor subiective își construiește viața, atunci și altele vor preceda moștenirea și voința, în mod constant.

Într-un ocehan al adevărului frumos și jovial de tandru, viața nu se compune numai dintr-un sens, ci din milioane de prepoziții, conjuncții, propoziții, fraze și enunțuri. Sensul pe care îl putem conferi propriei vieți nu este același și la alții, deoarece fiecare dintre noi trebuie să îl descoperim, pe cel la care visăm, la cel care ne poate aduce din infinita creație, liniștea armonioasă, iar el este individual și nicidecum

impus de cei din jurul nostru. Tot însemnăta-tea vie nu ajunge cu una, cu două, ci se va construi întotdeauna pe baza unei istorii personale, a interacțiunilor cu ceilalți, cu mediul înconjurător, dar așa ceva nu înseamnă ca ramura umană să ni-l dicteze ca niște didactori de state totalitare, ci prin prietenii, amicii, frații și surorile de patrie, de sânge, de arme pe care îi descoperim, însă și prin slăvita și aprofundata experiență care se formează în timp. Trebuie să tolerăm, să suportăm și să simțim pe pielea noastră, somptuoasa și melodramatica incertitudine și faptul că nu putem să stăpânim absolut totul, căci dacă e vorba, nu regii, reginele, împărații, împărătesele, șefii de stat au întreaga putere, ci Dumnezeu însuși care veghează asupra noastră și care este singurul cunoscător al tainelor absolutiste, al vieții și al traiului de apoi, a ceea ce este corect și greșit, respectiv a umanizării moralizatoare care poate năuci până și fiarele sau bestiile dimensiunii omenești și mitologice.

Așadar, podoaba anilor care se atașează pe armura soldatului luminat și voinic, se identifică într-un simbolism personal și veridic tuturor europenilor, asiaticilor, americanilor de nord și de sud, africanilor, arabilor, australienilor care știu să o prețuiască, în așa fel încât să răsară într-un arbore de dimensiuni necalculabile.

SEMNAL
EDITORIAL

2023

SOLEA

MARIUS

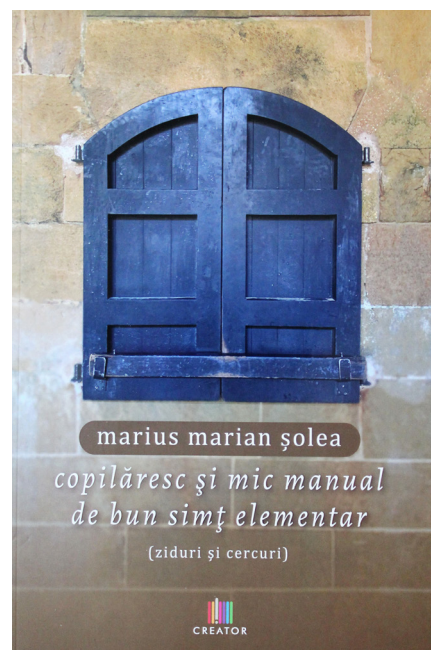
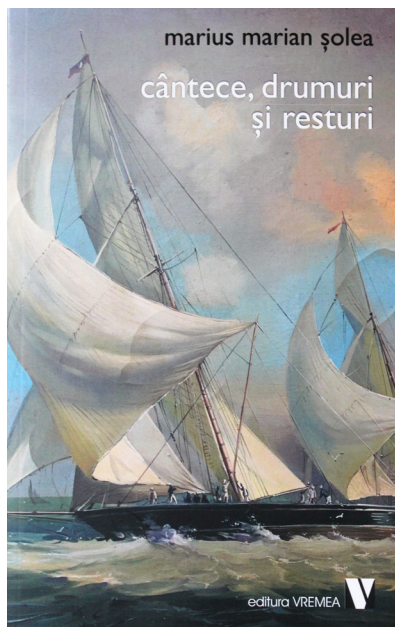

povara otrdinii și a neînțelegerii

Sunt convins, și această convingere mi s-a născut cândva în suflet, că tiparul unor modele cosmice se găsește pe pământ, în animale, în plante și în noi, varianta superioară și, totodată, limitată a vieții. Acest gând că modele cosmice au călătorit fie pe unda de lumină, fie pe fluxuri de energie m-a făcut să mă gândesc într-un alt registru, în afara celui care ține de fizică, la oglindiri și răspunsuri, la reacție și contrareacție. Nu mă refer doar la mișcare, la timp, la modelele purtate de animale pe blană, pe piele sau pe cochilii și la simetrie. Apoi, nevoia de ordine este universală. Ordinea este o aspirație, este ca o foame substanțială a dezordinii, tot așa cum sufletul tânjește după Dumnezeu, chiar dacă noi Îl înlocuim mereu cu altceva, crezându-L prea departe ori insuportabil de discret. În locul Lui, iubim oameni, animale, fapte, patimi, puncte de vedere și rude, copii și părinți. Unii iubesc amintirile, alții trăiesc pasiuni pentru ce vor face cândva, într-un timp mai apropiat sau mai îndepărtat. Unii, neavând regăsiri în afară și nici împliniri, se iubesc pe sine și tot acolo se și rătăcesc. –

(din vol. „Întâmplări, poveri și amintiri”)

MARIAN

cântec 4

cândva,
lucrurile care dureau aveau importanță.
acum, nu mai exclud o dezintegrare a lumii
sub aspectul ei istoric,
o golire a ei de forfota dobândirilor
și a legilor din trecut.
toate vor fi considerate a fi doar oboseală fără sens,
o piedică în calea aspirației
de a parcurge viața,
de a se renunța la această presiune
pe care omul și-ar fi luat-o singur,
printr-o contaminare cu timp,
o problemă strict de natură istorică.
atunci, vor exista
destructurări fragmentare ale lumii,
așa cum o avem noi astăzi.
se vor crea spații goale
pentru a trăi singurătatea.
lipsa atât a obiectelor
cât și a constrângerilor,
cu oameni goi, înconjurați de gol,
va fi socotită o stare de beatitudine,
o desăvârșire spirituală
și o fugă despărțitoare
de consecințele timpului.

(din volumul „cântece, drumuri și resturi”)

POEZIE

MARIA
DINU**Între fluturi și pești**

Să vorbești despre începuturi e greu,
doar erau atâția fluturi,
puzderie de fluturi cu ochii pe aripi
și o baltă imensă, vreo mare sau altceva
de unde ei apăreau plini de sare și decol-
orați.
Pentru ei se găseau și câteva femei autosufi-
ciente
încât să le vezi nisipul din piele – mai puțin
ochii.
Acum ceva s-a schimbat, balta te privește
imensă
ca o gură-cascadă de uriaș.
Te loveaști de piei și burți cândva culcuș
pentru pești migratori.
Și-atunci e clar, nu puteai vorbi despre în-
ceputuri,
darămită să faci compromisuri cu peștii.

Fără nici o treabă

Degeaba te zbați între așternuturi,
timpul și somnul se adunaseră într-un ochi și
un păianjen auriu își țese tacticos pânza în
pupila ta.
Câte reproșuri pentru care pădurile își lepă-
daseră frunzele
într-o mlaștină grea?
În oglinzi diforme e numai dezaprobare.
Erai altceva. În secret ți se pregătea rugul
sau de aici începeau așteptările celorlalți
fără nici o treabă cu venirea unei ființe mi-
raculoase.

Odisee stradală

Printre voaluri trec femeii cu genți mari cât un
suflet.
Sângerează asfaltul la fiecare toc al pantofu-
lui
și lupii străzii își ascut auzul de tivul rochiilor
aduse de vânt.
Trec femeii cu genți inutile de încăpătoare pre-
cum un suflet
și vântul le-adulmecă parfumul ca pe-o aură
veche
când ele își iau zborul pe-o zebră.
Orașul le poartă departe.
Rămâne în urmă privirea lungă, sticloasă,
un miros vag din ceva ce a fost.
În această odisee stradală, te faci că nu vezi.

Golden Dawn

Poveștile s-au spus doar pentru noi
lângă o stradă neagră, înghițită de un apus
sângeriu.
Singulară trecusem pe-acolo,
printre mobile și canapele învelite-n ceașafuri
ca niște morți buni de aruncat peste bord.
De departe tablourile priveau cu un ochi nou
crescut în locul celui rănit.
Albastru și negru.
Să nu-ți fie teamă de Victor, mi-au spus.
Hotelul nostru se numea Golden Dawn.

E verde, trebuie

O vreme și toate lucrurile
se stingeau într-o dâră de fum.
Ceva insesizabil eram,
o ancoră grea, ruginită pe-alocuri,
târâtă în pământul uscat.
Nu mai există ape pentru cuvinte,
doar închideri și tu.
Cel mai bine cunoști
întâi suprafața, apoi miezul,
înjumătățirile lor care dor a uitare
cu pământul ce ne urcă în unghii.
Mă aplec peste tine și strig ca-ntr-o fântână
adâncă.
E verde, trebuie.
E un nou anotimp.
Îmi privești eșarfa.
De mine se desprind lanțuri grele.

Rămășițele-scut

Fără frică nu există nici frig
în noaptea trapă fierbinte peste ochiul din zi.
Mâinile oarbe.
Stomacul ghem.
Părul camuflaj între capcanele lumii.
În fața căldării fierbe până se desprinde carnea
de os.
Acțiuni mărunte, gesturi la fel
și întrebarea ce mai e de făcut
lângă pereții în care zidim liliaci,
rămășițele-scut.
Nimic nu e la vedere
într-un punct de fierbere,
un punct mort sau într-o buclă de cerc.
Cu părul scufundat în căldare
alternativa e să văruiești pereții în negru.

Dintr-un alt labirint

Îmi recunoști absența de îndată ce ai închis
ușa.
Tu stai pe-o piatră într-un punct fix,
eu caut cu bățul șopârle în nisip.
Cu greu îmi trag sufletul în urma lor, o umbră
sau o piele mai veche dintr-un alt labirint.
Relativitatea îmi face picioarele franjuri.
O poveste se învață țipând.

Și alte părți inutile

Părul ei respira apusuri trecute.
Toate astea îi aminteau de hainele
îngrămădite în colțul dulapurilor,
de florile uscate și de
camerele cu ferestre închise.
Un vis dintr-o vară târzie.
Înainte ca trupurile să se usuze,
ea se-ntindea pe cearșaf.
Își acoperea cu el gura, ochii
și alte părți inutile.
Nimeni nu o recunoaște.
De sus nu erau nuanțe,
numai un stâlp de tensiune
ca o cruce cu brațele rupte.

POEZIE

GIORGIANA
IANOȘI

GOL

Adânc și etern
simt cum mă pătrunde
mă golesc
devenind ecoul absurd
al propriei mele existențe

mă strigă pe nume
dar nu-l mai aud,
mă afund în neclaritatea lui
pierzându-mă în propriul abis

deschid ochii
încerc să ies din nebuloasă
lumina nu a ajuns încă
în calea mea

întorc privirea spre un minuscul punct
luminos
"este totuși un punct de sprijin"
mă aud strigând fericită
lumina lui mă orbește

m-am reîntors în întunericul meu
ascult ecoul cum răzbate înălțimile
răspunzându-mi...
îmi aud numele strigat de mii de ori
schimbat în diverse tonalități

gol
totul s-a golit de esență
mă aflu într-un
etern și adânc
al sufletului meu.

STEA

privesc cerul
acum acolo m-am dus și eu
sunt o mică stea
călăuză pe a ta cale....
iubire vino
vino în brațele mele
o să te port ca pe un glob de cristal
am să te protejez de tot
chiar și... de tine

acum privesc în mine...
lacrima se scurge tristă
obrazul a încerenit
nimic nu se mai mișcă
lumea a intrat în repaos
eu m-am afundat
în propria-mi plângere
nimeni nu mă aude....

asemeni ție steaua infinitului
nimeni nu mă vede
nimeni nu mă simte
nimeni nu mă aude
totul se învarte în jurul meu

toate simțurile omenirii au încerenit
s-au volatilizat
iar eu...
mă simt singură printre semeni
stea minusculă
veșnic a ta călăuză pe calea
care...
se va pierde în infinit

NOAPTEA ESTE CA UN GÂND CUMINTE DE COPIL

noaptea este ca un gând cuminte de copil
visele noastre se împlinesc într-o secundă
noi devenim mai mult decât ființă
ne ridicam ușor printre miile de suflete
care au plecat și care vor să revină
apoi coborâm
în ținutul damnat
pentru
a ne înfrunța propriile temeri
pentru
a realiza încă o dată
că viața merită a fi cu adevărat
Trăită

WISEZ

picături de ploaie îmi mângâie fața
merg prin deșert
spre nimic
plâng și lacrimile mele devin
picături de ploaie cristalizate
devin una cu pământul
pe care calc
simt natura
în întreaga ei
plenitudine
visez...
visele mă poartă deasupra vieții
o simt în mine
visele mă fac
să realizez răul din mine
lucrurile
care-mi rănesc
prieteni.
sunt singură în noapte
singură plutind prin deșertul interior
singuratatea mă face să plutesc
deasupra lumii
mor și mă trezesc la viață
Fericită

VIATA

un zâmbet de copil
visul unei iubiri primordiale
iubirea îngerilor ce cade asupra ta
privirea norilor
iubirea tuturor

o viață cuprinsă într-un zâmbet
gândul care străbate eternitatea
te cuprinde
te învăluie
redându-ți pofta de viață
redându-te pe Tine
ajutând să te pierzi
în excepțional

viața – aceasta este viața
visul – din care nu mai vrei să te trezești
iubirea – a tot și a toate

ȘERBAN DIACONESCU

La masa rotundă stau patru bărbați –
cu capete gutui
Furculițele de argint se încolăcesc
în jurul mâinii
Și străpung pielea ca pe aluat
Iar în ziarul Adevărul poți vedea câte zile mai
ai de trăit
Îți faci baie în zeamă de pui
Fotografiile nu varsă o lacrimă
Pentru tine
E iarnă și pot să citesc poemele în oasele tale
În casa cu două ferestre morții curg prin
pereți ca sângele în transfuzii
Bibelourile, mileurile, caseta cu un film de
Tarkovsky din 1975
Martori orbi ai existenței
Ființe în trecere
Icoanele se uită în aceeași direcție fără să
dea semne de viață
Cum simți viața în mercur retrograd?
Le spui copiilor povești despre balerine
și flori care cresc doar în visele bătrânilor
cuvintele le-ai sufocat cu presiunea limbii
accentul ținut în suprapuneri
pe el nu îl lași să cadă
eu am căzut din prima printre liniile spațiilor
convexe
la televizor ne vorbeau despre americani și
miliardari
eu nu aveau ca tine crucea gravată în cerul
gurii
până vine vara trebuie să ne smulgem inimi-
le și să le facem compot
altfel apar mușegai muște sau viermi
(dușmanii omenirii)

GIORGIANA DIJMĂRESCU

a venit timpul să trec mai departe
să las catastrofele adolescenței
să mă las pe mine catastrofă în urmă
și să devin
a venit timpul să devin iar
se simte ca teiul pe o stradă
întunecoasă unde te pierzi
și ești învăluit de miros
ca de o boare care se prelinge
pe tine în tine
e ciudat să ai speranță
când suferi de depresie
se simte nenatural ca și cum
totul e într-un picaj
numai că se ridică
a venit timpul să...
pur și simplu a venit
ca un tren pe care nu-l aștepti
n-ar fi trebuit să vină
povestea se declară singură

GIORGIANA GIURGESCU

speranțe deșarte

am umplut două pahare
stupid speram că ai să mai vi...
până cand amintirile m-au pus la zid
au început a mă otrăvi
am spart sticla în mii de cioburi
n-avea nicio vină că nu m-ai iubit
am pus într-un sac toate deciziile greșite
doar când eram la tine m-am oprit
am încercat să adun bucățile rămase
una dintre ele pare că s-a ascuns
poate aștepta să mi se facă milă
ori să conștientizez în ce hal am ajuns

ANDREEA STROE

Nu poți repara un lucru
pe care deja l-ai distrus
mi-am spus printre lacrimi
ne autodistrugem uniform
asta e iubirea
ne dăm cu părerea despre
o relație sănătoasă
citindu-ți pe buze
uit ce e toxicitatea
te iubesc de parcă aș fi oarbă
îmi pun ochelarii
când ne certăm
mă învălui în vorbe frumoase
puțin quality time
șterg din memorie
ce s-a întâmplat seara trecută
fug spre necunoscut
în tălpile goale îl cunosc
din imaginație

JOSEPHINE POPESCU

Foc

ne-am
neam
ne-am neam
neam
ne-au mai spus
nu s-a prins mândria de noi
ea trăiește la gura țoiului
România ca o femeie
femeia ca o lumânare
cu părul în flăcări
ROMÂNIA MODESTĂ,
ROMÂNIA NU ȘTIE CE-I DE CAPUL EI
credeți afirmația de mai sus...
și bucurați-vă de înghețul nostru
pentru atât:
nu pentru cât e de rece
ci
pentru că nimic nu îmbătrânește
în îngheț

FABIAN LUPULESCU

Ochii nu mai ascultă
Scutește-mă
Vrei să devii bătrân
Te grăbești
Du-te dracu
Trântesc ușa
Liniște
Camera e un cordon ombilical
Sunt în mijloc
Dar se ofilește devine nesigur
Se rupe într-o parte
Rămân agățat?
De ce
Vreau să fie stabil din nou
Să se rupă și din partea sigură
Să pic
Timpul să meargă înapoi
Ce bine ar fi!

Brainstorming

lapte cu cereale
urechile nu se uită
taci fă din gură
nu văd pompele funebre de la poartă
mai mare daraua decât ocaua
uneori mă simt străină în propria-mi piele
o nălucire grabnică se rătăcește
prin milioanele existențiale
modelez speranțe
punct și virgulă
un nou început

TELL

DEBUT
proza

RADU ILIE
ȘERBAN

COLȚ DE RAI

(fragment de roman)

Era ea. O fată frumoasă ajunsă la vârsta adolescenței, un corp subțire, unduitor ca un spic de grâu în bătaia ușoară a vântului, părul lung, înmiresmat, cu aromă de iasomie și mușețel, oacheșă, privindu-te pieziș cu ochii albaștrui ca seninul cerului, privire ce se îmbină armonios cu zâmbetul larg, lăsând dinții albi să se întrezărească. Buzele roșii, catifelate ca o piersică, iar sânii mici și jucăuși, vrând să se vadă prin bluza albă de mătase o frumoasă formă de măr, ademenind orice privire.

Aida, o fată simplă de la țară, din familie de oameni simpli, dar gospodari. Cu frica de Dumnezeu, cu principii, respectând bunul simț. Rochița scurtă, lasă să se vadă prin transparentă, șoldurile frumoase de femeie în devenire, din care pornesc două picioare drepte, ușor bronzate, cu glezne subțiri, dând o notă de eleganță aparte. O fată care iubea și dorea să fie iubită.

Ilieș, băiat voinic, dintr-un sat vecin cu al Aidei, trăgându-se dintr-o familie de ciobani. Flăcău în toată firea, iubitor de animale, se pricepea să mânuiască la fel de bine atât coarnele plugului cât și fluierul. Băiat frumos, înalt, bine făcut, cu părul lăsat anume ușor dezordonat, spre a avea atracție la fete. Buzes cărnoase, ușor umede, așa cum le plac femeilor. Brațele puternice, și drept ca un stejar. Cu cămașă mereu albă și curată, purta în sân câte o crenguță proaspătă de busuioc, sa-i aducă noroc. În horă, duminica, niciun flăcău nu-l întrecea. Veneau fete din prin alte sate spre a-l vedea jucând, ce plecau apoi spre casele lor cu speranța la măritiș. Era continuu pus pe glume, trăsătură moștenită de la mama sa.

Mama, o femeie simplă, șugubeață, cu un umor tăios, aidoma lui Ilie Moromete, caracteristică omului deștept de la sat, apăsător de muncă și greutățile vieții. Harnică din fire, alerga toată

ziua pentru bunul mers al gospodăriei.

Încercând din răspuțeri să iasă din condiția de țăran, îi dădea lui Ilieș cele mai destoinice povești de viață, dorind să-l trimită la școală la oraș, să ajungă om mare. Așa înțelesese ea că dacă ai carte, ieși din urma plugului și câștigi pâinea mai ușor.

Tatăl, bărbat scund, dar bine legat, sobru, gospodar, ocupat cu oieritul. Era bun la suflet, dorind să sară oricui în ajutor, la nevoie. Era iubit și respectat de obște, numărându-se printre cei mai gospodari oameni din sat. Fusese obișnuit de mic cu animalele, trimis de copil la stână în Baragan. Acolo a stat pe lângă un cioban mai bătrân, învățând de la el meșteșugul oieritului.

Crescând, ajuns pe picioarele lui, a cumpărat oi, iubind-le și îngrijindu-se de ele cum știa mai bine. Acest meșteșug voia să-l dăruiască și lui Ilieș, singurul său băiat, făcut cu greutate, motiv pentru care îl iubea ca pe ochii din cap. Ilieș crescut de mic printre oi, le îndrăgea.

În serile de vară, când satul adormea, stătea la stână sub un stejar bătrân, alături de credinciosul său câine, și cânta la fluier. Asculta liniștea serii și doinea, adormind târziu în noapte, înconjurat de cântecele greierilor. Era el cu liniștea lui. Se auzeau bătăile inimii, o inimă de flăcău, care ar fi ieșit afară din piept, să plece după fete. Mai bine spus, după o fată frumoasă, cu ochii albaștrui, cu zâmbetul frumos și sânii ca merele. Era ea cu râsul cristalin ca un murmur de izvor. Frumoasă, și totuși atât de iute; fată simplă, și atât de harnică. Se gândea dacă ea știe că îi este dragă. Și adormea cu gândul la ea, sperând că într-o zi o să fie a lui.

Așa a început totul... Cu "a fost odată un copil. Stătea pe o margine de lume și visa".

Se înfiripa în inima lui, prima iubire.

Era o zi de iulie. Căldura toridă combinată cu seceta, ardea totul în cale. Fântâna cu ciutură din centrul satului secase, lăsând oamenii și animalele fără apă. Frumosul pâraiaș umbrat de sălcii, acum dispăruse, lăsând să se vadă pietrele încintate de arșița verii.

Trecea alene câte un car tras de boi, roțile de lemn făcând șanțuri firave în praful de pe uliță. Liniștea cuprinsese satul, lăsând să se audă uneori în depărtare, câte un strigăt de copil sau câte un lătrat de câine.

Iarba se uscuse, dealul căpătând o nuanță gălbuie. Animalele satului se retrăgeau din calea arșiței, îngrămădindu-se la câte o umbră răzleață de pom. Biserica din centrul satului stătea dreaptă, semeață, sfidând parcă natura.

Este un frumos sat din Gorj, sat de oameni muncitori, îndeletnicindu-se cu meșteșugul creșterii animalelor. O localitate atipică gorjenească, cu oameni veniți cu turmele de oi de peste munte, din Sibiu, mândrindu-se cu portul lor "ungurenesc" specific Sibiului. Oameni simpli, cu o mândrie aparte, aidoma celor de peste munte.

Femeile frumoase, roșii în obraji, cu maramă neagră, legată peste cap, lăsând să se vadă o frumoasă și răzleață șuviță de par. Portul cu negru și alb, împletindu-se armonios, dădea o eleganță ieșită din comun. Femeile se ocupau cu gospodăria, creșterea copiilor și închegatul laptelui. Prin mândria de ungurean, era o rușine să-ți iei femeie din alt sat. Acestea erau numite "venetice", nefiind privite cu ochi buni. Oamenii acestui sat erau uniți ca o familie, ajutându-se unii pe alții, majoritatea fiind rude.

Pădurea ce înconjură satul era ca o mejdină între ungureni și satele învecinate. "Goleții" cu care se învecinau, erau considerați săraci, neavând animale. Aveau și ei vii, și livezi cu pomi, și lanuri de porumb, dar nu aveau oi. Ei făceau troc schimbând brânză și carne, cu vin din struguri altoi și porumb pentru mămligă.

Dealul era a doua casă a ciobanilor. Acolo trăiau împreună cu oile, adăpostindu-se în niște cămeruțe din lemn, acoperite cu paie. Acolo trăiau și iarna și vara, fără a veni acasă aproape niciodată. Soțiile aduceau mâncarea cu coșul, și luau laptele pentru a-l închega. Iarna, se protejau de zăpadă și ger cu cojoace groase din piele de oaie, cu lână spre exterior. Clopul ungurenesc și chimirul cu fluier erau mândria lor, dovadă a bărbăției, nedespărțindu-se de ele niciodată.

Acesta este colțul de rai unde se petrece acțiunea. Un loc binecuvântat, un colț înconjurat de natură, parcă deasupra lumii, în vecinătatea lui Dumnezeu.

.....

Satul Aidei era peste deal. Un cătun micuț, unde locuitorii aveau vii. Podgorii întregi cu struguri altoi, ceea ce îi făcea vestiți pentru vinul lor. Un sătuc micuț înconjurat de dealuri cu livezi de pomi.

Aida, o fetiță ajunsă la vârsta adolescenței, adora să se plimbe prin livada cu zarzări înfloriți, și să viseze la frumos. Visa să zboare. Să zboare departe, pe spatele unui albatros. Nu văzuse un albatros. Auzise de el și-i plăcea cum suna numele, și-i mai plăcea că auzise că trăiește la mare. Nici marea nu o văzuse. Își imagina o pasăre frumoasă, ce-si duce viața la o nemărginire de ape, pierzându-se la orizont. Își imagina nisipul fin în bătaia soarelui. Îi plăcea să viseze la corăbii cu marinari destoinici.

Dar, era în sătucul ei, alături de pomișorul ei de lângă micuța fereastră, gândindu-se la evadare. Un sătuc înconjurat de dealuri și binecuvântat cu livezi întinse de pomi și podgorii de vii. Toamna, frumoasa copilă, era aleasă de săteni să urce în coșul cu struguri copti, pentru a-i strivi cu picioarele ei frumoase de adolescentă, lăsând să se scurgă mustul dulce, răsplata unui an istovitor de muncă. După culesul viilor, urma o eliberare de energie manifestată prin joc și voie bună, în centrul satului, fiind chemați cei mai destoinici lăutari să cânte, fiind ca o mulțumire adusă bunului Dumnezeu, pentru recolta și belșugul primit. La hora veneau și băieți din satul vecin, în mijlocul lor aflându-se și chipeșul Ilieș.

Ilieș venea anume să o vadă pe ea. Frumoasa cu ochii albaștrui și râsul ca un ciripit de vrăbii. Frumoasa cu parul în vânt și plină de viață.

La sfârșitul serii, toți flăcăii plecau acasă, peste deal. Cântau și râdeau zgomotos, cu amintirea veseliei rămase în urmă. Ilieș mergea tăcut în urma lor, cu gândul la ea. Sufletul îi ia foc, iar inima sta să-i sară din piept. Ajunge într-un final la stână. Acolo era liniște. Merge la Murgu, prietenul lui. Îl privește în ochi dezmierdându-i coama bogată. Îi povestește despre frumoasa lui din satul vecin. Murgu îl asculta tăcut. Doar el îi cunoaște oful din suflet. El îi știe secretul. Așază capul pe umărul lui Ilieș, și tace. O liniște dură. O liniște ce înconjoară natura și sufletul lui Ilieș. Este liniștea lui.

În celălalt colț de lume, o copilă ajunsă la maturitatea vârstei când poți să visezi, privește în zare spre pădure. În depărtare se zărește silueta bătrânului tei, în ramurile căruia se jucase de multe ori. Este teiul ce-i veghează copilăria, mergând alături de ea în drumul spre maturitate. Este frumosul ei tei, care la mijlocul lui iunie oferă din depărtare o dulce aromă de viață și speranță.

Liniștea nopții coboară peste toți. Pământul

adoarme. Toți dorm. Doar ei, cei doi, privesc lung la stele, nespunând nimic. Sunt departe unul de altul, dar luna îi mângâie cu razele ei pe amândoi.

Seara se lasă ușor peste sat. Turmele de oi, se apropie de stână. Ciobanii merg agale în urma lor, încercând să le adune în ocol. Tatăl lui Ilieș așteaptă tăcut la strungă. Ilieș, de-acum flăcău, deja a învățat bunul mers al oieritului.

Laptele curge. Ciobanii oboșiți, nu spun nimic. Ilieș este cu gândul departe. Inima lui este în satul vecin, la ea. O poate vedea cu ochii minții alături de el. Și-ar dori să-i dezmiere fruntea, să o strângă la piept. Sufletul lui e acolo, alături de ea. Dar trupul?.

Din când în când oftează și privește spre Murgu. Murgu e cel mai bun prieten al lui Ilieș. Murgu este cel care-i cunoaște tainele nespuse ale inimii. El este martorul iubirii ascunse. El cunoaște cărările și locul secret al lor, la umbra teiului bătrân dintre cele două sate. Murgu, un armăsar în putere, de 5 ani, negru cum e corbul, cu pielea lucioasă și coama în vânt, lăsându-se strunit doar de Ilieș.

Se apropie în grabă, tremurând, de cal. Acesta nechează, scuturându-și coama bogată. Pornesc împreună spre ea. Frumoasa cu ochii albaștrui. Ochii ei îl urmăreau pretutindeni. În ei se află sufletul și toată viața lui. În adâncul lor a adunat vise. Vrea să-i simtă parfumul părului și să guste din dulceața de catifea a buzelor ei. Inima îi sare din piept de emoția revederii. Iubirea lui e naivă ca un cântec de copil, iar sufletul lui de 17 ani își cere tributul.

Dorința îi fierbe în piept ca un vulcan. Murgu merge la galop, știind focul ce-l arde pe Ilieș. Soarele scăpată printre crengile copacilor, aceștia dându-se parcă, la o parte, înlesnindu-i trecerea.

Apropiindu-se, zărește teiul. La umbra teiului se vede o frumoasă siluetă de fată. Este Aida... Cu ochii umezi de emoția revederii, se apropie de ea. Sunt doar ei doi, și natura.

Și-a întins mâinile spre ea, și i-a cuprins mâinile. Sângele îi inundă fața, respirația devenind mai accelerată. Își ating buzele... Aida vrea să spună ceva. Ilieș o oprește.

- Nu-mi spune nimic! Lasă-mă să te privesc, să-ți ating fața și mâinile. Lasă-mă să mă umplu de tine.

- Te iubesc, dragul meu, drag!

Atâta liniște. Se auzea doar tremurul frunzelor, mângâiate de vântul oboșit.

Ilieș ridică suav ochii spre cerul senin care lăsa să răsară timid, luna. Cerul parca-și deschidea porțile să primească din iubirea lui. Era iubirea, greaua povară. Cea mai dulce povară

dăruită de Dumnezeu, oamenilor.

În liniștea serii, ocrotiți de crengile teiului, vegheați de Murgu care stătea tăcut, erau două umbre aruncate de viață asupra speranței. Ilieș avea sufletul încărcat de povara lacrimilor, și nu putea plânge. Reușește să îngâne în șoaptă, netulburând liniștea:

- Să nu-ți fie teamă să spui ce simți. Sunt mândru de iubirea mea!

Coboară ochii spre copilă. Privește în jur. Nu e decât Adia, un suflet care iubește. Iubirea este trăire superioară. Este singurul dar care ți-l poți oferi. Este cel mai frumos balsam pentru suflet.

De ce, Doamne, pentru ce atâta durere? Ochii își ridicau privirea spre cer, căutând un ajutor al divinității. Oare, de câtă iubire să fi avut parte, pentru a cunoaște atâta suferință?. Pentru ce a trebuit să fie din capul locului o iubire interzisă? Ce nu înțelegeau adulții din iubirea lor, și ce vină aveau sufletele lor că nu erau înțeleși?

Tatăl lui Ilieș se împotriva lor. Aida era o fată frumoasă, bună, dar care nu putea fi luata acasă. Avea un mare defect, peste care nu se putea trece. Era "goleată". Era cea mai mare rușine a satului, să se însoare o astfel de mândrețe de flăcău, din familie de vază, cu o "venetică". Doar nu se terminaseră ungurențele! I se refuza cu tot dinadinsul să meargă în peșit. Fără "văzători de casă", nu puteai lua fata. Fără a face părinții "târgul", nu puteai fi binecuvântată relația. Dar iubirea lor era binecuvântată de Dumnezeu. Era binecuvântată de lună, de tei și de Murgu. Ei erau martorii iubirii lor. Părinții, doar nu fuseseră întrebați. Țăsta era marele păcat. Nu aveau îngăduință părinților, ducând la o iubire interzisă.

Peșitorii!... Un obicei pe care Ilieș nu-l putea înțelege. Să meargă el, cu tatăl și încă vreo doi bărbați, la familia Aidei, pentru a o cere de nevastă?. Și i-auzi, să aibă emoții, dacă tatăl Aidei acceptă sau nu?!? Păi nu era iubirea lor? Fără îngăduință nu puteai lua fata acasă, oricât de mult ti-ai dori. Se negocia dur, se mai bea o gura de țuică, și iar se negocia. Era țuică adusa de tatăl băiatului. Era "fruntea cazanului" de, să pară binevoitori. În schimb, era o negociere aprigă. Tinerii nici nu contau. Ei nu erau băgați în seama. Nu erau întrebați. Erau înlăturați de la discuție, fiind scoși afară, pe prispă. De, să vorbească și ei de-ale lor. Nici femeile nu aveau dreptul de veto. Participau la discuție dintr-un colt al încăperii, și atât. Era treabă serioasă de bărbați.

Mama fetei, împreună cu fata, se pregăteau în ziua "vizitei", tăind cea mai grasă găina să facă friptura. O friptură rumenită în cuptorul cu lemne. Plămădeau de dimineață aluatul, pentru

pâine în test. Pregăteau făina de grâu din cea mai bună, și adunau cu băgare de seamă spuma din butoiul cu prune puse la fermentat, pentru a crește coca. Asta să arate ce gospodari și ospitalieri sunt ei.

Erau și părinții fetei susținuți moral, de vreo două neamuri de fală, să nu se facă de rușine. De, să fie nai mulți, să se vadă că și ei provin dintr-o familie aleasă.

I se interzisese lui Ilieș să o mai vadă. Fugise la Aida să o mai poată strânge o dată la piept. Poate pentru ultima oară. Acolo, la adăpostul crengilor bătrânului tei, sub privirea tăcută și îngăduitoare a lui Murgu. Pe cine să întrebe ei, de relația lor? Pentru ce să dea socoteală, pentru iubire?

Stăteau cu capul plecat. În depărtare, în amurgul serii, se auzea un câine lătrând răgog, parcă certându-i. Se gândise Ilieș să o fure pe Aida. Să o fure, și să fugă cu ea în lume. Dar lumea tânărului de 17 ani era prea mică.

Se sărută cu lacrimi în ochi. Seara se lasă în liniște. Puținul timp petrecut cu Aida, i-a răscolot sufletul.

- Știu... Pleci... Nu pot face nimic să te opresc. Ilieș, tace...

- Ia cu tine amintirile, că nu le mai vreau! Nu mai vreau nimic. Ia visele născute în mine! Ia tot ce mă înconjoară. Lasă-mă singură, cufundată în întunericul fără sfârșit, al durerii. Te voi ascunde în fundul sufletului și te voi regăsi, când ființa mea va fi vindecată de tine.

Ar vrea să trăiască fără ideea că există El. Că există iubire. De ce acum? De ce când puteau fi fericiți, a trebuit să existe o umbra de durere?. Ii este greu să gândească la despărțire.

Pleacă fără a spune nimic. Cele doua jumătăți de măr, aruncate întâmplător de Dumnezeu pe pământ, printre oameni, întâlnindu-se, formând un întreg (cel mai frumos lucru de pe pământ), acum, s-au separat din nou, plecând fiecare pe drumul lui.

Aida rămâne singură sub tei.

- Dă-mi Doamne, din imensitatea durerii, lacrimi sa-mi plâng iubirea!

Ilieș, pășea spre casă, cu sufletul trist. Împovărat de durerea dragostei. În liniștea serii, cânta un pițigoi, singuratic ca sufletul lui Ilieș. Se prăbușește în genunchi, cu pumnii strânși la tâmple. Ridica ochii spre cer. Lacrimile îi picura în suflet, la fel cum clipele se scurg în eternitate. Începe să plângă, simțindu-se singur. Lacrimile căzute în țărână, se transformă în aburi, iluzii irosite în vânt. Speranțe spulberate în desert. Privea la cer, nespunând nimic. Simțea o durere imensă în suflet, acolo unde cândva era iubire și speranță, și câte lucruri frumoase nu erau.

Nu mai e Aida. Aida s-a stins. A plecat odată cu tinerețea și vara. Nu, n-a murit. Era prea

simplu să fi murit.

Era singur, și se simțea bătrân.

Este 19 iulie, ajunul Sfântului Ilie. Ilieș mersese la câmp cu oile, pentru a putea fi singur, cu sufletul lui. Era Palia Sfântului Ilie, când nu poți face munca câmpului. Dacă greșești și ajungi pe ogor cu sapa, sau la fân cu coasa-n spinare, Sfântul Ilie te pocește, cum știe el mai bine. Mama îi pusese numele Ilieș, ca urmare a credinței avute. Era născut în ziua de Sfântul Ilie, dar acesta nu era singurul motiv. Din popor se știa că Sfântul Ilie este Sfântul care stăpânește norii și ploile. El ajuta oamenii curați la suflet, și este Sfântul care are o neîmpăcată ură împotriva necuraților diavoli.

Se spune că prin puterea dată de Dumnezeu, urmărește diavolii prin cer cu căruța de foc, trasă de doi cai albi și aruncă după ei cu fulgere spre a-i prinde. Se mai spune că era atât de înverșunat pe diavoli, încât toată ziua alerga cu căruța pe nori, duruind tunete și aruncând nemilos săgeți de foc după Necurat.

Atunci, Dumnezeu, să-i mai potolească pornirile, i-a luat o mână și un picior. Dar tot fugărește dracii prin cer cu biciul, așa cum poate.

Ilieș, se pregătea ca orice cioban, pentru a doua zi, să meargă la bâlciul din Polovragi. Acolo era bâlci mare, făcut anume pentru oieri. Ciobanii bătrâni rămâneau cu oile în munte, iar cei novice și plini de viață, coborau pentru a ajunge la frumosul bâlci.

Urma ca de Sfântul Ilie să se unească cele doua turme de oi, sterpele și mulgătoarele. Pe cele care dădeau lapte urmând să le mulgă doar spre dimineață, pe răcoare. Venise miezul verii pastorale. Ilieș era fericit. Tinerețea radia în sufletul lui. Ajunsese flăcău, prinzând vârsta majoratului. Tatăl său se putea bizui pe el, ușor-ușor devenind bărbatul casei. Ajungând aproape bărbat, tatăl îi promisese că-i cumpără de la Polovragi un clop nou de ungurean, un fluier pentru a-si doinii oful și cel mai important, un frumos chimir lat din piele, cu înflorituri. Ilieș ar fi strigat de fericire, nu atât pentru cadouri, cât pentru faptul că tatăl îl respecta, considerându-l bărbat.

Amurgul se apropie, Ilieș grăbește să ajungă la stână cu oile. Mama îl rugase să-i aducă porumb pentru fiert, și mere. În ziua ce urmează, va merge la biserică tot satul, pentru a-l sărbători pe Sfântul Ilie. Va fi ziua când se dă porumb fiert ca pomană, pentru sufletul adormiților. Tot pentru acest obicei trebuiau culese mere, din pom neumblat. În ziua următoare se vor delecta cu gustul lor, oferindu-le la toți copiii cu care se întâlneau, în amintirea pruncilor adormiți din neam. Era prima dată în an când aveau voie să guste mere. Până în acea zi era păcat. Respectau

cu strictețe obiceiurile de Sfântul Ilie, pentru ca acesta să nu-i pedepsească lovindu-le ogorul și oile cu grindină și fulgere.

Soarele este în amurg. Ilieș pășește agale cu brațul de porumbi. În cealaltă mână îi aduce și lui Murgu un cocean crud și verde. De mic știa că dacă animalul mănâncă de Sfântul Ilie, cocean proaspăt de porumb, va fi sănătos și puternic tot anul.

Îi mângâie coama. Îl dezmiardă spunându-i că mâine e o zi mare. Este ziua când devine bărbat. Visa de mult la ziua când va purta chimir, mândrindu-se cu el. Murgu scurmă pământul cu copita, stârnind un fir de praf. Se privesc și tac. În ziua următoare vor avea drum lung de făcut, până la Polovragi, ei doi, ca doi vechi și buni prieteni.

Seara se așterne, ivindu-se primele stele pe cer. Răsare și luna. Luna lui, care-i cunoaște sufletul. Se lasă în iarba și privește cerul. Este același cer pentru toți. Iubește să viseze cu ochii deschiși și visează că iubește. Privește cerul senin, ascultând frumosul cântec al greierilor. Nici oile nu cutează să-i întrerupă liniștea deplină. Doar răsufierea lui se aude. El, și gândurile lui ascunse.

.....

Dis de dimineață, se duc cu toată obștea la biserică. Frumoasa biserică din centrul satului, se află pe o colină, părănd mai aproape de Dumnezeu.

Preotul Mitran, așa cunoscându-l toți sătenii, tine slujbe frumoase, pline de har. Este preot respectat și iubit, făcând parte dintre ai satului. Este singurul om care-i cunoaște păcatele și dorințele ascunse. Dar preotul nu e om! Este duhovnic. Este mâna dreaptă a lui Dumnezeu. El face legătura dintre Cel de sus și muritorii de rând. Preotul Mitran îi cunoaște pe toți, cu tot ce au bun și rău în ei, iar oamenii îl cunosc pe el. Înainte de slujbă, îi așteaptă în prag, petrecându-i pe toți cu privirea blândă și caldă. Sătenii îl salută cu "sărut dreapta, Părinte"! Ilieș intră în biserică, îmbrăcat în straie de sărbătoare. Zâmbitor, mândru, se înclină către preot, fără a spune nimic. Preotul îi zâmbeste. Este urmat îndeaproape de părinți, ca de doi străjeri ai lui. Părinții sărută mâna preotului, în semn de respect.

După slujbă, mama împarte pentru sufletul adormiților, porumb fiert. În curtea bisericii e o bună dispoziție generală, sfidând arșița specifică lunii lui cupitor.

Ilieș avea un tremur de nerăbdare, emoția inundându-i capul. Știa că după masa de prânz îl va încălecat pe Murgu, plecând împreună, spre Polovragi, pentru a cumpăra simbolul maturității. Ar fi plecat numaidecât, fiind drum lung, dar respectul pentru familie și pentru masa de prânz din ziua de Sfântul Ilie, îl împiedicau.

Când soarele ajunge în vârful senin al cerului, pornește însoțit de prietenul lui pe lungul drum spre Polovragi.

Ajuns acolo, priponește calul obosit la umbra deasă a unui stejar. Privește smerit în jur. Este singur printre străini și nu știe încotro s-o apuce. Muzica, hore, carne prăjită, negustori de tot felul, umplu bâlciul. Inima l-ar îmbia la joc dar rațiunea îl împinge spre chimir. De o viață așteaptă momentul ăsta. Este momentul maturizării lui ca bărbat. Vede un negustor cu chimire, cojoace, pieptare, agățate pe o boata cu cuie, ca într-un cuier. Pe iarbă, erau înșirate ordonat, clopuri, căciuli și fluier, de tot felul. Stângaci, dar sobru, cu atitudine de bărbat, prinde în mână un frumos chimir. Stângăcia și emoția fac să-l scape. Negustorul îi sare în ajutor. Îl citește din priviri ca e un copil abia ajuns la pubertate, cu dorința de frumos, necunoscând prețurile. Ii oferă un frumos chimir, cu multe buzunărele, și bătut cu ținte. Ilieș, plin de emoție, încercând să arate siguranță, înghite un nod din gat și-i oferă banii. Negustorul debusolat, simțindu-se vinovat că înșelase un copil luându-i prea mulți bani, mult mai mult decât face (sa aibă de unde negocia), îi oferă cadou un fluier frumos din crenguța de plop, frumos sculptat cu flori.

Ilieș așază stângaci chimirul, strângându-l până la ultima gaură. Pentru mijlocul lui de tânăr, chimirul îi este mare, proptindu-se în solduri. Ilieș se înfoaie mândru în pene, privindu-se într-o oglinjoară mică. Din reflex bagă fluierul la chimir, cum văzuse pe tatăl său că băga pene de lemn la doaga de la butoi, când cercul era prea larg. Luând atitudine de bărbat, simțindu-se măgulit de bunătatea comerciantului, se simte dator să cumpere și un clop nou.

Acuma, da! Este bărbat cu adevărat! Mergea mândru prin aglomerația de oameni, parcă plutind deasupra lor. El, Ilieș, cu chimirul cel nou prăvălit pe soldurile mici, fluierul ce iese din chimir, sfios și, așezat în vârful capului, timid aplecat pe o ureche, clopul cel nou. Rupe instinctiv o crenguță dintr-un stejărel, pentru a o așeza la clop, negăsind vreo floare.

Ca un tânăr responsabil, cu respect față de părinți, se îndreaptă către Murgu, pentru a pleca acasă. Au drum lung de făcut, iar Murgu este obosit. Ce avea de cumpărat, cumpărase. Adăpă calul dintr-un pârlăș cu apa limpede și rece și pornesc agale spre casă. Merg în liniște unul pe lângă celălalt. Vor ajunge osteniți, odată cu primul cântec al cocoșilor. Dar, e mândru. O mândrie de bărbat. Un sentiment de responsabilitate, cu care nu este obișnuit.

.....

DRAMATURGIE

ANDREI
POPESCU

MAHMUR

Complicat de simplu. Vesel de trist. Ce făcea domnul Winston denota lipsa de bun simț, fiind rușinat mereu de manierismele lui. Mahmur. Era condus, controlul e iluzie. Beat criță, stare euforică, mahmur, beat criță stare euforică.
W: - De ce am îndepărtat oamenii de lângă mine?

W: - Nu am nevoie de familie, de prieteni, nu am nevoie de noutăți .

Îi spunea gândul odată să nu se mai întoarcă la ce e vechi și să treacă pe noutăți .

W: - Fals, e o mascaradă semi-revoluționară, și au extins barierele peste mileniali, dezbină și capturează.

W: - Își autodictau din nulitate, aveau echipament bazat pe mare gândire. Controlul e iluzie. De ce?

W: - Fiindcă sunt mahmur .

Simplitate era în al lui sânge. Putea să-și împacheteze sufletul de plastic aruncându-l nepăsător în traista sa pictată cu scrum de țigară și băătură.

Unii își găsiseră pacea în haosul lui, avea cunoștințe neexistente.

W: - Cine credea că o să folosesc ceva ce nu dețin.

Domnul Winston e genul de persoană care își stresează psihologul. Dânsul refuza ajutor și mătura scări , făcând asta de când se știa. Banii erau niște nevoi arogante care îi hrăneau morbiditatea .

W: - Îmi pare rău de voi, încerc să fiu amabil, de aceea trebuie să tac tot timpul.

Ce marcă de vodcă preferi?, era domnul Winston întrebat la magazin.

W: - Doar vinde-mi iluzia libertății, minte-mă exact cum îți minți propria conștiință despre originea ta.

W: - Sunt mai confuz decât un vagabond în

propria sa casă.

Era luni. Reușise să nu bea o zi întreagă, acum e dedalian și crede că poate să conducă roiul de furnici din spatele blocului. Era concediat, apoi reangajat. Apoi concediat. Totuși, un loc de muncă mai stabil a venit. Directoarea Ioana era conducătorul roiului de furnici, un liceu și priponit la marginea orașului. Suprinzător e faptul că directoarea liceului era o fire blajină încolțită de niște adolescenți la pubertate cu vocea în schimbare. Totuși, dânsa era o persoană greu de dovedit. Fă-te singur să fi greu de omorât. Stările ei bipolare din cauza stresului mă făceau să-mi doresc crearea unei glume rasiste la o masă islamistă.

I : - Domnule Winston, care sunt preocupările dumneavoastră în timpul liber? Păreți obosit.

W: - Eu... eu.. Nu dețin talente, în consecință scriu poezii. Mă afund în ele în timp ce sunt ... treaz.

I: - Totuși, am o vârstă domnule Winston. Bunicul meu a suferit de darul băăturii. Era condus de Belzebut . Vă regasiți ?

W: - Păi să vedeți dumneavoastră. Eu nu beau și nu fumez, dar urăsc momentul când scap țigara în bere .

I: - Vă respect consumul personal, chiar îl respect. Dar nu exagerați, nu veniți mahmur la școală.

W: - Nu o să se întâmple niciodată acest lucru, eu dețin controlul și când sunt în picare liberă. Aveți cuvântul meu .

Mincinos și tată al minciunii. Era condus. De ce? Fiindcă era mahmur. Ora 2 s-a făcut, ora 8 îl aștepta pentru începerea serviciului. Dar a primit un apel, la ora 2:14.

Cine își permite să-mi exileze somnul la ora asta, se întreba domnul Winston. Totuși cel rău nu doarme niciodată, răspunzând apelului cu

un ton arogant.

W: - Vorbește .

C: - Numele meu e Charles Winston, îți amintește de ceva?

W: - Dacă sa-mi amintească? Când mi-ai spus numele tău cele 7 chackre mi s-au aliniat.

Acum sunt una cu pământul. Cine ești și cum de îți permiși să mă deranjezi la ora asta ?

C: - Îți amintești de Betty Winston? Anul în care ți-a purtat numele îți spune ceva?

W: - Așteptam momentul în care o să mă cauți, fiule.

C: - Nu vreau să te reneg, nu am de gând să creez o poveste dramatică în stil American. Vreau doar să vorbim și să înțeleg ce nu poate să fie înțeles, ci doar cercetat .

W: - Dă-mi un motiv pentru care să-ți ascult cuvintele, nu înseamnă foarte mult pentru mine, realizezi asta, nu?

C: - Cuvintele mele sunt neînsemnate, dar cuvintele fostei tale soții contează. Îți amintești de ce te a lăsat?

C: - Îți amintești alegerile făcute? Regreți ceva?

W: - Nu îmi amintesc foarte multe lucruri din trecut, creierul meu e controlat de o a doua persoană a mea, iar a doua persoană îmi șterge amintirile care mă distrug pe dinăuntru.

C: - Erai mahmur, tată... erai mahmur. Duminica seara, restaurant Harller, ora 8 , masa e platită de fosta ta soție .

I-a închis. A rămas înghețat. Fosta lui soție îl căuta. Pentru prima dată în viață, domnul Winston voia iertare . Totuși, o cerere de iertare s-a înființat atunci când soția l-a abandonat. Răspunsul acesteia fiind unul arogant și neînsemnat .

B: - Dacă îți vrei iertarea, pocăiește-te. Se întreba ce dată e azi. Cât era ceasul? Blindat cu dezamagiri personale și-a văzut ceasul rățăcit prin valiza cu bulendrele lăsate de stramoșii săi metamorfozați și denumiți cioclii. Nu putea să doară. Niciodată nu s-a putut. Vedea ce nu exista, uneori creierul său dădea frâu liber celor 24 de cadre pe secundă și arunca detalii halucinogene .

W: - Îmi e dor de ea, dar de când dețin un copil. Cel mai bătrân copil din lume, să fie chiar el?

W: - Halucinez fiindcă îmi pierd mințile sau sunt doar mahmur?

Vecinii lui se certau 24 din 24, motive banale, lipsite de sens.

W: - Țștia-s mai bețivi decât mine, feliicitări.

T: - BOULE, DE CE NU AI PLIMBAT COPILUL DINOZAU DIN SUFRAGERIE?

M: - VACO, DE CE NU AI MUTAT AVIONUL DIN

CASĂ?

W: - Nu îi mai suport, îi omor. Ei îmi distrug sănătatea mintală. Nu băutura. Niciodată băutura

W: - DESCHIDEȚI UȚA SAU CHEM POLIȚIA. Nu răspundeau niciodată, îl ignorau. Winston bătea la ușa în timp ce ei se certau în continuare .

W: - Ce ignoranți, o să le distrug viețile așa cum îmi distrug și ei viața .

Era duminică dimineață. Avea liber. Mahmur, beat criță , stare euforică, mahmur, beat criță, stare euforică. Controlul el îl...

7 seară. 7 și un minut, 7 și două minute. Clipele erau numărate. S-a dus la restaurant de la ora 7 și 30.

Superbitate. Asta vedea. Soția lui era mai frumoasă că oricând.

B: - Bună, Jonas. Creația ta a venit. El e fiul tău. Voiam să-i cunoști existența în antimaterie.

În acest moment, Domnul Jonas Winston a realizat că nu își auzise numele rostit de ani întregi, pesemne că nici nu și-l amintea.

W: - Eu sunt ... Jonas... Jonas Winston.

B: - Nu avem motive întemeiate, nu suntem aici cu un scop. Spuse fosta soție a lui Winston.

B: - Voiam să te vedem, să-ți vedem starea. Toți trei suntem conștienți că te autodistrugi în continuare.

W: - Dețin controlul, m-am lăsat de acest sport extrem.

B: - Jonas, să fim serioși și sinceri acum. Niciun muritor nu poate să a țina un secret în el, dacă buzele sale tac vorbește cu degetele. Trădarea trândădu-și sufletul, ulterior arătând pungi sub ochi care spun povești nocturne.

W: Mulțumesc Betty, mulțumesc că mi-ai reamintit și-ai retrețit morbiditatea din mine .

B: - Suferă de șoc posttraumatic .

W: -Cine?

B: - Fiul tău, nu ți amintești ce ai făcut și cât ai stat cu noi în casă, așa-i?

W: - Personalitatea mea din trecut îmi este ștearsă din creier.

B: - L-ai bătut când erai beat, i-ai dislocat mâna stânga și i-ai deschis arcadă cu o lovitură care l-a izbit de peretele sufrageriei .

W: - Monstrul meu sunt eu, când mă uit sub bat mă văd instantaneu, sunt conștient de greșelile făcute, că nu mi le amintesc, nu e problema mea.

B:- De ce ai fost așa Jonas , de ce nu ai vrut să trăim în armonie, totul era bine dacă nu alegeai alcoolul.

W:- Fiindcă sunt mahmur .

Jonas a plecat. Nu avea nevoie de ei.
Simțea că nu are nevoie de nimeni. Odată ajuns acasă, s-a tolănit cu picioarele sale varicoase pe salteaua lui de pe podea.

M: - PLIMBĂ NAIBA ȘARPELE, NU VEZI CĂ FACE PE EL?

T: - DE CE NU PLIMBI TU GUNOIUL CARE STĂ PE TAVAN, NU TE MAI SUPT!

W: - ÎI OMOR, POLIȚIA ÎMI ÎNCHIDE TELEFONUL CÂND LE OFER NUMELE MEU, CV-UL MEU TREBUIA SĂ FIE IMPECABIL, DAR EU AM ALES VIAȚA ASTA.

S-a îmbătat de nervi, mahmur, stare euforică, beat crită.

7 dimineață. Ceasul sună.

W: - CINE TE A INVETAT TIMPULE, PRIVIGHETORUL IADULUI EȘTI TU.

Odată ajuns la liceu, a fost văzut de directoare în primele sale minute de muncă.

I: - Va aștept în biroul meu, cât mai urgent domnule Winston!

W: - Vacă asta chiar crede că mă ajută cu ceva dacă îmi vorbește, om inconștient ce ești.

S-a dus, și regretul a venit!

I: - Vreau să vă ajut, îmi sunteți drag.

W: - În cazul ăsta, lăsați-mă să mi văd de muncă.

I: - Nu în felul ăsta. Spuneți-mi de ce sunteți așa, de ce sunteți vesel de trist?

De ce aveți pungi afundate sub ochi?

W: - Amănuntele nu contează, doar nu pot să dorm.

I: - Motivul pentru care nu puteți să dormiți?

W: - Vecinii mei sunt psihopați cu acte în regulă. De când m-am mutat în apartamentul meu, acum 2, vreau să zic 10 ani... să fii fost 21? 22? Mă rog...

I: - De ce îi condamnați, ce e în neregulă cu ei?

W: - Se ceartă pe motive banale și lipsite de sens.

I: - Exemple?

W: - ADICĂ IERI ÎȘI SPUNEAU SĂ PLIMBE ȘARPELE FIINDCĂ FACE PE EL, CE E ÎN NEREGULĂ CU OAMENII ĂȘTIA.

I: - După program, vin cu dumneavoastră să vorbesc personal cu ei, persoană ta domnule Winston este nulă pentru urechile lor.

W: - Femeia asta chiar vrea să mă ajute? Ce urmărește? Ce vrea de fapt? Își spunea în gând.

A părăsit biroul, iar directoarea a sosit la ușa lui după terminarea programului.

I: - Care e apartamentul lor?

Îl întreba doamna Ioana din pragul ușii.

W: - Apartamentul din stânga mea, nu îi auziți cum zbiară și cum se bat? Serios?

I: - Rămâneți în apartamentul dumneavoastră vă rog frumos, vă promit că o să rezolv problema.

A tras ușa și a rămas pe dinafară. Domnul Winston aștepta cu sufletul la gură să le vadă fețele ignoranților care l-au terorizat ani întregi.

I: - Deschideți vă rog frumos, doar vreau să vorbim.

I: - Deschideți, altfel chem poliția.

A făcut-o, chiar a făcut-o. Odată ce poliția a ajuns, au încercat să deschidă ușa, au încercat să vorbească cu proprietarii. După câteva ore, au obținut un mandat de intrare forțată în apartament crezând că acolo se află un deces recent și nedeclarat.

Ghiciți ce? Domnul Winston nu a avut niciodată vecini. Vă întrebați de ce?

W: - Fiindcă sunt mahmur.

FILE DE REPORTAJ

ION
ELENA

CIREȘUL COPILĂRIEI NOASTRE

Deschizătoare de vară, luna lui iunie s-a oprit la margini de plai să se odihnească nițel și să ne înfrumusețeze viața cu o bună parte din minunățiile sale pământeste. Urcăm cu pași mărunți și siguri potecuța șerpuitoare de pe dealul copilăriei noastre, ocolim cu puțină grijă umărul pe care alunecam cândva cu șindrila pe iarba uscată de arșița anotimpului prea călduros uneori. Pașii, repetați în ani și ani, au tot trecut pe sub umbra colinei, apoi au șiroit ploile pe urma lor și așa a apărut râpa mică în pieptul de deal împodobit cu salcâmi, cu meri și cireși.

Doar Moș Petrică, veteranul uliței noastre, s-a gândit cum să oblojească rana dealului. La venirea toamnei, când vor troieni iarăși frunzele galbene pe zbor de vânt, el va prăvăli aici trup de cetină, va rostogoli glia și va netezi mărunta văgăună, iarna va mângâia și va așeza umplutura cu strat gors de zăpadă iar primăvara va aduce din nou covorul ierbii, remodelând fața pământului. Apoi, vântul va semăna salcâm, să crească o pădurice aici!

Ne oprim la cireșul din coasta dealului. Cu două decenii în urmă, din ramurile lui, Mihăiță își

alegea fructele rotunde pe care le folosea ca momeală la undiță pentru cleanul argintiu din vadurile Motrului. S-a înzdrăvenit pomul nostru, coroana lui este largă și rotată, acoperă întreaga pantă, dar și via lui Gherasie Pivnicerul. Nu sunt așa de multe cireșe în ramuri, dar le știm că-s mărunte și dulci. Ne întindem un picuț spre poale, prindem câteva chite și avem un pumn de fructe să ne reamintim gustul acela ancestral, inconfundabil. Tot aici, pe cea mai groasă cracă dinspre tulpină, mama Ancuța le prindea nepoțelilor dăinăușul. Așa înțelegea ea să aducă alaiul copiilor din vale în deal. Iar la vremea cireșelor, sub cupola încărcată de raiul fructelor, bucuria era o sărbătoare de fiecare zi. Atunci, culoarea roșie din obraji cireșelor cobora din ram și se cuibărea în obraji copiilor din sat, care erau mult mai mulți decât azi.

Soarele se topește pe pajiștile dealului. Florile pământului te întâmpină și te înveselesc cu miresme unice, îmbietoare. Lăutele sar prin firul înalt al fânețelor și dăruiesc împrejurimilor cântecul existenței lor. După ploile lui mai, natura surâde tuturor plină de viață. Peste linia culmilor dinspre Malaion, verdele pădurilor trece

ușor de la nuanța de primăvară spre verdele intens și pur al verii, arătând ochiului că, la temelia sacră a codrului, ploile au plâns îndelung, revărsându-și lacrimile în tumultul izvoarelor și-n umbletul nevăzut al sevelor.

Răsăriri cu ferigă fragedă și zveltă s-au produs și în poiana cu fragi. Copiii își vor face loc prin păduricea de ferigă, aplecând tulpinile să caute și să-și umple ulcelele cu frăguțe mari și roșii, cu aroma lor rară și delicată. Căutăm poteca spre vârful dealului, să ajungem ceva mai aproape de albastrul limpede al cerului peste care rătăcește un grup de nori albi, hoinari. Adăstăm să ne tragem suflarea pe tăpșanul din portița viei, la teiul care se pregătește să înflorească. Uluca pare scufundată în valurile de verdeață ale pajistilor lui iunie. La tulpina teiului, dâmbul dealului s-a învelit cu un inedit covoraș de lăstari. Deocamdată, în ramurile încărcate de flori, frunze mari și sănătoase, este multă liniște. Mugurii florilor nu și-au deschis încă seraiul miremelor iar zumzetul neistovit al albinelor se aude numai în nemărginirea curgătoare a fânului verde, aflat în plină floare, necopt.

Suntem lângă tâmpla mărului din care Roxana își alegea în fiecare toamnă cele mai roșcovane fructe. Ramurile sunt pline de rod. În septembrie vom culege mere dulci și frumoase, mângâiate de vânt și soare, udate doar de lăsarea ploilor și misterioasa atingere a gândurilor de rouă. Admirăm brațele vânjoase ale cireșului lui Bunceanu, cel care tronează peste toată fața dealului. Spre mijlocul lui iunie i se vor înnegri cireșele. Abia așteaptă Mădălin să se agațe de poale și să se mâzgălească pe toată fața cu sucul roșu aprins din pulpa fructelor.

Ne întoarcem cu privirea spre dealurile răsăritului, spre pădurile de mesteacăn, plop și tei din Pleșa și Ogașul Popii. Distingem în coloritul culmilor verdele solitar al pădurii de molid pe care am plantat-o în urmă cu patru decenii, când eram școlari în sat, când profesorii mergeau cu noi în fiecare primăvară să îngrijim pădurea, să o întinerim prin efortul nostru de a sădi puieți tineri pentru arborii uriași de mâine.

Suntem sus, tot mai sus, pe moț plăpând de deal, avem la picioare Valea Moregilor cu casele așezate printre coroane de nuc, măr și dud și întreaga panoramă a Câmpiei Padeșului cu deschiderile ținutului spre Ponoare și Obârșia Cloșani, spre Glogova și Tismana. Revedem spre miazănoapte Măgura și făptu-

ra legendară a Tihomirului, apoi ne întoarcem cu privirea și revenim acasă, la via cu conac și vălău din creștet de deal.

Așteptăm în tăcere, să nu deranjăm cu prezența noastră inoportună vrăbiuțele așezate pe gura vălăului, în ritualul potolirii setei prin taina apei de ploaie. Scârțâie apoi poarta de la vie, pătrundem sfioși pe pajiștea amintirilor. Conacul duce în cârcă nu numai cerul, dar și trecutul nostru înseninat de jocuri și dorințe. Străbunicii l-au zidit aici, peste înălțimi de sat, să le fie casă de lucru în plai și să le vegheze statornicia în rostul bine știut al treburilor lor din deal. Ei erau obișnuiți să fie serioși cu viața și harnici între oameni.

Peste pantă se revarsă în rânduri via înființată de părinții noștri. La capătul viei, scăldat de lumina soarelui, ca într-un vis de copil, regăsim cireșul care ne-a fost sărbătoare în fiecare început de vară. Sunt primele zile ale lui iunie și îl reîntâlnim aici pe Tambur, câinele aprig al casei. Bunicul l-a legat de trunchiul cireșului, să-i stea de pază și să-l apere de trecătorii hrăpăreți, puși să-l devasteze și să se înfrupte pe furate din bunătățile lui.

Încerc să mă apropii de tulpină, sunt recunoscut de paznicul cireșului, Tambur mă privește cu prietenie. Încerc să escaladez crengile, să mă înalț în rămuriș și să ajung tocmai în vârf, unde voi găsi cireșele cele mai coapte. Îmi dau seama că mai dispun de abilitățile de cățărare, dar am adunat și câțiva ani în mișcarea corpului. Trăiesc cu tot sufletul bucuria copilăriei. Sub ramurile stufoase și încărcate cu scalani de cireșe s-au adunat toți copiii de pe vale. Și Roberta. Și Anca. Și Brândușa. Și Emanuel. Și David. Și Rebeca. Și Cătălin. Câtă înflorire de viață, nepoți, vecini, prieteni, copii care au venit cu noi la bucuria culesului cireșelor.

Îmi plimb mâinile pe crengile împodobite cu pietroase rumene și gustoase. Desprind chitele și le arunc cu fluturași de frunze în adâncul ierbii. Privesc la salturile țâncilor care aleargă să le prindă cu mâna. Îi admir cum gustă cu poftă din ofranda pomului lăudat. Simt cum mi se umezește gura și mănânc o mână de cireșe. Îmi dau seama că nici un fruct nu este mai gustos decât acela pe care îl mănânci în pomul care ți l-a dăruit. Parcă aud pietroasele pocnind în gura copiilor. Simt împreună cu ei gustul cireșelor și mă împlinesc cu unicitatea acestei bucurii.

Soarele trecuse de chindie și-și urma traiectoria spre apus, până după Piatra lui Stan. Mă ascund după frunziș să nu simt arșița în ceafă, mă aplec spre cele mai bogate crengi, să pun în coș cireșe rumene și aromate, să potolesc așteptările copiilor de sub ramuri cu aceleași neprihănite și dulci fructe. Așa cum au crescut ele în sânul cireșului, curate și făurite numai din sămânță, floare, soare și apă.

Moș Petrică îl mutase pe Tambur sub șatra conacului, lăsând loc liber alaiului copilăriei la sărbătoarea cu cireșe. Am rezistat în căldura mare, dar îmi doream ca pătura de nori întunecați ce aluneca dinspre munți să se așeze în fața soarelui, să am parte de umbra întinsă a cerului pentru a culege în tihnă bucurii de rod pentru tâlcul și frumusețea vieții.

Ce pofticioși am fost cu toții! Priveam cu jind buchetele de cireșe din crengile desenate pe albastrul depărtărilor și parcă ne ploua în gură cu arome la care alteori visam. Am înțeles ușor dibăcia desprinderii blânde a codițelor din adânciturile crengilor și m-am retras mulțumit din rămuriș, cu coșul încărcat de fructe proaspete, strălucitoare. Am revenit sub oblăduirea tulpinii și am umplut brațele

copiilor cu cireșe și multă fericire. De data aceasta nu poftisem la cireșe furate. Am fost răsplătiți cu fructe culese din cireșul nostru, ca într-un dar celest, venit de la Dumnezeu.

Câtă generozitate pentru inimi curate, am văzut aici. Și în toamnă, la înroșirea frunzelor cu focul efemer al trecerii spre alte vieți, și în iarnă, la întemeierea mugurilor, și în primăvară la miracolul înfloririi și acum, la bucuria fără egal a rodului.

Să nu îl uităm pe Tambur, strașnicul nostru străjer din vie.

Era în Duminica Mare, la Rusalii. Mama Domnica îmi spusese să port în buzunar foi de pelin și usturoi, să nu mă fure amețea.

Ce sărbătoare! Copiii se înșiruiseră pe poteca ce cobora spre vatra satului din vale. Zburdau fericiți printre umbre și flori. Dinspre templul pădurilor răzbăteau ecouri din cântecul solemn al cucului. O mierlă ne impresiona cu trilurile ei, așezată voinicește pe un creștet de ulucă. Parcă se redeschide ziua. Mai e puțin și vara urcă spre solstițiu!

de libris

DORU V. FOMETESCU

"OMUL TAINIC, PUR ȘI SIMPLU"

În primăvara acestui an a văzut lumina tiparului noul volum de versuri al poetului gorjean Doru V. Fometescu intitulat "Omul tainic, pur și simplu". Volumul a apărut la Editura PIM din Iași, iar lansarea avut loc într-un climat de înaltă trăire poetică și într-o sală arhiplină prin prezența unor oameni de cultură, scriitori, profesori și elevi, în data de 23 martie a.c., în amfiteatrul "Titu Rădoi" din cadrul Colegiului Tehnic "Gheorghe Măgheru" din Târgu-Jiu.

Ca participant la eveniment și cititor subliniez faptul că sunt deosebit de onorat pentru privilegiul ce mi s-a oferit de către distinsul medic și omul de cultură Doru V. Fometescu, și anume acela de a putea citi noul volum de versuri al domniei sale, încă înainte de tipărire. Profunzimea versurilor și a mesajelor de ansamblu pe care eu, ca cititor, le-am receptat ca urmare a acestui exercițiu de înaltă vibrație poetică, m-au determinat să aștern pe hârtie câteva gânduri despre acest volum.

Efectiv, prin această apariție, poetul Doru V. Fometescu, ne încântă din nou cu creațiile sale pline de sentimentalism și patos, prin care ne dovedește încă odată, dacă mai era nevoie, că a fost și este "Omul tainic, pur și simplu". La fel cum este și cel ce citește și pătrunde esența versurilor sale.

Autorul grupează creația sa în trei părți, respectiv: "Omul tainic, pur și simplu", "Dincolo de Tranziență", și "Întrezăriri suflet-ești".

Primul capitol grupează cincizeci și șapte de poeme create sub tăinicia, puritatea și simplitatea omului.

În viziunea filozofică a autorului, Omul este tainic pentru că "Nevoind la har di-

vin...Pur și simplu ... Duhul Sfânt/ pogoară și se ascunde/ în faptă ori în Cuvânt/ în inimi și chiar oriunde ..." în sufletul poetului și al celui care citește versurile sale și ajunge la înțelegerea esenței divine a ființei și a mesajului autorului.

Apoi, Omul este și pur pentru că "A fost nevoie să urce în Credință,/ a fost nevoie să fie în Iubire,/ într-un climat de Duh și Ființă,/ tot căutând la sens, nemărginire..." ("Omul cu Har") și totodată, Omul este simplu, pentru că așa după cum apreciază Doru V. Fometescu, omul pur spune tot ceea ce gândește simplu, direct și la obiect, chiar dacă unuia sau altuia dintre interlocutori nu-i convine.

Dar poetul merge chiar mai departe cu gândurile sale versificate din care deducem

că ființa umană este pură și simplă "... prea târziu" pentru că "Pur și simplu, prea devreme/ ne uscăm, îmbătrânim.../ Timpul intim se cam teme./ ...prea des uităm să iubim,/ prea târziu riscăm să fim/ înțelepți fără probleme..." ("Pur și simplu ... prea târziu"). Iar într-o abordare universală, totul este "pur și simplu" pentru că "Timpul este rotund și plin de taină".

Citim și gândurile curg, iar dacă ajungem vreodată să ne întrebăm ce "Contează" pentru fiecare dintre noi, poetul Doru V. Fometescu ne oferă o opinie avizată spunându-ne că "Atingerea și-îmbrățișarea/ contează, spiritul și zarea,/ privirea, sunetul dinspre străbuni.../ să nu prinzi vis de gărgăuni!/ să aperi Sufletul nepământean,/ să înfrunți acute provocări/ fără s-aluneci în cancan ...".

Mai reținem faptul că viața este plină de suișuri și coborâșuri, de momente în care se mai poate întâmpla uneori să fim răniți în ego-ul nostru, și poate că poetul a simțit ceva în acest sens, motiv pentru care își pune întrebarea: "M-au pus la index niște cărțurari/ fiindcă, ies din rând fără voia lor ?!/ dospșiți în turn de fildeș, cam bizari - / lăcătuși de Limbă, lustruiesc zăvor !/"(Anti-coterie).

Parcurea volumului îți creează sentimentul că parcă și succesiunea titlurilor sub care sunt adunate versurile poetului, are o logică creativă și sentimentală. Astfel după ce "Omul cu Har", "Nevoind la har divin", "As-

cultă... și... înțelege", din "Instinct", "Pur și simplu... , prea târziu", că timpul este rotund și plin de taină, ajunge la "Cumpăna dintre ani" când se întreabă "Ce mai fac?". Și atunci "Pur și simplu", rostește un "Colind", simte "Isprava dinlăuntru" și "Cu un altfel de manifest" experimentează "Urcușul în serpentine", realizează o "Reîntoarcere la basme" și își pune o nouă întrebare: "Cine sunt?!". Pentru ca după niște "Refugii" să simtă ce înseamnă "Renașterea prin afecțiune", la care ajunge prin "Curgere spre Celălalt" cu "Un strop de poezie". Mai spune un

"Colind" și află "Cruntul Adevăr", pentru ca apoi "Un vis de împrumut" prin "Undiri prin tainic vis" să-i aducă un nou "Suflu liric".

Iar noul suflu liric al poetului îl mobilizează, îl poartă pe căile creației, scrie versuri și adună aceste noi gânduri în următorul capitol pe care îl intitulează "Dincolo de Tranziență", unde prima ființă pe care o întâlnește, este draga lui "Bunica Mărioara", care "ne-a iubit/ cu înflăcărare sufletească rară/ ca parte din astralul regăsit/ prin faptă și simțire legendară...".

După această întâlnire de suflet, poetul este cuprins de "Sentimentul suveran..." și "Pur și simplu - transgresiv/ dincolo de tranziție,/ dorul se mișcă naiv/ și nu crede în absență...".

La începutul verii, ajunge la "Casa părintească" din Ciupercenii Gorjului, care este o "Casa cu adânc de suflet/ rabdă fisu-

ri către stele/ ori așteaptă real umblet/ s-o feresc de ploi rebele.../”, iar “Satul natal -vatră de suflet”, îl înnobilează și îl face să retrăiască anii copilăriei și să uite de tot și de toate, fiind foarte bucuros că în “Satul reînsuflețit/ Sunt lucruri care nu se schimbă/ și nu se pierd în “satul planetar”.../ vezi doar miracolul din Limbă/ ce ne salvează dintr-un joc bizar...”.

Aflat în satul său natal, autorul face niște “Conexiuni astrale” cu Gogu Bajmatără și cu Dumitru Bunoiu, prietenii săi “tăcuți de prin văzduh”, pe care îi întreabă: “Cum e pe Dincolo? Ce mai gândiți voi?!” pentru ca apoi, la o sărbătoare de “Rusalii” să se simtă “Îndatorat la Cer cu porți deschise/ Eu, simplu pământean răsfir, chiar Dorul/ lângă un Duh ce înfiripă vise,/ contemplant frumosul străveziu și zborul!”.

Zboară gândul și în ceas de “Centenar” de la nașterea mamei sale Domnica, poetul face “Destăinuirii” interesante despre “Eterna reîntoarcere”, despre “Domnul Tudor”, “Memoria poemului celest”, despre “Renașteri” și “Adevăr”, iar între timp îi scrie o epistolă “Poetului octogenar” Nicolae Dragoș: Freamăt solar din Motru de Glogova/ renaște tainic în Spirit tutelar/ pe cel ce înțelept dezmiardă slova -/ „Omul din Turn”, înmiresmat de har!”.

Ancorat în climatul familial al satului tradițional în care a crescut, o are mereu în gând pe mama sa Domnica, ca fiind o femeie “Dârză, firească, simplă și mămică/ a doi băieți de mici rămași orfani,/ trecu prin mari necazuri fără frică.../ ar fi împlinit acum suta de ani !”.

Simte “Nevoia de regăsire”, iar astrele îl ascultă ducându-l în Baia de Aramă, orașul în care a urmat studiile liceale, la un eveniment magistral de “Reîntâlnire” după 50 de ani a promoției din anul 1967.

Și tot așa “În căutarea formelor fluide ...” autorul ajunge “Dincolo de tranziția...” ca un “Nostalgic după armonie/ și în delict de visător avânt.../ tot răvășind la scrieri pe hârtie/ cred în puterea Limbii din Cuvânt!”.

Cel de-al treilea capitol al volumului intitulat “Întrezăriri suflet-ești”, începe cu un set de “Interogații necesare”, trece prin multitudinea de aspecte ale vieții socio-umane

contemporane, cu întrebări și dileme la care uneori cu greu se pot da răspunsuri adecvate, pentru ca într-o zi de Vineria mare, la Târgu-Jiu fiind, poetul să mediteze asupra încercărilor sale de a trăi într-un “timp mai viu”: “Încerc să fac cuvântul viu,/ învăț să tac, să ard, să fiu, / să simt destinul răbdurii,/ să înțeleg un sens mlădiu, stărui pe câmpul lui târziu/ să reanim arid pustiu.../ Noima de-a prinde străveziu,/ încerc să fac un timp mai viu!” (Încerc să fiu).

Cu siguranță că sentimentele și speranțele sale îi călăuzesc pașii spre reușită.

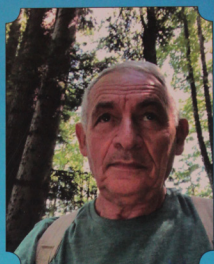
Volumul se încheie cu un “Testament” al autorului, scris spre sfârșit de an 2022, prin care autorul ni se adresează astfel: “Vă las puterea sufletească,/ de-a duce mai departe vis.../ și gândul bun să nu lipsească,/ asemeni verdului din paradis!”.

De subliniat faptul că pe parcursul volumului întâlnim multe creații ale autorului scrise cu dedicație pentru persoane dragi sufletului său, dintre care amintim pe: Ion Viorel Săpun, A. Pantea, Carmen Doreal, întâiului cărturar Nicodim, Viorel Gîrbaciu, Constantin Stana, Aurelian – Iulius Șiță (ȘAI), Florian Saioc, Mariana Popeangă Cornoiu, Ion C. Gociu, Albinel Firescu, A. Mihalache, Nicolae Dragoș, Călin G., Emanuel Tânjală, Dumitru Bunoiu, dascălul Nicolae Slivilescu, Nelu Vasile, Horațiu Mălăieles, Virgil Cercelar, ș.a.

De remarcat excelenta grafică a volumului, asigurată de prof. Grigore Haidău, Florin Gheorghiu, Șuță Aurelian Iulius și Iris Dobrescu, precum și presărarea acestuia cu câteva fotografii de suflet ale poetului.

Poetul dedică acest volum de versuri soției sale Nicoliza, fiicelor Ariadna-Domnica și Casiana-Irina precum și nepoților săi Iris-Georgia, Aron, Alma-Sofia și Elias.

În partea finală a volumului putem lectura și un “Portret de autor. Doru V. Fometescu”, un nume care cu siguranță poate fi considerat a fi predestinat pentru a “Dăruia Vieții Farmec”, un medic și un om dăruit total familiei, profesiei, culturii, tradițiilor, satului și, nu în ultimul rând, poeziei.

Doru V. Fometescu se situează în continuarea unei tradiții ilustre, aceea a medicilor scriitori sau scriitorilor-medici din literatura națională și... universală. Putem exemplifica constatarea afirmativă cu nume reprezentative indeosebi pentru genurile prozei și dramaturgiei și mai puțin pentru cel al poeziei. Doru V. Fometescu este eminent prin viziune, problematică și stil, o ființă poetică, introvertită, dar și exuberantă, esențialmente lirică. Omniprezent, inițiativ și inventiv în domeniul vast și generos al culturii, literaturii și artei gorjene, scriitorul Doru V. Fometescu se manifestă dezinvolt și original în ipostaze multiple prin activități și societăți menite să implice finalități și semnificații profunde de ordin ontologic, gnoseologic și mitologic, concretizate printr-un discret și incitant spectacol al personalității sale. (...)

Ion Trancău, 10.05.2014

De asemenea volumul cuprinde și un grupaj de referințe asupra operei de până acum a poetului, semnate de prof. dr. Ion Mocioi, Ion Căpruciu, Alex Gregora, prof. dr. Ion Popescu-Brădiceni și prof. Ion Trancău. Un volum de maturitate poetică, de meditație profundă asupra vieții, un volum cu semnificative poetice asupra stării societății, care cu siguranță că îl vor încânta și îndemna spre reflecție adâncă pe orice cititor, avizat sau

mai puțin avizat.

În final subliniem faptul că poetul Doru V. Fometescu este membru activ al Asociației Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni "Al. D. Șerban" din Târgu-Jiu, cu implicare în activitatea acesteia și în apariția revistei de literatură, arte și istorie culturală "Spicon". Folosim acest prilej pentru a-i adresa felicitări pentru acest nou volum, pentru munca sa de creație și îi urăm succes deplin în viitoarele sale proiecte scriitoricești.

Vicotor T.

versuri din volumul - "OMUL TAINIC, PUR ȘI SIMPLU"

Răsfirări de gând ales

Pur și simplu, omul tainic
Reticent la iarmaroc
Se dezvălui ca spic
Printre brazde cu noroc

Pur și simplu, omul tainic
Plătește la cer, tribut...
Timpul se răsfrânge grabnic
Și visul pare pierdut;

Pur și simplu, omul tainic
Dincolo de geamandură
Se destăinuie un pic,
Simte, tace și îndură!

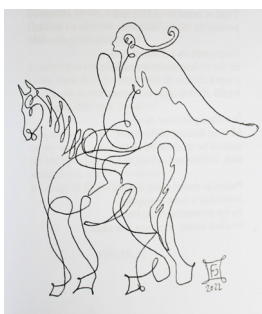
Pur și simplu, omul tainic
Ivind fragile zidiri,
Tăcut, uneori năvalnic,
E un leac la obidiri...

Cine sunt?!

Un dor multiplicat, refren
Care vine, când și când,
Pesemne, sunt un fenomen –
Fluid între Cuvânt și Gând

Un fapt ivit din ceva, rar –
Iubire ca un vis pierdut
În joc de ADN hoinar,
Un suflet dat cu împrumut

Un semn arzând, nu știu ce sunt,
Un om altruizând la zbor
Un fel de Odiseu, ce-nfrunt
Slobod avânt, intim fior!

Strop de poezie

Caut un sens aprins, înfiorat
De-a răsfira tăcerea din cuvinte
Subtil ofer acel suflet brăzdat
De farmec și iluzii, aspre ținte...

Într-un climat ușor dezariopat!?
Dă-mi Doamne, forță creativă
Să ies în lumină, plin de spor
Prin sevele iubirii, rodnicie-

Sărutul blând, cuceritor..
Cald încolțind nădejde vie,
Un semn solar ales la vis răzor
Acel puțin, stropul de Poezie!!

Prevestiri

Nu se mai leagă vis dintr-o privire,
Ba, dimpotrivă se prevestesc nori,
Căderi între năravuri și erori...
Zaceri prelungi fără tămăduire

Ne tot întindem cam provocator
Uitând fărăma vie de iubire,
Credința șchioapătă la biata fire
Și neamul de-abia simte sărbători...

Ceva se frânge jos la temelie.
Zănatec e imaginar ocult,
O spaimă biruie cum entropie
Și se răcește dorul de demult...

Vezi, păguboase timpuri rod vecie
Când cel mai rău se-arată lumii,
cult...

ANNA
ZORILĂ

Aș vrea să-ți spun...

SPECTACOLUL-IUBIRE al lui Marius Bodochi

Aș vrea să vă port cu mine tocmai în Inima iubirii... Apropiati-vă pleoapele, suspinați ușor, ca dintr-un dor fără sațiu, ascultați și căutați lumina. De abia atunci ne veți putea vedea cu adevărat! Aici, în Inima iubirii..., pare că rostește din tăcerea trupului său actorul Marius Bodochi, într-un prim schimb de gând-Privire cu publicul.

Alături de muzicienii Lucian Maxim și Alexandru Anastasiu, spectatorul este invitat la un recital extraordinar de poezie și de muzică, la un ideal de cultură pe care vechii greci îl numeau subtil mousikē.

Aș vrea să-ți spun... despre toate felurile de a iubi cu toată ființa, dar și de a detesta fără a înceta măcar să ai aceeași afecțiune față de ceilalți, despre cum geniul este mai puternic (uneori) decât o credință nativă, despre pasiuni care ne aparțin iluzoriu și despre cum suferința îmblânzește, înfrumusețează și salvează Lumea.

Vibrațiile muzicale se întrepătrund cu vocea profundă, inconfundabilă, familiară a lui Marius Bodochi, căci pare că își descoperă pandantul în cotlonul sufletesc al fiecărui spectator ce se agață cu fascinație de cuvintele-vârtej, care însuflețesc pereții Muzeului Județean din Târgu Jiu.

Întreaga manifestare artistică pare o zvârcolire de mare, atât de necesară unei existențe dogoritoare, și relevă, cu prisosință, că Poezia este percepută îndeosebi ca o supapă de golire a Frumosului și că ezoterismul pe care este fundamentată reprezintă doar o expresie de definire a unei conștiințe încarnate din Cuvânt.

Versurile eminesciene, stările uitate din

poemele lui Nichita, ale lui Pușkin sau un Shakespeare sempitern, parcă reconfigurarează traseul de la Om la Om, îl micșorează și transpune ființa într-o pură Emoție.

Treapta culminativă a discursului artistic este redată prin monologul lui Antonio Salieri, într-o demonstrație uluitoare de forță interioară, de contopire și de trăire umană în fața adevărului propriu și a unui dezacord impresionant între Artist și Divinitate. Intimitatea dintre omenesc și ceresc pare obnubilată. Salieri convinge auditoriul că are dreptate să primească talentul lui Mozart în schimbul devoțiunii sale imperturbabile în fața lui Dumnezeu. Există vreo durere mai chinuitoare decât aceea că Tatăl tău Te-a trădat? În fața cui te vei mai închina acum?

Tăcere. Sunetele lor par ale noastre acum. Stâlpii cu șerpuiți antice dau impresia că sprijină Cerul. Din trupuri se scurge apă, lumină și poezie. Spusele lor s-au împlinit. Am ajuns în Inima iubirii...

„Aș vrea să-ți spun...”
Spectacol cu muzică și poezie

DATA:
12 iunie

ORA:
19:30

Muzeul Județean Gorj
„Alexandru Ștefulescu”

Invitat special
Marius Bodochi
Alexandru Anastasiu & Lucian Maxim
Percuționiști ai Orchestrei Naționale Radio
Manager: Mariana Ghițulescu

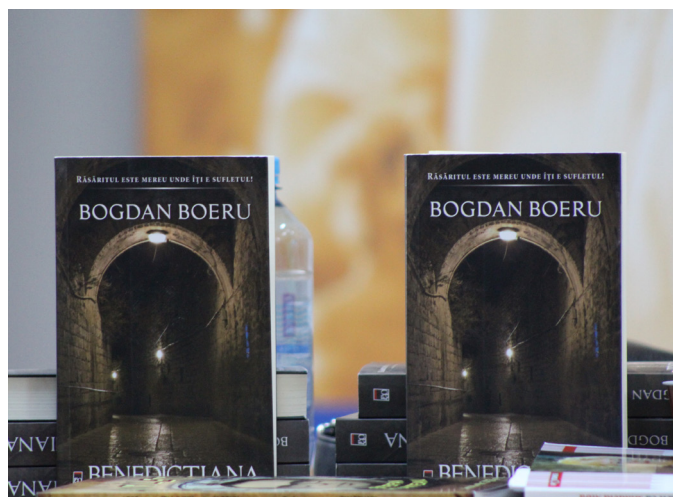
Primăria și Consiliul Local al Municipiului Târgu Jiu Teatrul Dramatic „Elvira Godeanu” Rezervări:
0765051178 - 0736647432

de libris

BOGDAN
BOERU

BENEDICTIANA

Aș pleca în descrierea romanului de la cuvântul ARABESC procedeu stilistic care realizează un mod de exprimare prin exces de ornamente, cu precizarea că la Bogdan Boeru el reprezintă nu un exces, ci o abundență de detalii binevenite menite să creeze, să construiască de fapt în gândul cititorului acea lume în care se desfășoară subiectul, datele istorice, geografice, toponimice, teologice – sacrale, militare și sociale dezvoltă acea hartă tridimensională în care se regăsește în timp și spațiu ca participant. Documentarea minuțioasă pentru toate acestea dezvăluie o cantitate de muncă impresionantă și onorantă pentru autor, ceea ce denotă și un respect față de această creație într-o oarecare măsură de nivel epopeic așa cum veți observa prin prezența faptelor eroice, legendare sau istorice, dominate adesea de personaje extraordinare sau supranaturale. Ca actori principali aflăm nume precum -

AETHERIA DE LOCASANCTA: o pelerină - apriție sacra

DAWUD AL-HAKIM: exponent caracteristic al

uneia dintre părți aflate în conflict, dar diferit prin ponderare în atitudine, crescut cu dragoste de învățatură, studiind filosofi greci și latini)

JACQUES DE BOANERGES: Magistru Templier - fiu al tunetului datorită temperamentului fierbinte și impetuos, porecla aplicată de Isus lui Iacov și Ioan în Marcu 3:17)

MATILDA DE MELITENE: o nobilă misterioasă denumită Doamna de Caolin

ADEMAR DE CAYMONT: senior al Benedictianei CAVALERUL TEMPLIER WALTER-SCOȚIANUL și

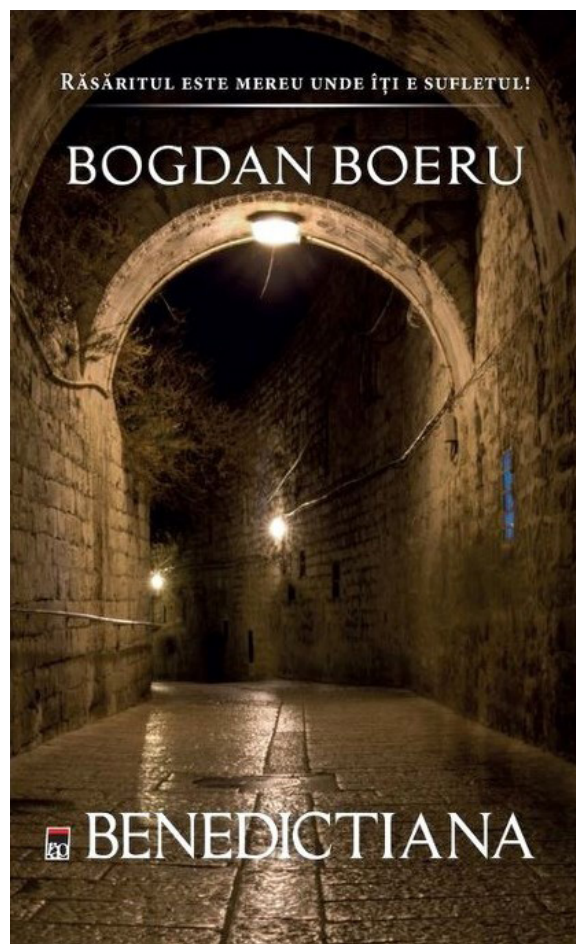
ZHIVA: care face trimitere la Shiva este zeul distrugerii din cultura indiană dar care este văzut ca o forță pozitivă a Universului, deoarece distrugerea este, în hinduism, urmarea firească a creației.

Și nu în ultimul rând ÎNGERUL DE LUMINĂ cel care o aduce în acea lume pe Zhiva - prezicătoarea și purtătoarea de mesaj a acestuia

BENEDICTIANA, pot afirma că este așadar o carte valențe multiple - istorică, spirituală, de aventură și ficțională - toate aceste elemente fiind foarte bine concertate într-un fir epic cursiv prin prezentarea succesivă a celor două planuri politici și religioase aflate în contradicție sau în dialog așa cum se va observa spre final, atunci când în fața supranaturalului oamenii fac front comun.

O carte cu accente filosofice, care îți stârnește întrebări existențiale, spirituale sau chiar ezoterice.

Ultimul capitol poartă titlul Ouroboros (simbol antic asemănător unui șarpe sau dragon care își înghite propria coadă formând cu ajutorul corpului un cerc) care

simbolizează unitatea primordială, ciclul nefârșit al timpului și al universului. De altfel șarpele, alături de alte simboluri sacre apare ca leitmotiv al parcursului.

„Sacru este o lume a simbolurilor și să știi să operezi cu simbolurile nu e chiar la îndemâna oricui. Relația noastră cu sacru a traversat milenii, plecând de la adorație și ajungând la ignorare, în societatea noastră consumeristă.” (...) Îmi place să cred că „Benedictiana” oferă o experiență imersivă în lumea pe care am imaginat-o și că cititorul va reuși să trăiască experiențele personajelor, pentru ca, odată revenit în lumea lui palpabilă, să rămână cu o idee frumoasă, cu un gând, poate nu cu răspunsuri, cât mai cu seamă cu întrebări numai bune de pus ca să înțeleagă contemporaneitatea.” Stela Călin <https://citestema.ro/>

„Ierusalimul nu este doar locul unde este cetatea ierusalimului. Călătoria nu înseamnă doar spațiu. Înseamnă și timp, iar dacă spațiul fizic poate fi înălțat către sferele infinite ale sacrului, prin cuvintele sfinte, atunci și timpul poate fi depășit astfel. Cuvântul poate face minuni, știi? El creează, dar și distruge. Fără distrugere, nu există fundament pentru o nouă creație. El înfrumusețează, dar îți și

împovărează. Unele lucruri, dezbrăcate de zorzoane inutile, se arată în cea mai strălucitoare simplitate. De aceea există cuvânt pentru frumusețe, dar și pentru zorzon.”

„Te poți rătăci în propriul suflet, în propria minte, în iluziile altora, în canoane, în sânge și arme, iar dacă izbutești să te întorci, nu mai ești om întreg. Însă cea mai frumoasă dintre rătăcirii este cea printre rândurile unei cărți.”

VIOREL SURDOIU

PRO MEMORIA

PETRU
RADULEA

300 de ani de la moartea domnitorului Moldovei - Dimitrie Cantemir

Dimitrie Cantemir (n. 26 octombrie 1673 – d. 21 august 1723), a fost domnul Moldovei în două rânduri (martie-aprilie 1693 și 1710-1711) și un mare cărturar al umanismului românesc.

Tatăl său a fost domnitorul moldovean Constantin Cantemir iar mama sa a fost Ana Bantaș care era descendenta unei familii de boieri din Lăpușna.

Părinții săi s-au ocupat și au asigurat o educație aleasă atât lui Dimitrie cât și fratelui său Antioh. Dimitrie Cantemir a avut înclinație spre studiu încă de mic copil, moștenită de la mama sa, fiind un elev silitor. Familia sa a invitat la Iași, pentru educarea copiilor săi, dascăli dintre cei mai instruiți din țară și din străinătate. Astfel Dimitrie Cantemir l-a avut ca dascăl pe călugărul grec Ieremia Cacavelas, venit tocmai din Insula Creta, un renumit teolog poliglot, filosof, și predicator care studiasse la universitățile din Leipzig și Viena și cunoscător al limbilor greacă, latină, italiană și germană. Acest dascăl a însuflețit și a influențat dezvoltarea intelectuală și formarea personalității lui Dimitrie Cantemir ca om de cultură.

La Iași, până la plecarea sa ca ostatic la Poarta Otomană, Dimitrie Cantemir căpătase cunoștințe temeinice. Astfel, în afară de instrucția obișnuită care era dată pe atunci copiilor de boieri (citire, scriere, socotit, cunoștințe elementare de religie creștin-ortodoxă), tânărul Dimitrie mai studiasse și limbile slavă, greacă și latină, precum și teologia, ș.a.

În 1688, la vârsta de 15 ani, Dimitrie Cantemir este trimis la Istanbul pe lângă curtea sultanului în calitate de ostatic, pentru a garanta ascultarea tatălui său față de Înalta Poartă, ca domn al Moldovei.

Aici, Dimitrie Cantemir își continuă studiile

atât la Înalta școală a Patriarhiei din Constantinopol, cât și la diverși profesori particulari de formație culturală europeană și orientală. În timpul șederii sale îndelungate (circa 22 de ani cu mici intermitențe) în capitala Imperiului Otoman, Dimitrie Cantemir a manifestat un mare interes față de istoria, cultura și civilizația orientală, studiind totodată filosofia, logica, teologia, geografia, istoria, muzica, medicina, folclorul, limbile occidentale și orientale (turca, persana, araba), desenul, arhitectura, arta militară, ș.a.

În anul morții tatălui său (1693) Dimitrie Cantemir a fost proclamat domn al Moldovei după modelul lui Constantin Brâncoveanu, însă Poarta nu l-a confirmat în domnie.

În anul 1699 Dimitrie Cantemir se căsătorește cu Casandra, fiica domnitorului muntean Șerban Cantacuzino.

Rămâne în capitala Imperiului Otoman până în anul 1710. Ajunsese de vorbea fluent nouă limbi străine, respectiv: latină, greacă, turcă, persană, arabă, italiană, slavonă, germană și franceză.

La 23 noiembrie 1710 este numit domn al Moldovei de către Înalta Poartă, dar a dus o politică antiotomană și imediat a trecut de partea rușilor cu care a încheiat un tratat secret punând astfel bazele unei alianțe și a pregătit țara pentru război. În baza tratatului moldo-ruș, Petru cel Mare, țarul rușilor, a efectuat o vizită la Iași unde a fost primit călduros de către moldoveni.

În aceste condiții, turcii au mobilizat o armată turco-tătară de circa 200 de mii de războinici cu care au trecut Dunărea, bătălia decisivă cu oastea ruso-moldoveană care număra doar ceva peste 40 de mii de oameni, fiind dată la Stănilești, pe valea Prutului. Lupta s-a

încheiat în favoarea turcilor, iar rușii au acceptat condițiile de pace. Petru cel Mare s-a retras, urmat fiind de domnul Moldovei împreună cu 24 de boieri care îl sprijiniseră în luptă însoțiți de peste 4000 de cosângeni care au părăsit Moldova și au luat drumul pribegiei spre Rusia.

Dimitrie Cantemir și familia sa cu mai mulți boieri, slujitori, militari ș.a., în număr de circa o mie, dintre cei plecați inițial, au rămas pentru totdeauna în Rusia. Atât Dimitrie Cantemir, cât și alți refugiați au primit moșii și unele drepturi nobiliare rusești.

În iarna anului 1711-1712, în drum spre locul de destinație, Dimitrie Cantemir suferă o grea pierdere. I se stinge din viață soția Casandra – o femeie deosebit de cultă și înțeleaptă, precum și unul din fii. În cele din urmă, Dimitrie Cantemir primește moșii în apropiere de Moscova unde întemeiază un sat – Dimitrievka, precum și unele averi imobile în Moscova și Petersburg. Totodată primește titlul de Alteță Serenissimă și devine sfetnic al țarului Petru cel Mare. Aici se ocupă mai multă vreme de treburile sale cărturărești, de educația și instruirea copiilor, mai ales a lui Antioh (născut în 1709 la Istanbul), precum și de treburi gospodărești, construind chiar și o biserică la Moscova după un proiect propriu.

În lunile de iarnă când se afla mai mult în casele din Moscova, Dimitrie Cantemir studiază și lucrează intens la mai multe din operele sale începute cu ani în urmă, fie în Moldova fie la Istanbul. Totodată are o corespondență densă cu țarul, cu alți demnitari ruși, cu oameni de știință, în special germani, prin intermediul cărora devine cunoscut în mediile științifice și academice din Germania, în special la Academia de Științe din Berlin, al cărei membru titular este ales în anul 1714.

Dintre operele cărturarului Dimitrie Cantemir amintim: "Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea" scrisă în limbile română și greacă și tipărită la Iași în anul 1698 din porunca fratelui său Antioh Cantemir care era domnitorul Moldovei la acea vreme; "Istoria de nezugrăvit a științei sacrosante" (1700) – lucrare filosofică; "Istoria ieroglică" (1703-1705), un roman alegoric, politico-social și autobiografic, cu o serie de oameni și împrejurări din Principatele Române din acea epocă, scris la Constantinopol; "Istoria Creșterii și Descreșterii Imperiului Otoman (1714-1716); "Descriptio Moldaviae" (1714-1716) scrisă în latină la cerea Academia din Berlin; "Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor" (1719-1722) scris în

latină și tradus apoi de către autor și în limba română; și multe altele. După decesul soției sale, în Rusia se căsătorește cu una din cneaghelele ruse – Anastasia Trubețkaia.

În anul 1719 Dimitrie Cantemir devine senator și unul dintre cei mai apropiați consilieri ai lui Petru I în probleme de politică orientală a Imperiului Rus, iar în timpul campaniei "persane" din 1722-1723, Dimitrie Cantemir a fost șeful cancelariei imperiale de campanie și unul dintre sfetnicii intimi ai țarului.

La scurt timp după întoarcerea din campanie, după un drum greu și plin de primejdii, suferind fiind de diabet zaharat, starea de sănătate a lui Dimitrie Cantemir se agravează și se stinge din viață la 21 august 1723 la moșia sa Dimitrievka, Rusia, fiind înmormântat în biserica construită de el la Moscova, cu hramul "Sfântul Nicolae".

În anul 1935, la inițiativa lui Nicolae Iorga, după 212 ani de la moartea sa, osemintele domnitorului Dimitrie Cantemir au fost dezgropate și aduse în țară, prin portul Constanța, și reînchinate la Biserica "Trei Ierarhi" din Iași. Pe drumul de la Constanța la Iași, clopotele bisericilor au bătut anunțând, prin glasul lor, întoarcerea rămășițelor pământești ale Domnitorului Dimitrie Cantemir pentru odihnă veșnică în pământul țării sale.

În memoria domnitorului moldovean, omului de știință și cultură de talie mondială, Dimitrie Cantemir, sculptorul Ion Irimescu a sculptat un bust din bronz așezat pe un soclu din beton, placat cu marmură și amplasat în București, la intersecția Bulevardului Dimitrie Cantemir cu Bulevardul Mărășești.

Dimitrie Cantemir a rămas în istorie ca un domn literat, istoric, om de știință și cultură de talie mondială.

(prof. Petru Rădulea, membru fondator al Asociației Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni "Al. D. Șerban")

Surse bibliografice:

1.Hentea Călin, Mereu nerostita istorie a luptelor românilor din antichitate până în zilele noastre, ediția a I-a, Editura Cartier istoric, Chișinău, 2018;

2.Candrea A., Adamescu Gh., Dicționar enciclopedic ilustrat, Editura Saeculum I.O., București, 2010;

3.<https://cantemir.asm.md/dimitrie/biografi>;

4.https://ro.wikipedia.org/wiki/Dimitrie_Cantemir

HISTORIA

ONISIFOR
OLARUISTORICUL BISERICII MONUMENT ISTORIC DIN CÂRBEȘTI,
CU HRAMUL "SFINȚII VOIEVOZI MIHAIL ȘI GAVRIL"

Biserica monument istoric cu hramul "Sfinții Voievozi Mihail și Gavril" este situată în fostul sat Văleni, astăzi satul Cârbești. "Ea se află așezată spre răsărit de sat la circa 120 metri depărtare de șoseaua ce leagă satele Cârbeștii din vale cu Cârbeștii din deal. A fost construită pe un dâmb sub poalele dealului Mila, în loc păduros, în stânga drumului ce duce din sat, în sus în dealul Mila. El este pe dunga unei văi, numită în partea locului ogaș, iar local i se mai spune, ogașul de la Pătruț. În jurul împrejurării terenului său, în părțile de Răsărit și Miază-Zi este pădure, iar în părțile de Miază-noapte teren arabil și Apus teren viran cu salcâmi mari pe el și drumul dealului. Nu se cunoaște anul construirii ei. Tradițional ar fi anul 1780, dar satul Cârbeștii din vale fiind mult mai vechi, socotim că și data construirii bisericii este mult mai veche".

1.1. Elemente de arhitectură a bisericii

"Forma bisericii este de corabie cu tindă în față. A fost construită din lemne de stejar, numite la noi bârne, cioplite frumos cu secura și barda. Cosoroabele de sub strașină sunt frumos înflorate cu dalta și chisărul. Stâlpii de la tindă în număr de patru sunt frumos ornamentați. Biserica a fost admirabil de bine încheiată de mâini iscusite și este unică, poate, în felul ei prin părțile locului. Temelia de sub ea a fost lucrată din piatră de râu, numită în partea locului bolovani și cărămidă mai mare, ceva mai mare decât cea de sobă, dar bine lucrată de oamenii

din sat și bine arsă. Tavanele de la tindă și pronaos ca și boltele de la naos și altar au fost lucrate din bârne solide de stejar bine cioplite cu secura. La fel și căpriorii acoperișului sunt foarte solizi și frumos ciopliți împreună cu lănteții de sub scândură. Toți sunt din lemn de stejar. Acoperișul a fost făcut din scânduri de stejar sparte cu barda, având lungimea de un metru și zece centimetri și lățimea între 15-20 centimetri".

"Deasupra de pronaos este turla bisericii, care ține loc și de clopotniță. În ea este așezat clopotul bisericii. În fața turlei la colțul acoperișului partea de apus, deasupra ei și la colțul acoperișului partea de răsărit este câte o cruce de lemn, încheiate tip vechi – bătrânesc".

Fotografia de ansamblu a bisericii, precum și fotografia pridvorului cu evidențierea detaliilor constructive sunt prezentate în continuare.

Biserica monument istoric "Sf. Voievozi" din Cârbești: vedere de ansamblu.

Biserica monument istoric "Sf. Voievozi".

Tinda și scara de acces în ea detalii de construcție și patea din stânga intrării în biserică, cu scara de acces în podul bisericii.

"La anul 1863 această biserică a fost ten-cuită peste tot cu var și nisip și drișcuită atât în interior, cât și în exterior. În anii 1868-1869 a fost zugrăvită în interior în altar și naos, iar în tindă la intrarea în biserică a fost zugrăvită scena -raiul și iadul- care se păstrează până astăzi, simbolizând înfricoșata judecată și dreapta răsplată a oamenilor și sufletelor".

Deasupra ușii la intrarea în biserică stă scris - Restaurată 1945-1951. Urcarea în pod se face prin tindă pe o scară lucrată din lemn de stejar, iar din pod, la turlă și clopot, se urcă tot pe o scară lucrată din lemn de stejar.

Tinda Bisericii monument istoric din Cârbești. Se observă cei patru stâlpi de susținere, frumos ornamentați și pictura peretelui din tindă bisericii unde este zugrăvită scena Raiul și Iadul care se păstrează și în prezent.

Revenind la arhitectura bisericii se mai fac următoarele mențiuni: "Cele trei cruci de lemn, adică cea de sub turla bisericii la colțul acoperișului din față spre apus, cea de pe turla bisericii și cea de la colțul acoperișului

Crucea cu două brațe din fața clopotniței

bisericii, sus partea de răsărit, au câte două brațe.

Cosoroaba bisericii din partea de M.Zi, înflorată, cu trei rânduri de zimți-flori și modul în care sunt prelucrate la și capete unele bârne ale bisericii.

Cele două cosoroabe laterale lungi de sub acoperiș părțile M. Zi și M. Noapte înflorate, au câte trei rânduri de zimți - flori, cea din față are două rânduri, adică cea de la apus. Iar în partea de răsărit la altar, încheieturile bârnelor lucrate frumos la capete, sînt făcute bisericeste. La tindă în afară de cei patru stâlpi înflorați, mai sînt doi stâlpi la încheieturile tinzii cu pronaosul".

"La această biserică a existat încă de la construirea ei scaunul de judecată. El este format dintr-un lemn lung de stejar cioplit frumos cu securea și așezat în partea de M. Zi de-a lungul peretelui bisericii sub streășină. Acel lemn lung de stejar din cauza intemperiilor vremii a putrezit, fiind înlocuit în anul 1950, de către paroh cu altul.

În vechime acest scaun de judecată și-a avut un rol foarte mare. Pînă la apariția juraților sau Consiliilor de împăciuire din cadrul fostelor primării și apoi a judecătoriilor de ocoale, toate pricinile dintre oameni se judecau la acest scaun de judecată în duminici și sărbători, de către bătrânii satelor în frunte cu preotul și învățătorul. Această bîrnă lungă de stejar mai era așa cum este și azi locul de odihnă al credincioșilor după ieșirea de la biserică”. În imaginea cu Biserica monument istoric din Cârbești (vedere de ansamblu) este acest scaun de judecată este ușor identificabil în partea de M. Zi a bisericii, de-a lungul peretelui acesteia, sub streșină.

1.2. Descrierea interiorului bisericii. Pictura și iconografia acesteia

Înainte de a trece la descrierea interiorului bisericii și la prezentarea picturii și iconografiei bisericii, așa cum le prezintă Dumitru Gr. Alexandrescu în însemnările întitulate “Monografia parohiei Cîrbești”, document aflat în manuscris, trebuie spus că acestea se referă la perioada de început a bisericii.

“Biserica este compusă din: tindă pronaos, naos și altar. La intrarea în biserică este o singură ușă de brad avînd deasupra o ferestruică cu un singur ochi de geam. Pronaosul este despărțit de naos printr-un perete lucrat din bârne de lemn stejar, avînd în dreapta și în stînga câte o ferestruică fără geam numite firize și un loc liber fără ușă, pentru intrarea în naos, care se desparte de altar tot printr-un perete lucrat din bârne de lemn stejar, avînd în centru Ușile Împărătești, iar în dreapta și în stînga locul ușilor diaconesți, fără uși, ci numai cu perdele” .

“Naosul are două ferestre, una în dreapta și alta în stînga, în fața cărora aflîndu-se cele două strane pentru cantori lucrate din lemn după tipul vechi. Tot în naos sunt cele zece strane pentru bărbați, cinci în dreapta și cinci în stînga, lucrate din lemn de stejar. [...] La intrarea din pronaos în naos, în dreapta și în stînga, se află cele două jețuri arhieresti lucrate din lemn de stejar. În stînga jețului arhieresc se află cele două steaguri bisericesti pictate, unul cu Botezul și hramul bisericii “Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” și celălalt cu Botezul și Pogorârea Sfântului Duh” .

Piciorul Sfintei Mese din altar, în formă de potir de floare.

În altar, în centru, este Sfânta masă lucrată din lemn cu piciorul tot din lemn, în formă de potir de floare, unic în felul lui.

Sf. Masă cu obiectele care se află pe ea în timpul slujbei și două cruci care se află pe Sf. Masă. Cea din stînga este din lemn și este cea care a existat de la începutul bisericii.

Pe Sfânta Masă se găsesc cele necesare slu jirii celor sfinte, adică: Sfântul Antimis, două Sfinte Evanghelii, un leturghier, Sfânta Cruce, Chivotul (biserică avînd un etaj-N.A), două sfeșnice metal și două din sticlă. Sfânta Cruce, din lemn, este unul din obiectele de cult care datează încă de la începuturile funcționării bisericii, după spusele Pantelimon Birceanu. În spatele Sfintei Mese este crucea cu Răstignirea și candela de metal anexată ei. În spatele ei se află crucea cu Răstignirea.

Sf. Antimis este o bucată de mătase roșie ce are cusută în partea de sus, în mijloc, părțile din moaștele unui sfânt mucenic. Pe Antimis este imprimată icoana Punerii în mormânt a Mântuitorului, dar și icoana Cinei cea de taină. În colțuri sunt pictați cei patru evangheliști, Luca, Matei, Marcu și Ioan.

Pe Antimis, sub imprimarea icoanei ce reprezintă Cina cea de taină, scrie: Cu hramul Sfântului Duh a fost sfințit acest Antimis de noi I. P. S. Dr. IRINEU-Mitropolitul Olteniei în anul Mântuirii 2010 luna Oct Ziua 26 și s-a dat bisericii cu hramul Sfinții Arhangheli din Cârbești. Semnătura: Irineu

“În stânga Sfintei Mese se află Proscomidia lucrată din cărămidă și deasupra având o placă din beton. Pe ea se găsesc sfintele vase: potirul, discul, steluța și lingurița pentru împărțășit, pocrovețele și două sfeșnice de metal. Deasupra ei, spre răsărit, este o candelă de metal și rânduiala Sfintei Proscomidii în ramă și geam” .

Revenind la organizarea interioară a bisericii, se știe că naosul se desparte de altar prin catapeteasmă, care este un perete lucrat din bârne de lemn de stejar, având în centru Ușile Împărătești, iar în dreapta și în stânga locurile pentru Ușile Diaconești, aceste uși fiind înlocuite cu perdele. O sumară descriere și o fotografie sunt prezentate în continuare.

“Deasupra icoanelor cu sfinții apostoli este o scândură lungă din lemn cu nouă proci, iar deasupra ei este o cruce din lemn cu Răstignirea având de o parte și de alta icoanele cu Maica Domnului și Sfântul Ioan Evanghelistul. Deasupra celor patru icoane împărătești sunt cele patru candelice metalice, iar sus la răstignire candela cea mare. În fața icoanelor Împărătești sunt cele patru sfeșnice din lemn”.

Să trecem acum la prezentarea iconografiei existente în pronaosul, naosul și altarul bisericii monument istoric, așa cum se prezenta aceasta în anul 1980 și cum este consemnată în însemnările preotului Dumitru Gr. Alexandrescu.

“Pictura acestei biserici lucrată în vopsele și lac destul de bine, ca și icoanele pictate pe

Vedere parțială a catapetesmei de astăzi.

lemn cu ipsos, se prezintă în felul următor: în tindă la intrare înfricoșata judecată, având în dreapta iadul și în stânga raiul. Această pictură se păstrează așa cum a fost lucrată în anii 1868-1869, dar cu unele deteriorări din cauza intemperiei vremii. Pronaosul nu este pictat, dar în el se găsesc următoarele icoane: În dreapta: Mântuitorul, Sfântul Arhanghel Mihail, Sfântul Spiridon și Sfântul Dumitru pictate pe lemn și ipsos. Aici se mai găsește icoana cu Mântuitorul pictată pe lemn, în format mai mic. Ea a fost predată bisericii de fosta școală primară din Cârbești împreună cu Sfânta Mahramă. În stânga se află următoarele icoane: Maica Domnului și Sfântul Ioan Botezătorul pictate pe lemn și ipsos. Tot aici se mai găsesc două icoane mai mici cu ramă și geam. Sfânta Mahramă și Iisus în biserică la vârsta de 12 ani, această icoană fiind donată bisericii de enoriașa Bogdan V. Maria. Tot în pronaos se mai găsesc un număr de 10 icoane cu ramă și geam donate de unele enoriașe ale parohiei în anul 1979” .

“Naosul a fost pictat astfel. La intrare în el deasupra ușii este chipul bisericii. Sus pe boltă este Maica Domnului cu Iisus Mântuitorul și cei patru sfinți Evangheliști: Matei, Marcu, Luca și Ion cu simboliele lor. Pe peretele din dreapta este pomelnicul de vii al ctitorilor restaurării bisericii 1945-1951 și Sfinții: Gheorghe, Spiridon și Nicolae. Pe peretele din stânga este pomelnicul morților ctitorilor amintiți mai sus și arhangheli Mihail și Gavril, Cuvioasa Paraschieva și Sfântul Ioan Botezătorul. La intrarea în Naos, în dreapta, deasupra jețului Arhieresc este așezat Portretul Prea Fericitului Patriarh Justin în ramă și geam, iar în stânga, tot dea-

supra jețului Arhieresc este icoana Sfântului Nicolae în ramă și geam” .

“Catapeteasma are icoanele portative pictate pe lemn cu ipsos. Începând de jos în sus ele prezintă această așezare. În dreapta ușilor Împărătești icoanele: Mântuitorul și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril-hramul bisericii, în stânga ușilor Împărătești icoana Maica Domnului cu pruncul Iisus în brațe și doi sfinți Nicolae și altul fără nume scris. Sub aceste patru icoane Împărătești este așezată câte o scândură de lemn format dreptunghiular, având pe ele zugrăvite în roșu-flori. La mijloc sunt ușile Împărătești având pictate pe ele Buna Vestire. Deasupra este o scândură lungă cu flori pe care sunt fixate cele patru candelă de metal ale celor patru sfinte icoane Împărătești. ”

“Pe această scândură sunt fixate cu clemă carpete de culoare albastră, având pe ele pictate îngeri. Deasupra acestei scânduri sunt așezate icoanele praznicare, având în mijloc Cina cea de Taină pictură nouă făcută în ianuarie 1951 de către domnul maistru pictor Iosif Keber din Tg Jiu având în dreapta așezate icoanele: Învierea lui Hristos, Schimbarea la față, Înălțarea, Sfânta Treime și Adormirea Precestei, iar în stânga: Dum-nica Floriilor, Botezul lui Hristos, Stretenia , Nașterea lui Hristos, Buna Vestire, Obrejenia și Nașterea Precestei. Urmează o scândură cu flori și icoanele sfinților apostoli, având în mijloc pe Iisus Hristos. În dreapta sunt așezate icoanele: Pavel, Ioan, Marcu, Matei, Vartolomei și Filip, iar în stânga: Toma, Luca, Simion, Iacov, Matei și Petru. Aceste icoane sunt despărțite între ele prin niște bucăți de lemn zugrăvite. Urmează o scândură lungă cu nouă proroci. Sus este crucea cu Răstignirea având în dreapta icoana Maicii Domnului și în stânga icoana Sfântului Evanghelist Ioan. Toate icoanele sunt pictate pe lemn cu ipsos. La crucea cu Răstignirea este o candelă de metal mai mare ca cea de la icoanele Împărătești” .

“În sfântul altar sus pe boltă este următoarea pictură: Dumnezeu, Maica Domnului cu Pruncul și sfinții arhangheli Mihail și Gavril. Pe pereții Răsărit și MiazăZi sunt pictați Sfinții Trei Ierarhi Vasile, Grigore și Ioan. În spatele Sfintei Mese este crucea cu Răstignirea, la care atârna o candelă” .

1. 3. Icoane vechi care au aparținut Bisericii monument istoric “Sf. Voievozi” din Cârbești

După prezentarea icoanelor existente în biserică și pe catapeteasmă, încă de pe vremea când a fost construită, dar și a picturii bisericii care datează din anii 1868-1869, trebuie subliniat faptul că din catapeteasma bisericii, așa cum se prezintă ea astăzi, originală este doar structura de lemn. Icoanele, care sunt în prezent pe aceasta, nu sunt cele de la începutul existenței bisericii. Și asta din două motive.

Un prim motiv se referă la faptul că, imediat după revoluție, biserica a fost ținta unor răufăcători care au pătruns în aceasta prin ferestruica din altar și au sustras o parte din icoanele aflate în biserică în scopul valorificării acestora. Până la urmă aceștia au fost identificați, iar o parte din icoane au fost recuperate. Un al doilea motiv se referă la faptul că icoanele originale, care erau pictate pe lemn, începuseră să se deterioreze, atât pictura cât și lemnul, acesta fiind atacat de carii, iar parohia neavând fondurile necesare pentru restaurare le-a dus în anul 2002 spre restaurare și conservare la Mânăstirea Polovragi. Informațiile acestea mi-au fost relatate de către preotul iconom stavrofor Pantelimon Birceanu, actualul preot al parohiei Cârbești.

Icoanele se află, alături de alte icoane și cărți vechi aduse spre păstrare numai din bisericile din Oltenia, într-un Depozit de carte și icoane (aici intră și crucile ce se găsesc într-o biserică, antimise și alte obiecte liturgice) al Mânăstirii Polovragi. Icoanele, pe care se pot vedea urmele găurilor mici și foarte numeroase, toate produse de carii, au fost supuse unui tratament chimic specific și sunt păstrate la o temperatură, dar mai ales umiditate, ale căror valori să le asigure o conservare pe o perioadă de timp îndelungată. Ele se află în grija unui conservator operativ al depozitului, acesta fiind Maica Mihaela Știopei, care lucrează aici încă din anul 1980. Obiectele din depozit sunt într-o perfectă ordine și sunt identificabile printr-un număr înscris pe etichete care sunt lipite în dreptul fiecărui grup de obiecte.

Mi-am aruncat ochii pe acestea și am constatat că toate reprezintă fragmente din istoria unor comunități din orașele și satele

Olteniei. O istorie care așteaptă să fie descoperită și să fie adusă în fața cititorului de astăzi spre a-și cunoaște trecutul și oamenii lui. Unii din aceștia, cu multă știință de carte, înalte fețe bisericești, cu studii în universitățile mari, de tradiție, ale Europei apusene, au scris importante lucrări, ani buni în limba slavonă, iar ulterior și în limba română, de început. Alții, au transpus în imagini, în icoane pictate pe lemn, pe pânză sau pe pereții bisericilor, chipuri ale unor vrednici apărători ai ținuturilor românești din cele mai vechi timpuri sau chipurile biblice ale ortodoxiei creștine care au întreținut vie credința în Dumnezeu și dragostea de locurile unde au trăit și trudit.

Foarte puțini sunt cei care vin astăzi să cerceteze aceste izvoare ale trecutului spre a-l aduce la lumină, după spusele Maicii Mihaela. Ținutul în care este amplasată Mănăstirea Polovragi te îndeamnă la rugăciune și la cercetare, la studiu. Dar cine mai are, astăzi, timp de studiu ? Studiul trecutului se descifrează greu și în timp, dar și cu multe privațiuni. Într-o lume modernă, în care evenimentele se desfășoară cu rapiditate, iar banul este scopul suprem, cine mai stă astăzi să studieze ? Am stat aici numai 4 ore, care nici nu știu când au trecut, doar să descopăr și să fotografiez vreo 12 icoane la care, timp de peste 150 de ani, câteva generații de locuitorii ai satului Cârbești s-au închinat și rugat în vremurile grele pe care istoria le-a adus în viața lor. Revenind la icoanele originale existente în biserica monument istoric din Cârbești, trebuie spus că la finele anului 1950 și începutul lui 1951 ele au fost supuse unui proces de restaurare, ca și pictura din interiorul bisericii, de către cunoscutul pictor gorjean Iosif Keber (n. 30 iulie 1897 – d. 19 aprilie 1989) și fiul său Adrian (n. 1923 – d. 1986). În continuare vor fi prezentate câteva din icoanele originale aparținând bisericii Monument istoric "Sfinții Voievozi" din Cârbești și aflate în păstrare la Depozitul de carte și icoane de la Mănăstirea Polovragi.

Biserica monument istoric „Sfinții Voievozi” din Cârbești încă se prezintă în stare acceptabilă, dar timpul continuă să lucreze la deteriorarea lentă a ei, iar atributul de monument istoric în loc să o salveze de la deteriorare mai mult o conduce spre acesta. O restaurare competentă, științifică, a ei se impune cât mai repede pentru a salva cel mai important monument istoric al comunei Drăguțești,

Icoana lui Hristos (XC) și Spatele icoanei; lemnul pe care este pictată icoana este deteriorat de carii

poate chiar singurul, celelalte trei, catalogate și ele monumente istorice, unul tot în satul Cârbești, iar celelalte două în satul Urechești, fiind într-o stare avansată de degradare.

Icoana Nașterea lui Hristos (XC)

Icoana Dumineca Florilor

Icoana Înălțarea lui Hristos (XC)

Icoana Învierea lui Hristos (XC)

CONTINUARE DIN PAG. 3

EVOCATIO

ALEXANDRU DORU ȘERBAN

În anul 1995 a înființat Societatea Umoriștilor Gorjeni și publicația ei „Hohote”.

Meritul lui Al. Doru Șerban este și acela că la îndemnul său mulți gorjeni au început să scrie, ajungând foarte recunoscuți astăzi : Titu Pânișoară, Nelu Vasile, ziaristul Claudiu Matei ș.a.

A fost inițiatorul „Sărbătorii Narciselor” în localitatea natală Preajba, ajunsă astăzi sărbătoare de agrement din luna mai a municipiului Tg-Jiu, la care sunt prezenți mii de participanți.

Inițiativa sa de organizare a „Sărbătorii Narciselor” în anul 1998, preluată după 3 ani de Primăria Tg-Jiu a avut consecințe deosebite pentru Preajba: s-au asigurat toate utilitățile edilitare (inclusiv pe ulițe), Poiana Narciselor a fost declarată monument al naturii, se amenajează în localitate un parc dendrologic, s-a amenajat un traseu auto-moto cros unde s-au organizat concursuri naționale, etc.

În anul 2008 a amenajat „Colecția Muzeală Preajba” în 2 încăperi ale fostului local al școlii primare, reabilitat total de Primăria Tg-Jiu.

În anul 2009 a fost între inițiatorii înființării Clubului vârstei a 3-a la Preajba.

Important este faptul că întreaga comunitate a localității Preajba îi recunoaște meritele lui Al. Doru Șerban, care este perceput ca o persoană pusă în slujba ei.

Creația literar-culturală și acțiunile în domeniu întreprinse l-au ajutat pe Al. Doru Șerban să treacă peste momente grele, atunci când sănătatea i-a fost pusă în pericol, începând cu anul 2004. Cărțile i-au alungat gândurile negre ale bolii și l-au întărit, făcându-l să biruiască, dând astfel dovadă de un foarte puternic caracter și stăpânire de sine.

Activitatea de creație a cercetătorului și scriitorului Al. D. Șerban

Activitatea lui Al. Doru Șerban este una complexă de la cea profesională (ca profesor suplinitor, profesor titular de română-franceză, prim-grefier și purtător de cuvânt în cadrul Procuraturii iar ulterior al Parchetului Gorj), la dimensiunea celei spiritul-culturală, care de fapt i-a adus și notorietatea, în domenii diverse precum cea de cercetare, scriitoricească, umoristică, istorică, culturală, publicistică, editorială, realizarea de emisiuni radio-tv, formator de opinie etc. și enumerarea ar putea continua. Simpla înșiruire a preocupărilor lui Al. Doru

Șerban, fără a căuta în adâncurile motivațiilor care l-au condus spre acestea, ne oferă imaginea unui om cu o sensibilitate sufletească deosebită, cu o cultură vastă, preocupat de istoria locurilor și a fenomenului cultural local, foarte muncitor, ambițios, de un mare angajament intelectual și fizic, altruist, creator de tendință și de o complexitate cum rar poți întâlni.

Al. Doru Șerban a publicat proză, poezie, epigrame, fabule, lucrări monografice, rezultatele cercetărilor sale etno-folclorice, lucrări cu conținut istoric și documentar, etc., ceea ce dovedește complexitatea activității și creației sale culturale, dar în același timp și științifice. O încercare de clasare, pe categorii de creație, a lucrărilor lui Al. Doru Șerban, ne poate conduce la următoarea grupare a lor (în ordinea alfabetică a titlurilor):

A). Creații literare:

Poezie: „Almanahul meu liric”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2011, 101 pag.; „Alesături” - versuri, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2007, 110 pag.; „Cronici tirănești” - versuri - trei ediții, ed. a I-a, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1994, 01 pag.; ed. a II-a în 1999; ed. a III-a în 2003; „Cu cercei de ghiocel” - versuri pentru copii, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2006, 59 pag.; „De-ale copilăriei”, versuri pentru copii”, Editura „Rhabon”, Târgu-Jiu, 2006, 55 pag.; „La noi în sat” - versuri, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1993, 78 pag.; „Rondelurile vinului” - versuri, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 2000, 43 pag.. **Proză:** „Anchetatorul” - povestiri, Editura „Spicon”, Târgu-Jiu, 1991, 112 pag; „Povestirile șatrei”, Editura „Rhabon”, Târgu-Jiu, 2004, 144 pag.. **Epigramă:** „Afurisisme piperate și rimate” - epigrame, Editura „Spicon”, Târgu-Jiu, 1990, 63 pag.; „Destinatarul cunoscut” - epigrame, Editura „Ager”, 1995; **Fabulă:** „Întâmplări pilduitoare” - fabule, Ed. „Ager”, Târgu-Jiu, 1993, 62 pag.; B). Cercetări

etnografice: „Calendarul credinței, datinilor și obiceiurilor românești”, coautor alături de Morega Ilie Dan, Vesclan Iulian și Roibu Gheorghe, Editura „Ager”, 1993; „Calendarul credinței, datinilor și tradițiilor din Gorj”, coautor alături de Valentina Șerban, ed. a I-a 2000 (178 pag); ed. a II-a, 2007; „Credințe, datini și obiceiuri din Gorj”, coautor alături de Valentina Șerban, 2004; „Cultură țărănească gorjeană - articole, studii, cercetări”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2007, 307 pag.; „Lăutari gorjeni din secolul al XX-lea”, coautor împreună cu Mischie Nicolae, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 2001, 234 pag.; „Lăutari și soliști din Gorj”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2006, 305 pag.; „Meșteșuguri tradiționale și meșteșugari gorjeni”, coautor împreună cu Mischie Nicolae, Editura „Rhabon”, Târgu-Jiu, 2003, 334 pag.; „Nașterea, nunta, moartea la gorjeni”, Editura „Scrisul Gorjean”, Târgu-Jiu, 2002, 172 pag.; „Obiceiuri și datini din Gorj”, coautor împreună cu Dan Ilie Morega, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2008, 116 pag.; „Rromii (țigani) din Gorj – considerații istorice și etnografice”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2005; „Uratul la gorjeni în vremea sărbătorilor de iarnă”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2009, 232 pag.;

C). Cărți tipărite în urma cercetărilor literare și publicistice: „Almanahul Eminescu la Florești”, coord., alături de Vasile Nelu, Poenaru Liviu, Gârbaciu Viorel și Andrițoiu Victor, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 2000; „Autori gorjeni și cărțile lor – dicționar”, coautor împreună cu Vasile Nelu, Editura „Măiastra”, 2007, 409 pag.; „Istoricul epigramei gorjene”, ed. a I-a, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1997; ed. a II-a, Editura „Scrisul gorjean”, Târgu-Jiu, 2006; „Istoricul tipografiilor și tipăriturilor din Gorj”, coautor alături de Vasile Nelu, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 2001, 143 pag.; „Panorama deceniului literar 1990-2000 în Gorj”, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 2001; „Scriitori gorjeni – file de dicționar”, coautor alături de Ion Tarbac, Ion Elena, Constantin Căruntu, Editura „Ager”, 1998, 187 pag.;

D). Lucrări culturale, istorice și monografice: „Almanahul Gorjului (microenciclopedie)”, coordonator alături de Vasile Nelu, Popescu Geo, Neguleasa Dan, Pânișoară Titu și Nichifor Gheorghe, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1999 - două ediții; „Din Gorj – articole, studii, cercetări”, Editura „Măiastra”, 2008, 414 pag.; „Drumuri spre mânăstirile Gorjului”, coautor alături de George Niculescu și pr. Serafim Vescan, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1997; „Drumuri, hanuri, târguri și bălciuri din Gorj”, coautor alături de Niculescu George și Gârdu Gheorghe, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 2000, 162 pag.; „Evenimente și personalități gorjene”, Editura „Rhabon”, Târgu-Jiu, 2004, 346 pag.; „Gorjul cultural. 1990-2005”, Editura

„Ager”, Târgu-Jiu, 2005, 310 pag.; „Jandarmeria în Gorj, 1850-2005”, coautor alături de Mirela Meche, 2006, 130 pag.; „Municipiul Târgu-Jiu, album monografic”, coautor împreună cu Sabin Cornoiu și Victor Briciu, Editura „Foton”, Brașov, 2007; „Partide politice actuale (1989-2008) din Gorj”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2010, 289 pag.; „Partide și politicieni gorjeni din perioada precomunismului”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2010, 241 pag.; „Personalități gorjene; adevăr, curiozități, anecdote, legende”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2011, 360 pag.; „Personalități care au fost în Gorj”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2009, 381 pag.; „Politicieni liberali din Gorj”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2010, 132 pag.; „Preajba – vatră de istorie și tradiții”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2006, 293 pag. și anexă de arbori genealogici; „Preajba- vatră de istorie și tradiții – monografie”, Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1998; „Revoluția din decembrie 1989 în județul Gorj”, ed. a I-a, 165 pag., ed. a II-a 189 pag., Editura „Măiastra”, 2009; „Strâmba-Jiu, 450 ani (micromonografie)”, coord., Editura „Ager”, Târgu-Jiu, 1998; „Târgu-Jiu – 600. Repere de ieri și de azi”, coordonator alături de Buneci Victor, Pânișoară Titu și Ion Șoldea, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2006, 597 pag.; „Vremelnice trecători prin Gorj”, Editura „Măiastra”, Târgu-Jiu, 2008, 391 pag.;

E). Scenariu de film: „Amintirile șatrei”, 2003; Distincții: Recunoașterea activității de cercetare și scriitoricească i-au adus lui Al. Doru Șerban, în decursul timpului, peste 90 de distincții, premii, înscrisuri și diplome ca semne ale recunoașterii muncii sale.

Dintre premiile și distincțiile cele mai importante cu care a fost răsplătit Al. Doru Șerban, amintim câteva: „Gorjeanul anului 2010” și a distincției „Diploma de excelență” acordate de Consiliul Județean Gorj (21 ianuarie 2011), la propunerea Asociației Autorilor de Carte Documentară și Științifică; Premiul Societății de Științe Istorice, (sept. 2010) pentru lucrarea „Revoluția din decembrie 1989 în județul Gorj”; Premiul național pentru etnografie și folclor, acordat de către Fundația Națională pentru Civilizație Rurală „Niște Țărani”, prin președintele acesteia renumitul scriitor Dinu Săraru. Premiul i-a fost acordat în data de 23.11.2003 pentru lucrările sale consacrate tradițiilor populare, studierii și valorificării datinilor și obiceiurilor din județul Gorj, făcându-se referire la lucrarea „Meșteșuguri tradiționale și meșteșugari din Gorj”, publicată în colaborare; Premiul spiritualității gorjene pe anul 2000 – pentru cercetarea civilizației tradiționale, acordat în cadrul „Galei Spiritualității Gorjene, de către Direcția Județeană Gorj pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național, în data de 7 mai 2001

apreciindu-i-se „temeritatea demersului de a prezenta tradiția noastră populară ca punct de pornire în reconstrucția prezentului”; Premiul „Ion Cănașoiu” pentru literatură acordat la 24 octombrie 2004 de către Consiliul Județean Gorj, pentru cea mai bună carte a anului („Povestirile șatrei”); Premiul de excelență pentru activitate culturală, acordat de Primăria Târgu-Jiu în data de 21 mai 2009 cu prilejul Zilelor Municipiului Târgu-Jiu, în semn de recunoștință pentru o bună colaborare și pentru sprijinirea activității instituției; Publicistul anului 1993, declarat de publicațiile gorjene pentru activitatea editorială, ziaristică și audio (colaborare cu Radio Oltenia Craiova); Premiul „Gorj nr. 1” – secțiunea „Carte frumoasă cinstei cui te-a scris”, acordat în data de 18 decembrie 2009 de către Antena 1 Tg-Jiu, pentru activitatea sa creatoare; Diploma de excelență pentru implicare culturală, acordată de Consiliul Județean Gorj în data de 22 decembrie 2009 cu ocazia lansării cărții „Revoluția din 1989 în județul Gorj”.

Despre opera lui Al. Doru Șerban, au făcut referire numeroase personalități în ale scrisului atât în volume cât și publicații: Datcu Iordan, Corbu George, Băleanu Sorin și Tudor Berca, Firan Florea, Pânișoară Titu ș.a., iar autorul acestei lucrări i-a dedicat volumul „Al. Doru Șerban. Viață și destin cultural”.

De asemenea referințe la scrierile lui Al. Doru Șerban au fost publicate, de-a lungul anilor, de un mare număr de scriitori în multe din publicațiile locale, regionale și naționale ale vremurilor. Dintre acești autori amintim pe: Popescu Sabin Lupu, Giorgi N., Fometescu V. Doru, Liviu Radu Bardan, Spiridon Popescu, Iancovescu G., Popescu Emanoil, Pânișoară Titu, Vasile Nelu, Popescu-Chebacea Ion, Drăgușanu Șerban, Manoniu George, Goci Aureliu, Dragoș Nicolae, Șoldea Ion, Radovan Andrei, Gogonea Vasile, Becherete Marius, Dănău Dumitru, etc.

Alexandru Doru Șerban s-a căsătorit în anul 1976 cu Valentina Diaconescu din Bălănești, profesoară de literatură română în învățământul gimnazial, iar după 1983 la Clubul Elevilor Tg-Cărbunești, apoi la Palatul Copiilor Târgu-Jiu unde a lucrat până în anul 2007.

Familia Valentina și Alexandru Doru Șerban au dat naștere unui băiat, Radu Ilie, născut la 22 octombrie 1977, care a urmat cursurile Școlii Generale nr. 4 Tg-Jiu, pe cele ale Liceului Agricol Bârsești – secția veterinară, iar în din anul 2002 este medic veterinar, ca urmare a absolvirii Facultății de Medicină Veterinară din cadrul Universității din Timișoara. De remarcat faptul că soția sa, Valentina, i-a fost alături scriitorului și omului de cultură Al. Doru Șerban în demersurile sale scriitoricești, l-a ajutat de nenumărate ori în sistematizarea materialelor, fiind primul

său cititor, corector și critic. De fiecare dată Al. Doru Șerban a apreciat efortul soției sale și i-a mulțumit inclusiv public în Argumentul cărților respective. Totodată, împreună au scris două cărți: „Calendarul credinței, datinilor și tradițiilor din Gorj” (2000) și „Credințe, datini și obiceiuri din Gorj” (2004).

După o prodigioasă activitate profesională, de cercetare, documentare și scriitoricească și după grea și îndelungată suferință a ultimilor ani de viață, scriitorul Al. Doru Șerban a plecat spre ceruri la data de 26 iulie 2011, lăsând în urma sa o operă cu valențe transdisciplinare și un cult al muncii asidue până în ultima clipă, o familie îndurerată și un curent literar care i-a urmat gândirea vizionară.

În anul următor, pe data de 28 iulie 2012, în organizarea Asociației Cercetătorilor și Autorilor Gorjeni de Carte Documentară și Științifică Tg-Jiu, a avut loc, la Preajba, cu acceptul familiei, ceremonia de dezvelire a unei plăci comemorative, la casa părintească a regretatului scriitor, documentarist și distins om de cultură gorjean Alexandru Doru Șerban. Cu prilejul omagierii a

65 de ani de la nașterea scriitorului, Asociația Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni, care poartă numele regretatului scriitor, a editat și a publicat volumul „Omagiu Aniversar – 65 de ani de la nașterea scriitorului Alexandru Doru Șerban”. De subliniat faptul că scriitorul a fost inițiatorul și fondatorul spiritual al Asociației Cercetătorilor și Autorilor de Carte Documentară și Științifică Târgu-Jiu și totodată președintele acesteia pentru o scurtă perioadă de timp, cât sănătatea i-a permis acest lucru. Ulterior, după decesul său, membrii asociației au decis ca aceasta să-i poarte numele și să se numească Asociația Cercetătorilor și Autorilor de Carte Gorjeni „Al. Doru Șerban”.

dr. Victor Troacă
Președinte, Asociația Cercetătorilor și Autorilor de
Carte Gorjeni „Al. D. Șerban”

de libris

ADINA
ANDRIȚOIU

Pacient în Galapagos

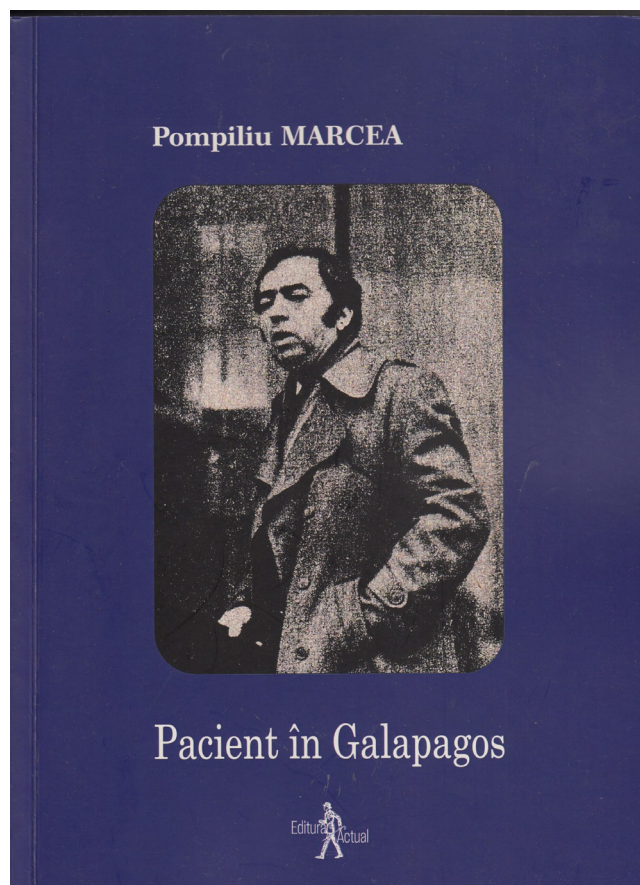
O ultimă formă de exprimare literară utilizată de Pompiliu Marcea în prea scurta sa existență terestră, dar extrem de prodigioasă, a fost romanul. Creația sa „Pacient în Galapagos” a fost finalizată în anul 1983, dar nu a putut fi publicată din motive lesne de înțeles: cenzura politică nu dădea „bun de tipar” unei lucrări care nu aducea osanale „conducătorului iubit” și care nu avea trimiteri la directivele partidului, indiferent dacă aveau sau nu legătură cu subiectul. Recuperat de familie după patru decenii (ediția este îngrijită de Corina Mădălina Millo, fiica scriitorului) și tipărit deja la Editura Actual din Cluj-Napoca, romanul va fi lansat cu siguranță în cursul anului 2023. Pentru cei care au cunoscut toate constrângerile regimului comunist, cartea va fi o revelație. Lectura ei este mult ușurată de excelentul studiu introductiv al criticului Zenovie Cârlușea, poet, profesor și scriitor care s-a aplecat cu mulți ani în urmă asupra operei și vieții lui Pompiliu Marcea.

Potrivit acestuia, „Pacient în Galapagos este o scriere-mărturisire, oarecum terapeutică, încifrând o experiență de viață menită a-i explica personalitatea fermă și multe din întâmplările/atitudinile vieții, așadar o scriere cu valoare testamentală”. Mai mult, datorită numeroaselor personaje care au corespondențe reale în viața cotidiană, a căror identitate ar fi fost ușor de decodificat în epocă, Z. Cârlușea consideră romanul lui P. Marcea ca fiind o scriere documentar-beletristică unică, „în maniera unui roman à clef cu elemente conexe”. Personajul principal, Adrian Ionescu, naratorul poveștii, este însuși autorul, care evocă „întâmplări și evenimente petrecute în anii -80 ai societății românești în paralelism tematic cu ceea ce se întâmplă în Republica Socialistă Galapagos”.

După parcurgerea romanului, cititorii mai în vârstă vor înțelege, desigur, că o astfel de scriere nu ar fi putut fi tipărită în perioada comunistă. De altfel, manuscrisul a fost trimis la Editura Eminescu în 1983, dar returnat, cu observația de a i se

face modificări substanțiale, neacceptate de autor, așa cum aflăm din „povestea” finală semnată de Corina Marcea Millo.

Ca un corolar al tuturor celor scrise mai sus, iată și cuvintele rostite de criticul și istoricul literar Constantin Ciopraga, unul dintre membrii comisiei sale de doctorat, la zece ani de la dispariția prematură a lui Pompiliu Marcea: „În ochii acestui oltean ager, cu stagii în Franța și în Germania, puteai citi bucurie, bunătate, dar și hotărâre de nezdruccinat. A-l readuce imaginar printre noi, iată o modalitate pioasă de rememorare”.
(fragment de articol)

IONUȚ-CĂTĂLIN ALEXANDRESCU

Data nașterii: 30.06.1992; 2007-2011 Absolvent al Liceului de Arte "Constantin Brailoiu" Targu Jiu; 2011-2014 Absolvent al Universității Naționale de Arte Nicolae Grigorescu, București - specializare pictură; 2013 participant în cadrul taberei de creație vizuală din Cisnădie, Sibiu; 2014 expoziție de grup Galeria de artă Pitești; 2014 expoziție de grup Galeria de artă "Căminul artei" București; 2018 participant în cadrul taberei de creație de pictură și poezie din Runcu "Eroi pe calea eroilor"; 2021 expozant în cadrul expoziției de grup "Sacrul în artă", Galeria de artă Târgu-Jiu; 2021 expozant în cadrul "Colocviilor Brâncuși"; 2021 expoziție personală de artă digitală în cadrul festivalului de sci-fi "Romcon", Timișoara; 2021 publicarea unor lucrări digitale în revista de sci-fi "Helion" Timișoara; 2021 expoziție de artă digitală și realizarea unei murale în cadrul festivalului de artă stradală "Strad`art" Târgu-Jiu; 2021 expoziție de artă digitală găzduită de Muzeul Național "Constantin Brâncuși" Târgu Jiu; 2023 participant la expoziția de grup "Experiment digital" găzduită de Muzeul Național "Constantin Brâncuși" Târgu Jiu

